

Unesite kreativnost dok
beležite stvarnost

NX10

Sa 14,6 megapiksela Samsung APS - C veličine, CMOS senzorom, brzim i preciznim AF-om i 3.0" AMOLED displejom možete kreirati svet baš onakav kakav želite.

Objektivi:

SAMSUNG 30mm F2.0

SAMSUNG 18-55mm F3.5 - 5.6 OIS

SAMSUNG 50-200mm F4.0-5.6 ED OIS

STAV, Mala pruga b.b., Beograd - Zemun, Srbija, +381 11 371 33 00
STAV, Čemovsko polje b.b., Podgorica, Crna Gora, +382 20 441 957
STAV SHOP, Kralja Milana 64, Beograd, Srbija, +381 11 3628 555

SAMSUNG

HIPERFOKALNA DALJINA | PUTOPIS – SUTJESKA | FOTO-MARATON NA FOTOFINIŠU | PRIJEMNI ISPITI ZA FOTOGRAFIJU

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE | BROJ 71 | JUN 2010 | WWW.REFOTO.RS

SONY WORLD
PHOTOGRAPHY
AWARD

Fokus ka portretu i modi
TONI THORIMBERT

Fotografije
opasne po život!

Uvek korak preblizu
STEPHAN LUPINO

Slojevi su pametni!

Podvodni fotoparati
Panasonic Lumix TZ10
Sigma 17-70 mm
Epson Stylus Photo P50

ISSN 1450-6394

DIN 250
K. M. 8
KUNA 30
DEN. 250
EVRA 4

Svetlo
Stvara fotografiju

Panasonic
ideas for life

**SPREMITI SE DA OVEKOVEČITE
NEOČEKIVANO!**

Sa novim Lumix TZ10 spremni ste za svaki izazov. Ako Vam fotografija nije dovoljna da zabeležite celu scenu, u trenutku možete preći sa HD rezolucije na AVCHD osvetljenje sa filmskom funkcijom. 12 puta optički zum približava Vas bez gubitka ijednog detalja. Korišćenjem inteligentnog zuma još više se povećava jačina zuma i istovremeno održava odličan kvalitet fotografije. I još, GPS funkcija Vam pokazuje gde je tačno fotografija slikana. Jer cela fotografija je važna.

SVE JE VAŽNO!

12 PUTA OPTIČKI ZUM

16 PUTA INTELIGENTNOG ZUMA

LUMIX

www.panasonic.rs

AVCHD Lite

At the heart of the image

JA SAM SEXY

JA SAM NIKON COOLPIX S3000. Ja sam stilizovan i dostupan u nekoliko boja. Sa širokougaonim NIKKOR zum objektivom, redukcijom vibracija i brzim odzivom za spontane fotografije.

www.iamnikon.com

STALNE RUBRIKE

- 6 **U FOKUSU**
Šta je starije, kokoška ili jaje?
- 10 **AKTUELNOSTI**
Najave, izložbe, konkursi, knjige
- 16 **MOJE ISKUSTVO**
Da bismo objasnili hiperfokalnu daljinu, neophodno je razjasniti pojmove u vezi s oštrinom
- FOTO-KONKURS**
- 44 **Sony World Photo Award** – Izuzetne fotografije međunarodnog foto-konkursa
- 55 **FotoFiniš** – Poziv na foto-maraton
- 62 **Dani fotografije u Srbiji** – Objavljujemo rezultate žiriranja, a reportažu o dešavanju videćete u sledećem, letnjem dvobroju
- FESTIVALI**
- 54 **Organ vida** – Na Drugom festivalu fotografije u Zagrebu učestvovao je i *Refoto*
- 56 **Photodays** – Poziv na festival fotografije u Rovinju 4. i 5. juna
- 58 **PUTOPIS**
Prelepo, a nije daleko – Sutjeska
- 64 **AKTUELNO**
Pripremite se za prijemni ispit iz fotografije
- 78 **KOLEKCIONARSKI UGAO**
Zanimljivi oblici fotoaparata izmamiće osmehe na vašem licu
- 82 **FOTO-KOMENTAR**
- 84 **FOTO-KONKURS**
"Praksa na delu – Svet biljaka" i "Igra svetlosti"
- 96 **PISMA ČITALACA**

20

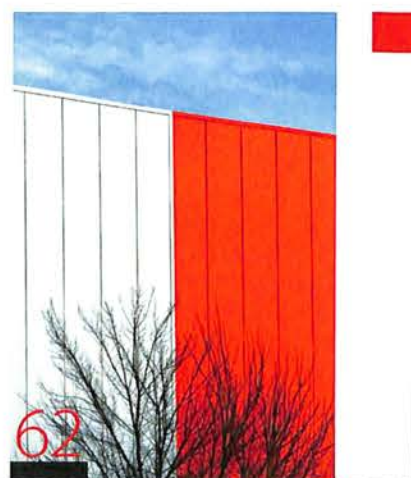
© STEPHAN LUPINO

FOTOGRAFI

- 20 **STEPHAN LUPINO**
Čuvenog hrvatskog fotografa, Stefana Lupina, predstavljamo kroz seriju portreta iz njegove poslednje knjige
- 48 **TONI THORIMBERT**
Italijanski modni fotograf garantuje najbolju fotografiju ukoliko ima modela koji ispunjava sve njegove fantazije

58

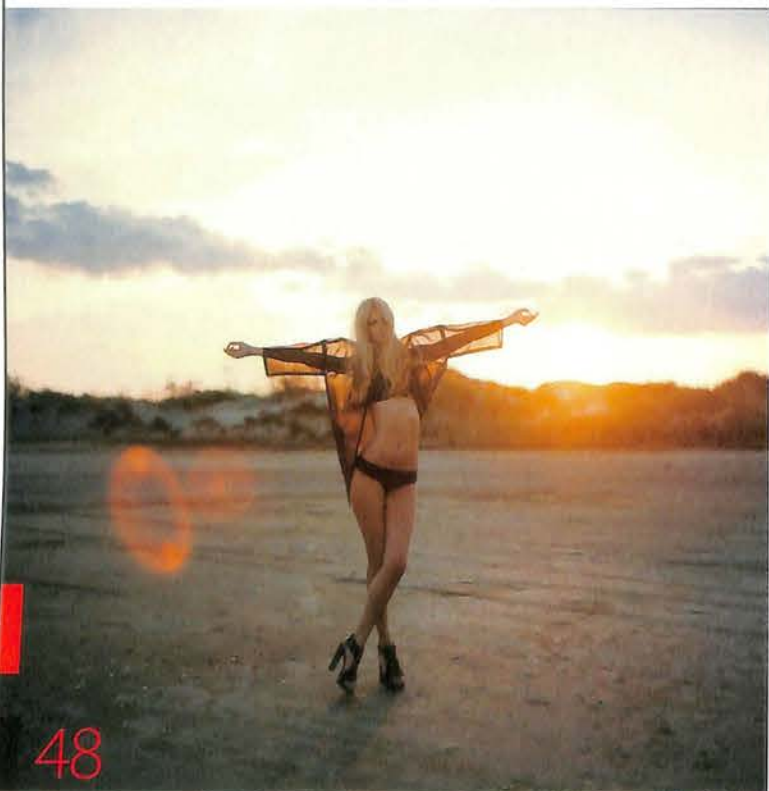

62

66

78

48

© TONI THORIMBERT

44

72

74

36

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

- 66 **NOVITETI**
Novosti iz fotografskog sveta
- 68 **VODOOTPORNI FOTOAPARATI**
Mali, ali jako izdržljivi digitalni fotoaparati idealni za beleženje vaše letnje avanture
- 72 **PANASONIC LUMIX DMC-TZ10**
S rasponom objektivna od dvanaest puta, ugrađenim GPS-om i kompaktnim dimenzijama odličan je saputnik na putovanjima
- 74 **SIGMA 17-70 mm F/2,8-4 DC MACRO OS HSM**
Standardni zum objektiv koji ćete sigurno najviše koristiti
- 75 **DIFUZORI ZA BLICEVE**
Jednostavni za montažu, prenosivi i mogu vam omogućiti da s nekoliko bliceva dobijete mali pokretni studio
- 76 **EPSON STYLUS PHOTO P50**
Štampač koji iz meseca u mesec dobijaju autori najboljih fotografija našeg konkursa

FOTO-ŠKOLA

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

- 28 **PRAKSA NA DELU – SVETLO**
Šta je to svetlo? Malo ljudi tokom života razmišlja o ovom, a za fotografiju neophodnom fenomenu
- 36 **PAMETNI OBJEKTI**
Veliki broj mogućnosti koje nam pruža rad pametnim objektima mogu u znatnoj meri unaprediti i ubrzati naš rad
- 40 **DISKUSIJE**
Opasnost po fotografe ponekad može da vreba i u običnim, koliko i u neobičnim situacijama

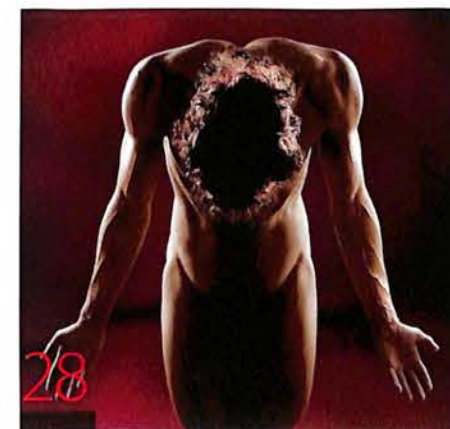
68

76

75

28

54

56

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE

OSNIVAČ Slobodan Vukadinović
IZDAVAČ Studio One, Beograd, Pčinjska 15a
DIREKTOR Marija Jovanović
 marija.jovanovic@studioone.rs
CENA pojedinačnog broja 250 dinara
 žiro-račun 160-328850-16
GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr fot. Ivana Tomanović,
 ivana.tomanovic@refoto.co.rs
IZVRŠNI UREDNIK Milan Zivković, milan.zivkovic@refoto.co.rs
UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.rs
REDAKCIJA Svetislav V. Dragović, Miroslav Nikoljačić, Imre Szabó, Goran Malić, Tomislav Peternek
SARADNICI Jelena Matić, Igor Ilić, Marija Milovanović-Maksimović, Radomir Maša Dikosavljević, Zoran Imširagić, Nenad Petrović, Ljubomir Zlatanović, Srđan "Abdee" Abdijević, Darko Stanimirović, Dragan D. Gajić (Makedonija), Sandra Vitaljić (Hrvatska), Damir Tiljak (Hrvatska), Vojin Mitrović (Pariz), Andrijana Pajović
TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN Sanja Cvejanović
LEKTOR Biljana Gordić
MARKETING mr fot. Dragan Pavlović,
 dragan.pavlovic@refoto.co.rs
 tel. 011/34-49-641; faks. 011/78-60-234
ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd
PRE-PRESS Studio One – Rukopisi i priloge se ne vraćaju.
E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.rs

CIP – Katalogizacija u publikaciji
 Narodna biblioteka Srbije, Beograd
 77
 FOTO: časopis za kulturu fotografije / glavni i odgovorni urednik Ivana Tomanović – 1996, br. 1 – Beograd (Pčinjska 15a): Studio One, 1996 – (Beograd: Politika), – 30 cm

Mesečno – Od br. 4 (2001) štampa se latinicom, a naslov je Refoto
 ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd)
 COBISS.SR-ID 117858055

© Sva prava zadržana.
 Nijedan deo ove publikacije ne sme biti reprodukovani ili objavljeni u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje, unošenje u bilo koje baze podataka ili sisteme za pretraživanje, bez prethodne pismene saglasnosti izdavača.

NASLOVNA STRANA

© STEPHAN LUPINO

MILAN ŽIVKOVIĆ
IZVRŠNI UREDNIK

Pametni slojevi su njegova specijalnost kao, uostalom, i ceo Photoshop, pa ne propustite drugi deo priče u "Digitalnoj foto-školi". Svoje veliko iskustvo u štampanju fotografija na inkdžet štampačima, iskoristio je da napravi prikaz Epson štampača P50 kojeg naš sponzor – firma "Bs Procesor" deli čitaocima svakog meseca.

BORIS BJELICA
UREDNIK TEHNIKE

Vredan kao i uvek, pripremio je prikaz kompaktnih podvodnih fotoaparata koje skoro svako može sebi da priušti. Tu je i novi "kompaktić" iz porodice "Panasonic", veoma koristan "Sigma" objektiv kao i razni dodaci za blic.

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ
FOTOGRAF I ČLAN REDAKCIJE

Termin hiperfokalna daljina zvuči jako "zamršeno" ali Sveta Dragović hrabro se upustio u demistifikaciju ovog termina i prikaz njegove široko upotrebljive primene.

MIROSLAV NIKOLJAJIĆ
KOLEKCIJONAR I ČLAN REDAKCIJE

Pripremio je veoma zabavan članak o fotoaparatom koji to, u stvari, nisu i o raznim objektima koji, na oko, nemaju veze s fotoaparatom ali to ipak jesu. Verovali ili ne, neki od tih "gedžeta" dostižu kolekcionarsku vrednost i do 30.000 evra!

RADOMIR MAŠA DIKOSAVLJEVIĆ
GRAFIČKI DIZAJNER, TV REŽISER I FOTOGRAF

Stari saradnik ponovo je u našim redovima, i nadamo se da će se u neko vreme i zadržati. Pripremio je odličan članak o svetlu u rubrici "Praksa na delu", koji je ilustrirao fotografijama svojih kolega fotografa s brojnih Internet portala namenjenih fotografima.

ANDRIJANA PAJOVIĆ
FOTOGRAF

Za rubriku Aktuelnosti pripremila je zanimljive i brojne informacije u vidu već završenih izložbi, nekih još uvek u toku i nekoliko najavljenih. Sudeći po tome, fotografska sezona u kasno proleće mnogo je zanimljivija od vremenskih prilika

SRĐAN ABDEE ABDIJEVIĆ
FOTOGRAF

Za ovaj broj tu su samo novosti iz sveta foto-opreme koji nagoveštavaju mnogo uzbudljiviju drugu polovinu godine.

UZBUDLJIVO LETO PRED NAMA

Približava nam se leto, što se baš i ne bi moglo reći kad pogledam kroz prozor ovog, 17. maja. Ipak, kalendar ne laže ako već ciklon kvari vizuelni doživljaj, toliko važan nama, fotografima. Leto uvek povežujemo s odmorom, lenčarenjem, putovanjima, zabavom... nikako s radom. Ako, međutim, pažljivo pročitate najave brojnih dešavanja, videćete da ne mora uvek biti tako, mada moram da primetim da su naše komšije najaktivnije u čitavom regionu. To valjda ima veze s predstojećom turističkom sezonom kada se cela Hrvatska budi. Ono što je dobro i lepo jeste da smo svi pozvani, sadržaji koji se nude veoma su zanimljivi i pristupačni, pa eto prilike da se svi družimo na međunarodnom nivou. Priznajem da više nigde ne mogu da odem samo da bih brčkala noge u nekoj smaragdnoj vodi i pijuckala limunadu kroz dugu slamčicu, dok mi neko masira ukočena ramena (reminescencija na Toma i Džerija je, nadam se, očigledna). Naime, svi nas zovu da im dođemo u goste, da vidimo šta i kako rade, ali uvek su zainteresovani da i mi nekako učestvujemo. Razlog za to je jednostavan, jer mnogi smatraju da radimo pravu stvar, pa tako već sa svih strana mogu se čuti komentari kako smo najbolji fotografski časopis u regionu.

Nije lepo da se sami hvalimo, ali ovo je više kao izgovor zašto smo i mi u "svakoj čorbi mirođija". Tako ćete za neka dešavanja pročitati šta smo radili, za neka tek najavljujemo šta ćemo, a nov, ozbiljan test čeka nas nekoliko dana po izlasku broja. To je druga po redu Photoshop radionica, ovoga puta na temu retuša u modnoj fotografiji. Srećom, prošla nije bila obeležena izrekom "prvi mačići se u vodu bacaju", ali svaka sledeća biće sve bolja i bolja. Imaćemo i specijalnog gosta, našeg poznatog modnog i reklamnog fotografa Petra Vujanića, čije fotografije gledate svakodnevno na reklamama u časopisima, bilbordima...

Kako sâm kaže, nema šta da sakriva i voljan je da pokaže celokupan tok svoje uobičajene postprodukcije jer tvrdi da znanje koje posedujemo danas sutra je već zastarelo. Zato se ne treba uljuljkivati s nekoliko "trikova i fazona" koje ste naučili, jer se tehnologija i sistem rada menjaju takvom brzinom da vaše znanje mogu brzo pregaziti.

Ovaj broj uveće vas u tu temu kroz portfolio čuvenog, i daleko van granica svoje zemlje, hrvatskog fotografa Stefana Lupina, koga mnogi znaju po provokativnim fotografijama nagih i mahom lepih žena. Ovoga puta predstavio nam se portretima koji su i tema njegove poslednje knjige. Tu je i portfolio italijanskog modnog fotografa Tonija Toremberta, ispred čijeg objektivna su se našle brojne poznate ličnosti iz sveta mode i filma.

Skrećem vam pažnju na članak o svetlu u rubrici "Praksa na delu", koji je u potpunosti priredio naš saradnik Radomir- Maša Dikosavljević, i koji će posle duže pauze, nadam se, opet postati naš stalan saradnik. I, za kraj, jedan fascinantan podatak za vas. Pre nekih godinu dana pokrenuli smo slanje fotografija za konkurse preko naše internet-prezentacije. Poslednja fotografija koju smo "skinuli s Neta" za junsko izdanje časopisa imala je broj 11.000 i nešto! To je broj fotografija koje ste poslali na naše konkurse! Tu ne računam fotografije poslate poštom i na kompaktnim diskovima. A odaziv na poslednji konkurs "Praksa na delu" na temu "Biljke" premašio je sve rekorde, pa smo uspeli da mu dodelimo još jednu stranicu. Izbor tridesetak najboljih bio je veoma težak i nezahvalan, jer je veliki broj vas zaslužio da vidi svoju fotografiju objavljenu. Ovakva konkurencija nama je prava pohvala i najveća satisfakcija i podstrek da svi mi budemo najbolji u regionu, svako u svom domenu.

IVANA TOMANIĆ

ReFoto radionica 2

Retuš u modnoj fotografiji

Poslednji poziv na učešće u drugoj po redu Photoshop radionici! Održava se 29. 5. u Domu kulture "Studentski grad", a tema je – Retuš u modnoj fotografiji. Specijalni gost predavač biće modni fotograf Petar Vujanić

Nova radionica, druga po redu, održaće se 29. maja u Domu kulture "Studentski grad" i ovoga puta biće tematska – Retuš u modnoj fotografiji. Svaka sledeća radionica biće tematska i pokušaćemo da ugostimo nekog od profesionalnih fotografa, koji na specifičan način koristi Photoshop u svom radu. Ovoga puta to je Petar Vujanić, modni i reklamni fotograf, koji će u 90 minuta pokazati svoj način i sistem obrade modnih fotografija i to na Wacom tabli, uz korišćenje olovke umesto miša.

Napominjemo da na radionici polaznici ne rade na računarima zbog obimnosti programa, a najvažnije obrađene teme s radionice nalaze se na CD-u u vidu tutorijala koji svaki polaznik dobija.

PROGRAM REFOTO ŠKOLE

1. Alati namenjeni retušu digitalnih fotografija i tehnike ubrzanja rada;
2. "Doterivanje" kože, tzv. peglanje (primena plug-ina Digital GEM Airbrush Professional), selektivno senčenje, beljenje zuba, beonjača;
3. Boja kože, balans bele i priprema za štampu (kako koristiti Info panel);
4. Manipulacije selekcijama i praktično korišćenje Refine Edge alatke;
5. Kako odvojiti objekat od pozadine – korišćenje plug-ina Fluid Mask za finu selekciju;
6. Rad slojevima: kreiranje, manipulacije, blending modovi. Maske slojeva. Podešavanje i praktična primena Adjustment Layer-a;
7. Korišćenje sloja kao osnove nedestruktivne obrade i retuša;
8. Izrada montaža i uklapanje elemenata: skaliranje, distorzije...

Primer pre i posle retuša objavljen je kao ilustracija u članku Igora Ilića o retušu digitalnih fotografija u broju 57, mart 2009 (str. 42-43).

SVAKI POLAZNIK DOBIĆE CD S TUTORIJALOM TEMA OBRADENIH NA RADIONICI

29.05.10.

INFORMACIJE O RADIONICI

Mesto održavanja
Dom kulture "Studentski grad", Novi Beograd

Trajanje radionice
Od 10 h do 18 h, sa tri pauze za osveženje i jednom za ručak

Datum održavanja
29. maj 2010.

Uslov za učešće
Osnovno poznavanje Photoshop programa

Kotizacija
3.600 dinara. U cenu je uračunato osveženje (kafa, čaj, sokovi, voda – po izboru) i ručak u vidu sendviča i malog desertca.

Uplate: račun br. 160-328850-16, Banca Intesa, primalac: Studio One d.o.o, Pčinjska 15a, Beograd

Prikaz
"Epson" štampači i tehnologije štampanja (poneti jednu fotografiju za štampanje)

Nagradna igra
Na kraju radionice organizovaćemo nagradnu igru. Za najbolje učesnike radionice sponzori će obezbediti lepe nagrade

ROK ZA PRIJAVU I UPLATU
28. 5. 2010.

Prijavite se na
011/34-49-641 ili na e-poštu: citaoci@refoto.co.rs

SPONZORI RADIONICE

BSProcesor
Zajedno možemo mnogo.

EPSON
EXCEED YOUR VISION

BOJAN DŽODAN
BEOGRAD,
"Ko-Ko-DA"

"Dok sam u jednom seoskom dvorištu postavljao scenu za fotografisanje, primetio sam da me samo nekoliko metara dalje neobičan splet slučajnosti i nužnosti ponovno pobeđuje postavljajući mnogo zanimljiviju scenu. Četiri kokoške koje gotovo da su se čudile onome što radim, izgledale su kao da poziraju. Nasuprot njih, jako sunce bilo je ublaženo velikim oblakom, tako da je svetlost u kokošinjcu stvarala atmosferu kao na pozorišnoj sceni. Osim toga, i skladan raspored kokošaka privukao mi je pažnju. Uplašio sam se da će se kokoške predomisлити dok podesim fotoaparat, pa sam prebacio na automatski režim i napravio fotografiju. Fotografija je snimljena u Rušnju, fotoaparatom Fuji S9500, 1/50 s, F2,8 ISO 100."

Bojan Džodan rođen je 1985. godine. Živi u Rušnju, Beograd. Apsolvent je teorijske fizike. Fotografijom je počeo da se bavi pre nekoliko godina kroz "stock" fotografiju i mali kompaktni Olympus c-370 od 3 megapiksela. Od tada se oprobao u raznim oblastima fotografije. U stalnom napretku u raznim fotografskim tehnikama vidi mogućnost izražavanja sve većeg raspona ideja. Trenutno fotografiše Canonom 450D i objektivom 17-40 mm L.

U OVOM BROJU
PRIJATELJ RUBRIKE

**BIG
PRINT**

POKLANJA ŠTAMPU
FOTOGRAFIJE FORMATA
100 X 70 cm
KAŠIRANU NA FOREKS

U fokusu

NAJBOLJE FOTOGRAFIJE ČITALACA OVOG MESECA

ZORAN BULETIĆ, SARAJEVO, BiH
"ZA TEBE OD MENE"

"Fotografija je snimljena u Lepenici, predivnom mjestu tridesetak kilometara udaljenom od Sarajeva, u popodnevnom satima. Cvijet maslačka u fazi cvjetanja privukao je moju pažnju jer je bio izdvojen na livadi sa cvijećem. Kada sam pogledao fotografije na računaru, jedan snimak mi se posebno dopao, ali je pozadina bila loša. Inače, kod fotografija koje imaju potencijal, ali im nešto nedostaje", obično pokušam s digitalnom obradom. Dorađujem je u Photoshopu dodavanjem tekstura, koristim maske, četkice, ponekad filtere ili akcije. Svaka tako obrađena fotografija obavezno zadržava originalne elemente početne fotografije. Tako je i ovdje maslačak ostao "originalan", a pozadina je zamijenjena teksturom, preko koje su dodana još tri sloja (note, tekst i donji dio s linijama). Na kraju je dodano i vinjetiranje (za-

tamnjenje) ivica da bi maslačak još više došao do izražaja. Fotografija je dobila "slikarski" izgled, a ja ono što sam zamislio u trenutku kada sam pritisnuo okidač. Iz naziva je vidljivo da je namijenjena svima kojima se dopada."

Rođen je u Sarajevu gdje živi i radi na dizajnu i pripremi za štampu u DTP studiju. Prve korake u fotografiji savladao je pre tridesetak godina u foto-klubu na kursovima Kemala Hadžića, Ozrena Božanovića, Milomira Kovačevića, Rikarda Larme... Učestvovao je i na nekoliko izložbi širom bivše Jugoslavije. Sticajem životnih okolnosti "pauzira" neko vreme i bavi se drugim "životno" važnijim stvarima, da bi od 2002. godine ponovno počeo da se bavi fotografijom iz ličnog zadovoljstva. Trenutno koristi Nikon D200 s objektivima u rasponu od 10 do 300 mm i svu neophodnu prateću opremu: od stativa, monopoda, bliceva, filtera...

IVAN NIKOLIĆ, BEOGRAD
"UKLAPANJE"

"Fotografija je snimljena u Beogradu, tokom jedne od jutarnjih šetnji Bulevarom kralja Aleksandra. Uočio sam ovu trafikku i čekao zanimljivog prolaznika da popuni kadar. Ovaj gospodin se zadržao vrlo kratko, ali ipak dovoljno dugo da zabeležim ovu kontrastnu scenu. Fotografisano je Canonom 450D,

objektivom Canon 28 mm f/1,8, ISO 200, eks. 1/40 s, f/3,2."

Ivan Nikolić, iz Arilja, živi i studira u Beogradu. Fotografijom se bavi iz hobija. Zanimaju ga ulična i "lajf" fotografija, i uvek sa sobom nosi kompaktnu kombinaciju Canon 450D i objektiv 28 mm f/1,8 kako ne bi žalio za propuštenim kadrovima.

VELJKO JOVANOVIĆ, NOVI SAD
"DELIKATESNA RADNJA"

"Fotografija je nastala 9. maja 2010. u Crvenki, na proslavi 225. godina ovog vojvodanskog mesta. Scenu kao da je montirao Žan Pjer Žane, a zapravo je reč samo o pripremi Milene, Višnje i Arijane za flame-nko nastup u improvizovanom čošku za šminkanje. A dve bake? Verovatno čekaju prevoz. Fotografija je snimljena Olympusom E-510, objektiv Zuiko 50 mm f/2 Macro. Blenda je bila na 5,6, a ekspozicija 1/500 s, uz ISO 200."

Veljko Jovanović živi u Novom Sadu, ima 26 godina i psiholog je. Fotografijom se bavi samo amaterski, i planira da tako i ostane. Omiljeni motivi su mu kaos i paradoks među ljudima i red i smisao u mikrosvetu. Fotografije Olympusom E-510, s koga gotovo nikada ne skida objektiv Zuiko 50 mm f/2 Macro. Fotografijom se bavi jer zahvaljujući ljudima poput Džejsa Nahtveja, duboko veruje da fotografija može da promeni svet i usreći ljude.

LUKA TRAJKOVIĆ, BEOGRAD, "VATERPOLISTA"

"Fotografija je snimljena na bazenu na Banjici, na treningu vaterpolista Igora Milanovića, fotoaparatom Nikon D80, f/5,6, 1/60 s. Pogled vaterpoliste, boja vode, i broj 13 na kapi, učinile su mi se intresantnim. Na bazenu nije bilo dovoljno svetla, a kako sam koristio teleobjektiv, bojao sam se da fotografija ne bude "strešena". Drago mi je

da sam uspeo da snimim jednu sportsku fotografiju, bez akcije."

Luka Trajković rođen je 1994. godine. Živi u Beogradu, ide u Grafičku školu, smer fotograf. Najviše ga zanima "lajf" fotografija. Puno je naučio na forumu Dizajn zona. Od opreme koristi Canon 550D. www.flickr.com/lukatrajkovic.

MARIO RADAKOVIĆ, SISAK
"ADAM'S HOUSE"

"Fotografija je snimljena Canonom EOS 30D i EF-S 10-22 mm objektivom u HDR tehnici i prebačena u CB radi boljeg dojma. Nastala je ciljano, kao jedan od sisačkih motiva na mojoj izložbi. Htjeo sam ovu zabačenu zgradu prikazati onako kako sam ju i zamislio i kakav dojam ostavlja na mene, a za to mi je trebalo oko 2-3 meseca dok sam dočekao da mi se poklopi dolazak ne vremena i da sam ja uopće bio u mogućnosti da dođem na lokaciju. U povratku doma sam pokisao, ali nije mi žao, što se i vidi iz priloženog. Oprema nije stradala na kiši jer je bila dobro zaštićena u vodo-

nepropusnoj torbi. Jedna od većih nagrada samome sebi je ta što su me ljudi koji su rođeni u Sisku pitali gdje je to snimano, ali ne samo za tu fotografiju."

Rođen je u Sisku, 1976. godine. Završio je građevinsku obrtničku školu u Sisku i tehničku u Zagrebu. Kada god može, gleda kroz objektiv sa prstom na okidaču. Intenzivno priprema materijal za jednu od sljedećih samostalnih izložbi i isto tako intenzivno, i dosada uspešno, šalje fotografije na konkurse. Svaki, pa i najmanji uspeh čini ga srećnim i podstiče da što više radi ono u čemu iskreno uživa - fotografije.

SIGMA
MADE IN JAPAN
AKCIJA

AF 18-200mm 3.5-6.3 DC HSM OS Canon

AF 70-300/4-5.6 APO DG Macro

AF 17-70mm f 2.8-4.5 DC HSM Canon

AF 30mm f/1.4 EX DC HSM

FOTOPREMA

FOTO OPREMA d.o.o.
011/7129-136
Surčinski put 1/o
Novi Beograd
www.foto-oprema.com

AXELFOTO.COM

AXELFOTO d.o.o.
011/361-75-62
Sarajevska 86
Beograd
www.axelfoto.com

BMFOCUS

BMFOCUS
011/311-99-88
Jurija Gagarina 149 lok. 40
TC TOP SHOP Novi Beograd
www.bmfoto.rs

BMFOCUS
021/522-778
Dunavska 12 (pasa2)
Novi Sad
www.bmfoto.rs

REMEK DELA EVROPSKOG SLIKARSTVA IZ MUZEJA ISTORIJE UMETNOSTI U BEČU

Dragoljub Zamurović, 12. 5. 2010. godine, Savsko šetalište, Kalemegdan

Samo zahvaljujući kreativnosti konzervatora i restauratora, moguće je steći utisak o prvobitnom sjaju slikarskih dela u trenutku izlaska iz ateljea velikih majstora. Dragoljub Zamurović pokušao je da nam dočara taj trenutak. Zahvaljujući savremenoj digitalnoj tehnologiji uklonio je sa slika tragove starosti, pa tako ponovo izgledaju kao da su upravo naslikane. Nekim delima vratio je nekadašnji kolorit, onakav kako ga on zamišlja. Drugim slikama izravnao je ispucalu boju ili lak, ali negde je i zadržao postojeću patinu umetničkog dela.

JAZZ FOTOGRAFIJA
Edvard Molnar, 21. 4. Američki kutak, Beograd

April je mesec džeza, a u Američkom kutku izlagao je pobjednik konkursa "Džez u Ex Yu" – Edvard Molnar sa 31 crno-belom fotografijom. Izložba se seli u Novi Sad, potom od septembra u Kanjižu i od novembra u Suboticu.

ERICH LESSING
FPU – atelje za fotografiju

U prošlom broju najavili smo izložbu Eriha Lesinga, člana Agencije "Magnum", koji je dan posle otvaranja izložbe održao javni razgovor na temu dokumentarne fotografije. Nakon toga posetio je i atelje za fotografiju na Fakultetu za primenjenu umetnost (FPU) u Beogradu i izrazio zadovoljstvo predstavljanim radovima studenata fotografije.

KONTROVERZA, PRAVDA I ETIKA U FOTOGRAFIJI

7. 5 – 20. 6.
Kunst haus, Beč

Italijanski fotograf Olivijero Toskani (Toscanni), poznat po provokativnim reklamnim kampanjama, izjavio je da se gnuša umetničke fotografije i da sanja o svetu bez autorskih prava. "Gnušam se umetničke fotografije, fotografija postaje umetnička kad se okači u muzeju, kad neki snimak nije dovoljno dobar da bude objavljen", rekao je Toskani prilikom posete izložbi pod nazivom "Kontroverzje". To je, po njegovom mišljenju, "prva izložba fotografija koja nema veze s estetikom". Stotine fotografije

izloženih do 20. juna izabrane su zbog etičkih, pravnih ili moralnih kontroverzi koje su izazvale. Na plakatu za izložbu reprodukovana je čuvena Toskanijeva fotografija iz 1992, na kojoj se u usta ljube sveštenik i opatica. Reklamna kampanja s tom fotografijom bila je zabranjena u Italiji i Francuskoj. Fotografija je danas "jedini medij koji još ima ogromnu moć. Samo jedna fotografija može da bude razornija od cele armije", smatra Toskani.

SKICE ZA PORTRET JEDNOG GRADA
Stanko Abadžić, 6 – 31. 5. Gliptoteka HAZU, Zagreb

Skice za portret jednog grada namjerno u nazivu neimenovanoga, kako sam naziv ne bi povukao adhezijom svu memoriju razglednica, te se grad zapravo predstavio neovisno o umjetniku isključivo asocijativnom adicijom monumentalnih spomenika. Izložba započinje divnom fotografijom rijeke Seine koju dodiruje pločnik granitnih kocaka, a iznad svjetiljka, noćna lampa. Tu su sva ishodišta da se krene u onaj tajni pohod gradu koji ostaje ne toliko u vizualnom sjećanju, nego kao tihi dah grada, kao što su inače, u gradovima islama, pogledi kroz perforirane otvore za svjetlost. To su slike koje trepere i uvijek nanovo vibriraju svojim životom. Stanko Abadžić slika grad svjetlosti u njegovim odsjajima i arabeskama, na mjestima gdje ne dopire artifičijelna svjetlost, nego tamo gdje se ogleda sam grad sa nebom i odsjajem rijeke.
A. KRALJ

MOJ BANAT
Milan Živković, 12. 5 – 11. 6. Galerija FKVS, Novi Sad

Izložbom od trideset fotografija (formata A2, izrađenih po principima Epson Digigraphie), novosadanima je svoj rad ponovo predstavio fotograf iskreno zaljubljen u Banat. Nakon izložbe "Ulica banatska" kojom je, pre nekoliko godina, Milan Živković počeo priču posvećenu velikoj ravnici

LA CAMBRA FOSCA
4 – 11. 5. Kulturni centar "Grad", Beograd

Povodom Dana katalonske kulture, na svečanom otvaranju manifestacije organizovana je izložba preko 80 fotografija posvećenih Španskom građanskom ratu La Cambra Fosca i posleratnom periodu. Autori fotografija su dve generacije foto-reportera porodice Branguli.

TEHNOPOZICIJE POTKULTURE
Srdan Veljović, 7 – 17. 5. Srećna galerija, Beograd

"Ove fotografije nastale su s namerom da opišu i konstruišu pojam tehnokulture kao prostora koji omogućava beg, izuzeće. Njegovi učesnici proizvode ga na solidarnoj osnovi kao mesta za izmeštanje iz stvarnog života. Namera mi je bila i da naznačim elemente događaja/spektakla i relacije između njih. Prizori ovih fotografija slave život u nekom svom osnovnom obliku."

OTOČNI FOTOGRAFI
Treća izložba fotografija, Galerija "Arsenal", Zagreb

Sabrana je nova produkcija fotografija koji u svojem djelovanju imaju značajan ciklus fotografija nadahnut otočjem, osobito na području Zadarske županije. Na izložbi se ističu krajobraz i arhitektonski detalji, ljudi u svakodnevnom poslu, prizori dalekih mora, detalji broda, grada... Počasni gost izložbe je i Takeshi Tokumasa iz Kyota u Japanu. Izložba će biti postavljena u nekoliko gradova u Hrvatskoj: Franjevački samostan sv. Duje – jun, galerija Višeslav Nin – jun, galerija Pag – jul, Mjesni dom Mali Iž – avgust, galerija Vrgada – avgust, Zavičajni muzej Biograd – septembar, Hvar – oktobar, Split – oktobar, Zagreb – novembar 2010.

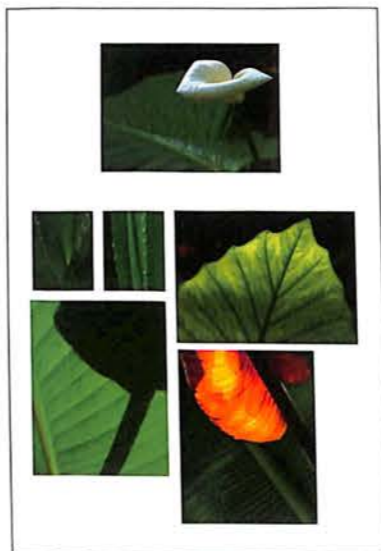
DANI SARAJEVA
19 – 23. 5. OBJEKTIVNo1, Galerija "Artget", KCB

Duh grada viđen okom i objektivom 20 etabliranih i mladih fotografa. Ovi umetnici predstavljaju slike Sarajeva koje se ne uklapaju u stereotipe o ratom razorenom gradu ili njegovom multiidentitetu, već prikazuju svakodnevni život kakav zaista jeste i nude drugačiju sliku glavnog grada BiH. Izlažu: Arijana Čajo, Dženat Drešković, Andrej Đerković, Dražen Grujić, Mirsad Helać, Aćim Hodović, Nataša Jandrić, Amer Kapetanović, Imrana Kapetanović, Milomir Kovarčević Strašni, Zlatan Kurto, Aleksandar Marković, Josip Mijić, Samir Misira, Almir Panjeta, Mladen Pikulić, Midhat Poturović, Eldin Smajlović, Safet Suljević, Almin Zrno.

JEVREMOVAC
ZORAN MILOVANOVIĆ, 7 – 21. 5. Botanička bašta, Beograd

Izložba se sastoji od osam panoa formata 100 x 140 cm, odštampanih na fotoštampanu HP DESIGNJET Z6100, na kojima je raspoređeno pedeset fotografija Zorana Milovanovića. Na otvorenom prostoru, u ambijentu Botaničke bašte, autor posetiocima nudi svoj pogled na floru bašte Jevremovac i njene promene tokom godine.

LJUDI SA TRI OKA
Klupska izložba fotografija Foto-kluba "Sombor", 4 – 13. 5. Hol Doma kulture "Beočin"

Brojnim izložbama i drugim događanjima u vezi s fotografijom Foto-kino video klub "Rada Krstić" u Somboru obeležava 60 godina od osnivanja kluba, 105 godina od prve amaterske izložbe fotografija u Somboru i 130 godina od prve izložbe fotografija održane u Vojvodini, a organizovane u Somboru. Repriza 51. klupske izložbe u Beočinu, posle Sombora, Apatina i Novog Sada, ima poseban značaj, jer je ovo prvo izlaganje članova kluba u ovom gradu. Ovim započeta saradnja s foto-klubom u Beočinu "BeoFoto" nastavlja se 15. maja, organizovanjem izložbe u Somboru u okviru manifestacije "Noć muzeja 2010". Na izložbi će biti predstavljene nagradene fotografije sa dve poslednje izložbe "Pravoslavje na Internetu", koju je 2008. i 2009. organizovao "BeoFoto".

FOTOGRAFSKI DNEVNIK
Petar Dabac, 13. 5 – 2. 6. Galerija Cro Art Photo Club, Zagreb

Medu portretima koje je snimio Petar Dabac, osobito crno-bijelim, prevladavaju oni koji bi se mogli svrstati u kategoriju više-manje formalnih uprizorenja prijatelja, znanaca, obitelji, važnih ili samo zanimljivih likova, dok se u onim recentnijim radije bavi situacijama i njegova pozornica postaju privatni i javni prostori gdje neumorno bilježi. Petar Dabac rođen je 1942. u Zagrebu. U razdoblju 1990–1995. nastaje prvi dio fotografskog dnevnika "Dragi Pero", djela koje autor nastavlja sljedećih godina. Član je ULUPUH-a od 1970, a izlagao je na više od 40 samostalnih izložbi u zemlji i svijetu. Petar Dabac suraduje sa krugom Forum Stadparka Camera Austria u Grazu i predaje fotografiju na Odjelu za oblikovanje ALU u Ljubljani.
E. DUBRAVEC

DRUGI BEOKULIS
12. 5 – 11. 6. Galerija "Kuloar", Matematička gimnazija, Beograd

Čak 457 fotografija od 211 autora, učenika 24 srednje škole iz Srbije i Republike Srpske, pristiglo je na ovogodišnji foto-konkurs BEOKULIS, koji organizuje Matematička gimnazija. Predsednik petočlanog žirija bio je Nebojša Babić, modni fotograf, a autor prvonagrađene fotografije "Pink girl" je Milan Maksić, učenik novosadske STS "Mileva Marić Ajnštajn". Pored Milana, nagradeni su i Boris Jovanović, učenik Valjevske gimnazije i Sanja Bošković, iz Karlovačke gimnazije. Časopis Refoto, kao jedan od sponzora ovog konkursa, poklonio je tri preplate srednjim školama u Srbiji.

SRPSKI FOTOGRAFI NA FIAP KONGRESU
5 – 9. 5. Carrara, Italija

Na poziv Italijanskog foto saveza (FIAF), Foto-savez Srbije poslao je kolekciju od trideset crno-belih radova, koja će biti izložena u Karari (Carrara) za vreme održavanja 62. kongresa italijanskog foto-saveza. Kolekciju je izabrao Umetnički savet FSS iz zbirke najuspešnijih radova članova FSS tokom poslednjih nekoliko godina. Učestvovali su: Zoran Đorđević, Ljubomir Kojić, Dragoslav Mirković, Raša Milojević, Aleksandar Kelić, Željko Đurić, Slobodan Simić, Zoran Pavlović, Milan Živković, Branislav Brkić, Steva Sekerić, Sanja Knežević, Miroslav Predojević, Branislav Backović, Marko Risović i Saša Preradović.

HIPER FOKALNA DALJINA

Ako se vratimo nekih pedeset do šezdeset godina, setićemo se da je tada počeo razvoj kompaktnih fotoaparata. Ti fotoaparati nisu imali daljinomere, to je već bio skup dodatak, a o specijalnim tražilima nije bilo ni govora. Film koji je korišćen najčešće je bio osjetljivosti od ISO 50 ili 100, a osjetljiviji filmovi retko su korišćeni zbog zrnatosti. Ranije je i zatvaranje blende bilo pomalo lukusuz. Za svaki stepen u zatvaranju blende trebalo je produžiti ekspoziciju, a polazne vrednosti bile su oko 1/125 s pri otvoru 8, što znači da za otvor blende 22 ekspozicija iznosi 1/15 se-

kunde – nedovoljno za fotografisanje "iz ruke". U to vreme kontrolisanjem dubinske oštine rešavao se i problem netačnog uoštravanja, tj. tačku fokusa i blendu određivali smo tako da je fotograf imao u rukama fotoaparat spreman za fotografisanje u trenutku. Kod tih fotoaparata daljina se morala određivati odoka, pa se očekivano odstupanje rešavalo zatvaranjem blende koje je povećavalo dubinsku oštrinu. Čak su i proizvođači fotoaparata predlagali "uoštravanje na dve tačke" – za dalje predmete uoštriti na 5 m, a za bliže na 1,5 m, jer je ta "kombinacija" kad snimate s otvorom blende od, na primer, 8 davala dovoljno ostru fotografiju u

Hiperfokalna daljina tesno je povezana s dubinskom oštrinom i zato se prvo mora shvatiti pojam dubinske oštine da bismo uopšte govorili o hiperfokalnoj daljini. Značaj dubinske oštine, moram da primetim, naizgled je opao s razvojem fotografske tehnike

TEKST I FOTOGRAFIJE: SVETISLAV V. DRAGOVIĆ

svim situacijama – naravno, ako smo koristili objektivne malih žižnih daljina: širokougaone i normalce. Pojavom fotoaparata s automatskim uoštravanjem – autofokusom (o čemu smo detaljno pisali u prošlom broju) smanjena je potreba za stalnom kontrolom dubinske oštine. Fotografi su, osim kada je zaista bilo potrebno da dobijemo oštrinu na dve, po dubini, međusobno udaljene tačke, brinuli sve manje o pravoj dubinskoj oštini. Čini mi se čak da je više pažnje poklanjano dobijanju lepe dubinske neoštine, pa smo usvojili nov termin iz japanskog jezika i koristimo ga u izvornom obliku – "bokeh".

Osnovna ravan oštine objektiva predstavljena je zelenom bojom. Hiperfokalna daljina proteže se između oznaka blende koje se ponavljaju levo i desno. Polje dubinske oštine uz korišćenje blende 5,6 i fokusom postavljenim na beskonačno daje oštrinu od beskonačno do 4 m. Ukoliko oznaku beskonačno postavimo na oznaku blende 5,6, polje oštine biće povećano od beskonačnosti do 2,5 m.

5,6

Ako blendu postavimo na vrednost 11 i fokus na beskonačno, područje dubinske oštine biće od 1,5 m do beskonačno. Ukoliko iskoristimo mogućnost hiperfokalne daljine i oznaku beskonačno postavimo na levi marker 11, polje oštine protežeće se od 0,9 m do beskonačno. Primitićete da je oznaka beskonačno postavljena neznatno ispred levog repera (oznake blende), čime osiguravamo maksimalni učinak koji ovaj postupak pomeranja polja oštine može pružiti.

11

Dalje zatvaranje blende na vrednost 22 povećava područje oštine na početnu vrednost od 1 m, dok se u slučaju hiperfokalne daljine ono prostire od 0,65 m do beskonačno. Ovako postavljena oštrina daje mogućnost ekstremno brzog fotografisanja uz isključen autofokus i korišćenje ručnih postavki ili prioriteta blende (A). Polje oštine koje je definisano vrednošću blende možemo pomerati prema potrebi i na taj način postići maksimalnu moguću oštrinu upravo na mestu gde je ona neophodna.

22

S razvojem tehnike proizvodnje filmova dobili smo i kvalitetne filmove visoke osjetljivosti, što je omogućavalo da radimo s malim otvorima blende koji, opet, daju veliku dubinsku oštrinu. Digitalni fotoaparati, takođe, doneli su ranije nezamislive osjetljivosti, naročito u kolor-fotografiji, jer su nekada najosetljiviji filmovi uglavnom bili crno-beli. Danas veliki broj digitalaca snima sasvim pristojne fotografije s osjetljivostima do ISO 800, a ISO 1.600 i 3.200 nisu više tako neupotrebljive vrednosti jer se i šum na digitalnim snimcima lepo kontroliše. Poslednje generacije profesionalnih fotoaparata daju više nego prihvatljive snimke i s onim osjetljivostima koje su u vreme filmabile nezamislive: ISO 6.400 ili čak 12.800. Ne bi me začudilo da mnogi mladi fotografi imaju tek blede poznavanje dubinske oštine, a da možda nisu ni čuli za hiperfokalnu daljinu kojom su njihovi očevi (a možda i poneka mama), ako su se bavili fotografijom, morali da rešavaju brojne fotografske probleme. Ovo je lako shvatiti jer su proizvođači foto-opreme s objektivima uklonili tabele hiperfokalne daljine zajedno s oznakama za korekciju oštine u infracrvenom području.

Oni koji snimaju izbliza, bilo da su to makrosnimci biljaka i životinja (insekata), ili pak snimaju "table-top" fotografije, trebalo bi da znaju o dubinskoj oštini više nego njihove kolege koji uglavnom snimaju na srednjim ili velikim odstojanjima. Poznavanje hiperfokalne daljine najpotrebnije je onima koji rado snimaju pejzaže s prednjim planom, ali može biti veoma korisno i u svim drugim oblastima fotografije. Prilikom fotografisanja portreta oči moraju biti

oštre, ali se zato obično nosi u uši reprodukuju manje ili čak neoštro. U pokušaju da dobiju lepi bokeh, autori često otvore blendu više nego što je potrebno, što rezultira upravo ovim problemom. Ovu grešku, i njoj slične greške, moguće je izbeći jedino ako pažljivo biramo blendu i poznamo hiperfokalnu daljinu.

Šta je hiperfokalna daljina

Kako bismo objasnili hiperfokalnu daljinu, neophodno je razjasniti pojmove u vezi s oštrinom. Postavkom određene daljine dobijamo oštrinu koja se proteže kroz jednu ravan koja je upravna na optičku osu objektiva. U zavisnosti od blende koju koristimo, dobićemo određenu dubinsku oštrinu koja se prostire ispred i iza ravni osnovne oštine. U praksi je to područje nesimetrično, tj. u prednjem planu prostire se jedna, a iza ravni fokusa dve trećine dubinske oštine. Korišćenje hiperfokalne oštine predstavlja, u stvari, mogućnost dobijanja maksimalne oštine koju objektiv može postići uz određenu blendu i to na mestu koje mi odaberemo.

Praktična primena

Iz pomenutih primera videli ste da se pojmu hiperfokalne daljine danas pristupa čisto matematički. Od pretpostavki po kojima su postavljene formule treba da shvatimo da je za model uzeto obično sabirno sočivo, bez razmatranja njegovih optičkih mana, kome je relativni otvor u optičkom centru (iako je to besmislica, ako se pretpostavi jedno sočivo). U normalnom životu imamo fotografski objektiv koji je kombinacija više sočiva, kod zum objek-

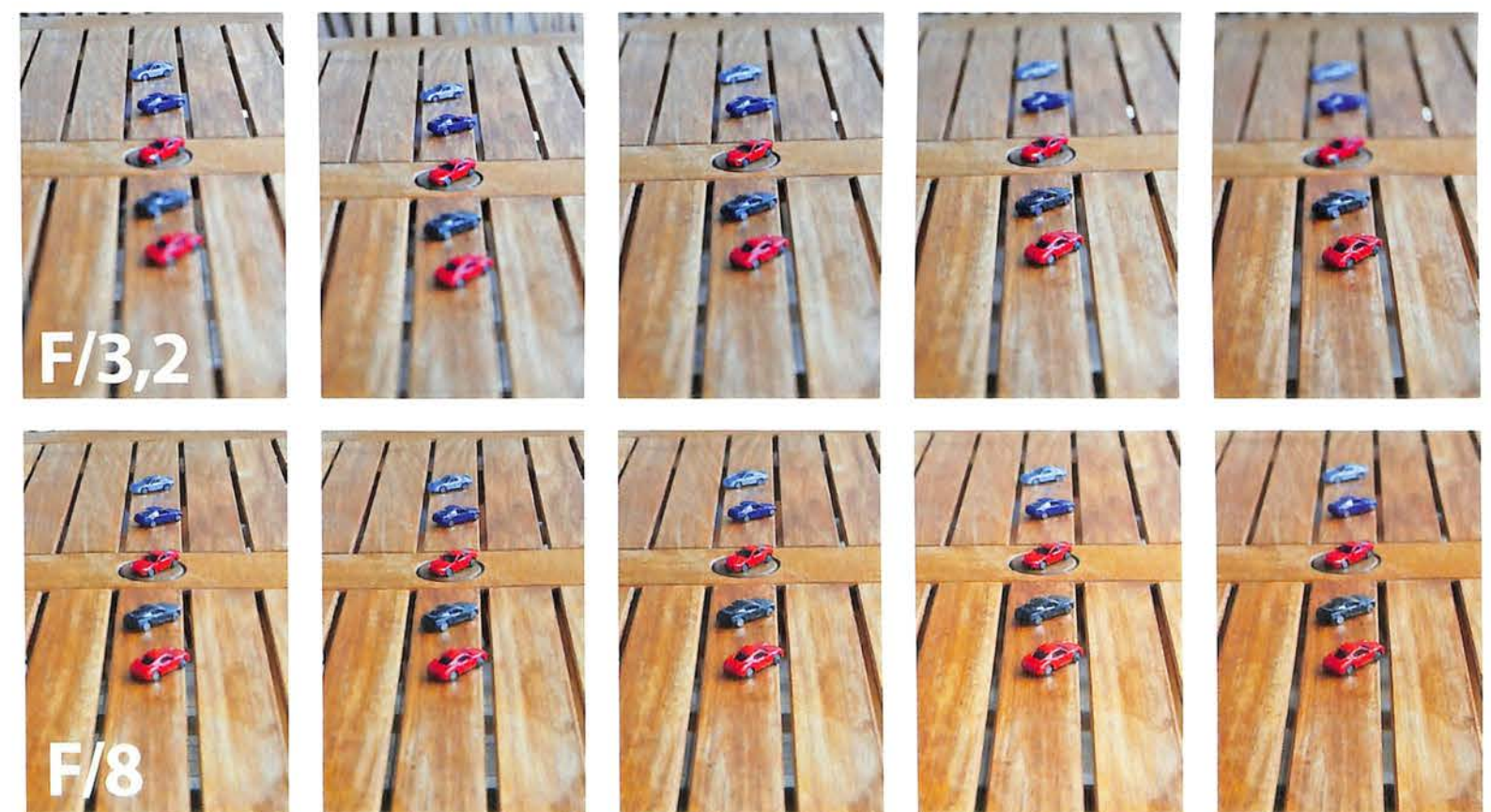
tiva još nekoliko puta više od objektiva fiksne žižne daljine. Zatim, blenda se nalazi tamo gde je konstruktor smatrao da treba da bude, a to nije neophodno u centru kombinacije sočiva. Umesto filma postoje senzori raznih veličina, a i mogućnost kontrole postavljanja daljine je ograničena. Objektivi više nemaju skale dubinske oštine kao što su imali u prošlosti. Stoga mislim da hiperfokalnu daljinu treba poznavati kao pojam, a u praksi treba da je primenjuju oni koji fotografiju motive kod kojih je neophodno kontrolisanje oštine po dubini fotografije.

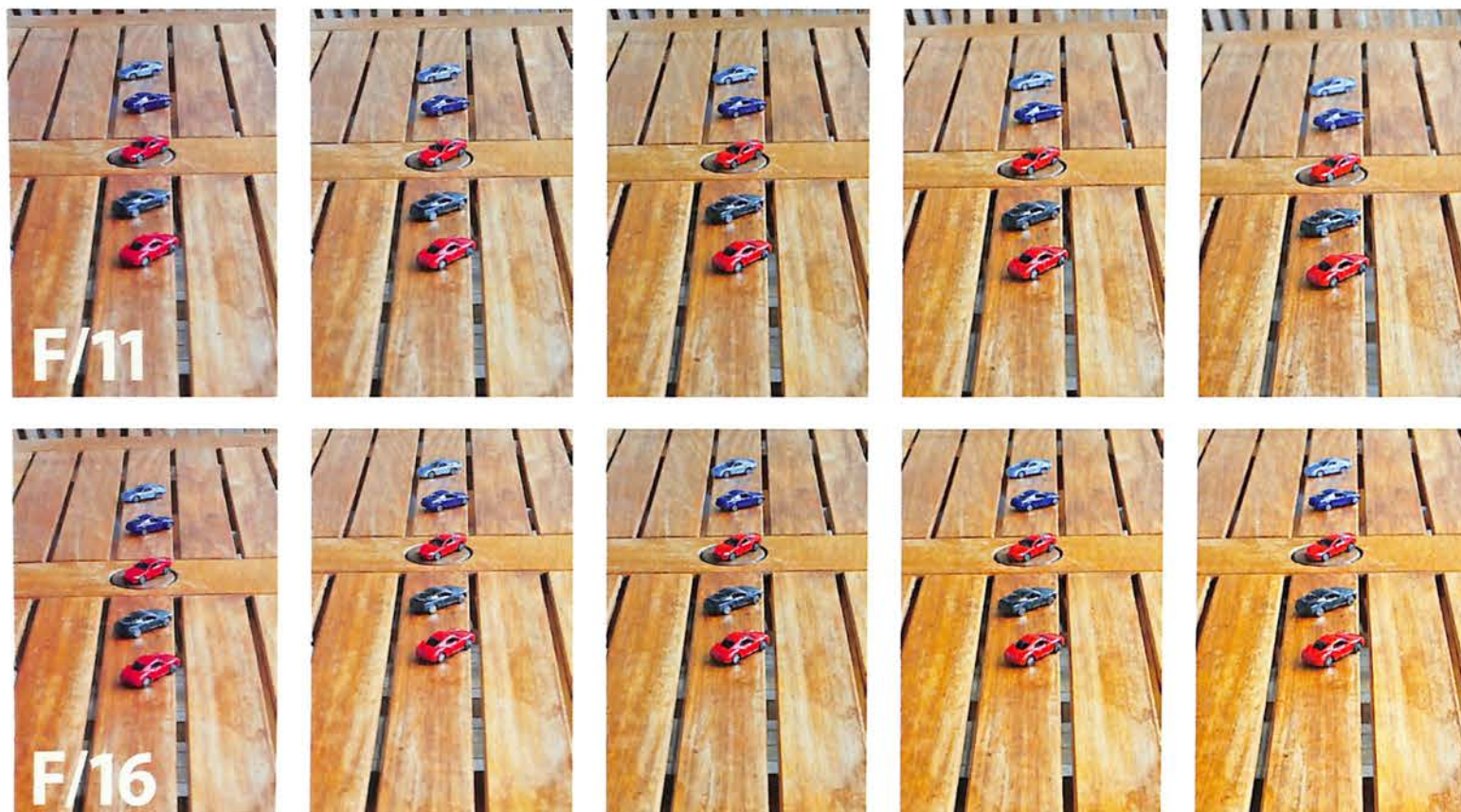
Šta to znači?

Svako od nas, pretpostavljam, ima digitalni fotoaparat i u njemu memorijsku karticu, nadam se velikog kapaciteta jer danas 4 GB više nije "egzotični" deo opreme. Jedan snimak na takvoj kartici ne košta ništa. Umesto da trošimo vreme u računanju ili gledanju u neke tabele, koje imaju ograničenu praktičnu vrednost, prilikom snimanja pejzaža s prednjim planom treba

Razlike u hiperfokalnoj daljini u odnosu na otvor blende

Optimalni otvor blende i mesto uoštravanja pokazujemo na ovom nizu primera. Vidljivo je da je hiperfokalna daljina najmanja kada se koristi najveći otvor blende, a uoštri se na krajnji (najdalji ili najbliži) auto. Najbolji kompromis pruža uoštravanje na najbliži auto, u suštini na jednoj trećini odstojanja. U slučaju praviljenja ovakvog niza fotografija, predlažem da snimate oštar snimak i najbližeg i najdaljeg predmeta kako bi se uporedila oština tako snimljenih fotografija.

prvo uoštriti na prednji plan i snimiti, zatim prebaciti plan oštine nešto unapred (prema horizontu) i ponovo snimiti. Treba uraditi to na još jednoj daljini, još dalje prema horizontu, snimiti i, na kraju, napraviti snimak s uoštravanjem na beskonačno. Ako snimate sa stativa, to može da traje delić vremena koje biste utrošili u kalkulisanje. Snimke na beskonačno i na najbliži predmet snimamo zato da bismo imali reper najveće postignute oštine.

Fotografije na displeju fotoaparata možete pogledati u integralnom obliku i verovatno će sve četiri izgledati savršeno oštre na svim daljinama. Razlike u oštini uočićete ako uvećate slike uz pomoć zum alatke ili, kasnije, na računaru. Budući da se pejzaži često snimaju sa stativa, može se koristiti mala osetljivost (radi izbegavanja šuma) i dosta zatvorena blenda, ali ne preterano. Kod malih digitalaca i ne možemo staviti blendu na vrednost manju od 8, a kod D-SLR i mikročetvorotrećinskog modela treba izbegavati veoma male otvore blende kao što su 16, 22 i 32 jer objektiv tada daje manje oštre snimke zbog pojave difrakcije (lomljenja) svetla. Ta pojava ponekad je prava noćna mora onima koji snimaju makro i koriste veće izvlačke, odnosno međuprstenove.

Prilikom snimanja stacionarnih predmeta, mrtve prirode i sl., može se odrediti najbliži i najdalji predmet koji nam treba oštar i na isti način s nekoliko snimaka osigurati da nam sve bude oštro. Osnovno pravilo za dobijanje najbolje dubinske oštine između dva različito udaljena predmeta jeste da se daljina uoštravanja postavi na prvu trećinu njihovog međusobnog rastojanja. Prilikom snimanja pokretnih predmeta

iskusni fotograf često će staviti oznaku oštine tamo gde treba, tj. između prednjeg i zadnjeg plana. Da li će to baš da bude na jednoj trećini odstojanja nije od najveće važnosti jer, kao što sam rekao, uvek dobijemo malo više dubinske oštine od one koja nam treba. I da ne zaboravim, moderni D-SLR fotoaparati obično imaju dugme kontrole dubinske oštine koje koristi vrlo mali broj fotografa, a ako ništa drugo, možete ga iskoristiti da proverite područja oštine za različite vrednosti blendi vašeg objektiv i da iskustvo potom primenite u praksi. Ovde ne ulazim u mogućnosti naknadne obrade slike u nekom od programa kao što je Photoshop, gde se može uticati na oštinu ili neoštinu prednjeg i zadnjeg plana. Novije verzije imaju i opciju pravog fokus breketinga, tj. spajanje samo oštih delova nekoliko fotografija. Moje razmatranje ovoga puta bilo je čisto fotografsko.

Zaključak

Na osnovu svega rečenog mogu da zaključim da prilikom fotografisanja, sada veoma rasprostranjenim digitalnim fotoaparatom, treba pre

svega biti praktičan, ne zamajavati se matematikom i tabelama, nego do kvaliteta doći praktičnim radom. Za one koji još koriste analognu fotografiju, tj. snimaju na filmu, predlažem da već prema formatu na kojem snimaju odrede da li treba da znaju više o hiperfokalnoj daljini, da li će eventualno da koriste tabele za njeno izračunavanje, jer što je format veći – to je "poklonjena" dubinska oština manja, što je jasno ako se setimo da je za format 6x6 normalni objektiv onaj sa žižnom daljinom od 80 mm. U stvari, treba znati da je žižna daljina normalnog objektiv bilo kog formata bliska vrednosti dijagonalne snimka. U toku nekoliko poslednjih meseci posetio sam više izložbi kreativne fotografije i dodatno učvrstio uverenje da je dobra fotografija najpre produkt ljudskog duha, pa onda tehnike.

Uvećanje

Oština se može proveriti na displeju fotoaparata. Kako je taj prikaz relativno mali, treba koristiti uvećanje slike (ikona sa slikom lupe) koje sada ima svaki digitalac, čak i onaj najjednostavniji.

Snimanje sjajnih fotografija nikada nije bilo jednostavnije.

Novi E-PL1.
SLR kvalitet i HD video zapis –
tako jednostavno za korišćenje.
www.olympus.rs/pen

OLYMPUS PEN

„Za mene je sreća biti
po ceo dan na plaži“
Peter Lück, dizajner, Nemačka

OLYMPUS

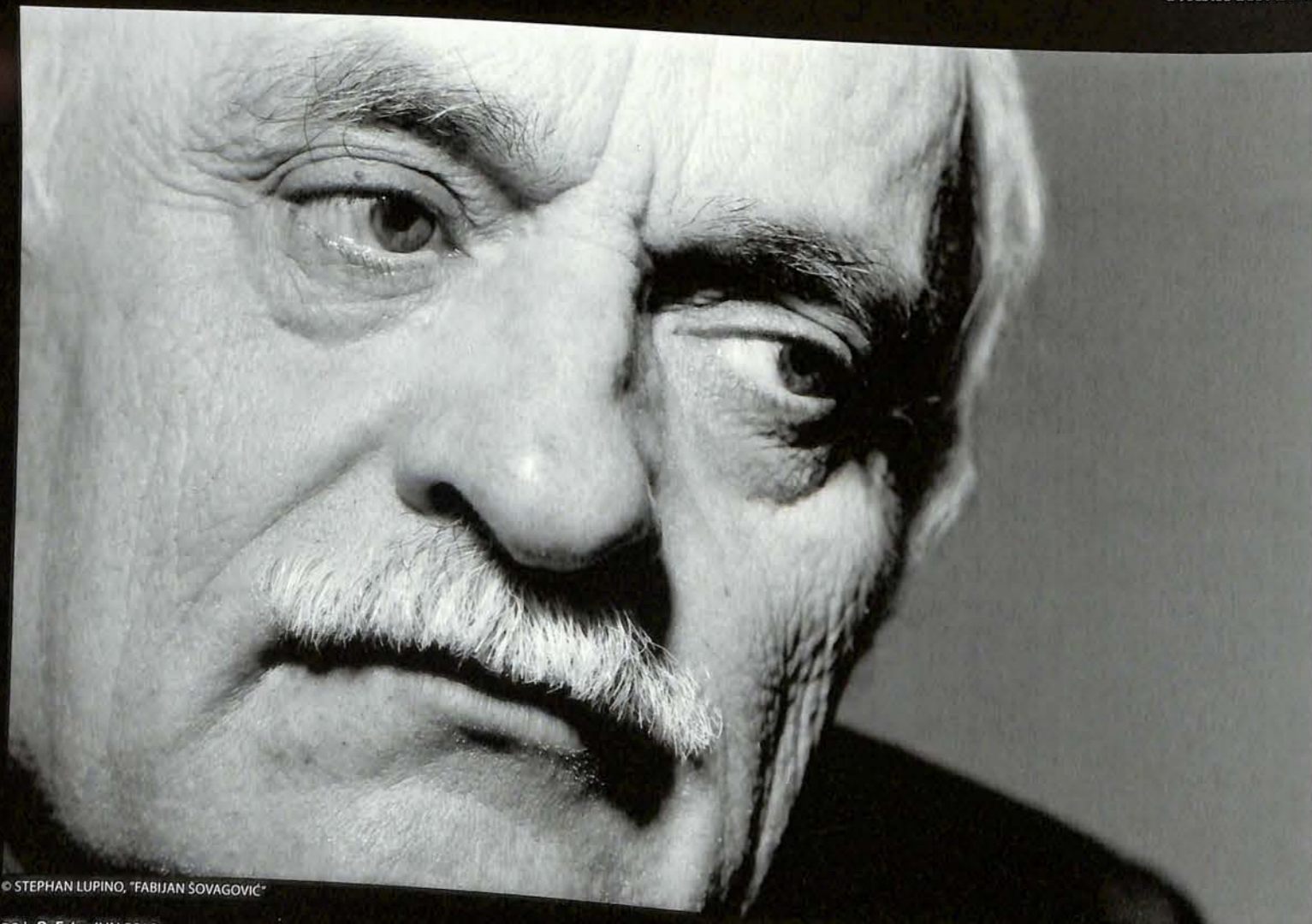
Korak preblizu

STEPHAN
LUPINO

Stefana Lupina (Stephan Lupino) ne treba posebno predstavljati jer je vrlo dobro poznat na ovom području, ali i u cijelom svijetu. Karijeru je burno započeo davnih osamdesetih godina prošlog stoljeća kad je svoje izložbe otvarao atraktivnim foto-performansima u kojima je, mahom, snimao nage žene. Kao probojan, mlad, talentiran autor sklon egzibicionističkim nastupima, privukao je pažnju publike, ali i brojnih urednika časopisa koji su se otimali za njegove fotografije.

Tijekom boravka u Americi, gdje je nastavio profesionalno usavršavanje i karijeru, bio je dvije godine zaredom uvršten među deset najboljih modnih fotografa. Ovoga puta Stefana Lupina predstavljamo na malo drugačiji način, kroz seriju portreta objavljenih u njegovoj posljednjoj knjizi pod nazivom "Korak preblizu"

IVANA PAVELIĆ

© STEPHAN LUPINO, "FABIJAN SOVAGOVIC"

© STEPHAN LUPINO, "DIANA ČIZMAĐIJA"

© STEPHAN LUPINO, "HVARSKI SKAMPAR MARINKO"

Aktovi, portreti, moda, eksterijeri... svaka je fotografija različita, svaka je po sebi malo remek-djelo. Stvaralaštvo Stefana Lupina, baš kao i njegov privatni život, godinama je predmetom opće pozornosti, podjednako i u nas i u svijetu. U početku poznat i priznat po motivima iz ambijenta blještavila glamura, odnosno zanimanju za sjaj spektakla i mračni predmet želja utjelovljen u nagom (ženskom) tijelu ("... tijelo na fotografiji, Lupinovsko tijelo, glatko i čisto do nevjerice, jasno i perfektno sačuvano tijelo čijim konveksitetima klizi svjetlost da se pretopi u mrak, mrak požude, tminu skrivenih želja", rekao je Ivan Antonović u predgovoru kataloga Lupinove izložbe "Anđeli"), Lupino s godinama fotografski se razvija, sazrijeva. U svijet oko sebe pušta nove senzibilitete. Sve se češće zagleda u ljude, u njihove sudbine, prostore njihove duše – da ih pronikne, istraži, izloži njihovu ogoljelu nutrinu. Od Erosa se okreće Tanatosu. Na tragu toga nastaju ostvarenja poput monografije istarskih vinskih čarobnjaka, u procesu je monografija Zagrebačke filharmonije, kao i ona

Grada Korčule, izložbe fotografija djece s Daunovim sindromom, monografije Grožnjana ili ciklusa "Divna stvorenja", ali i opetovani povratci tijelu u glamurnim, vrhunski očišćenim i doradenim fotografijama.

Žanrovski, svijet se Lupinov upotpunjavao i zato što ga je na to gonio vlastiti nemir i zato što su ga poticale objektivne okolnosti (putovanja, susreti s bolešnom djecom). Zamjetno jest da je prvotno zanimanje za skulpturalnost tijela, za formu, svjetlo i sjenu – koja se i danas pokadkad potvrdi izvrsnim fotografijama – pomalo potiskivala nova preokupacija: to su narativni sadržaji, kojima je cilj ponuditi pitkiju priču, afirmirati neposredniju, neupitniju situacijsku ljepotu i omekšati nekadašnju žanrovsku stegu (nerijetku povezanu s prizorima tragi-grotesknim). U tu će svrhu povezati ljepotu žene, oči pune nijema krika bolesna djeteta, slobodu životinje, nenadmašnost kolora krajolika, ekspresivnost poznatih hrvatskih i svjetskih umjetnika – pa i političara i generala

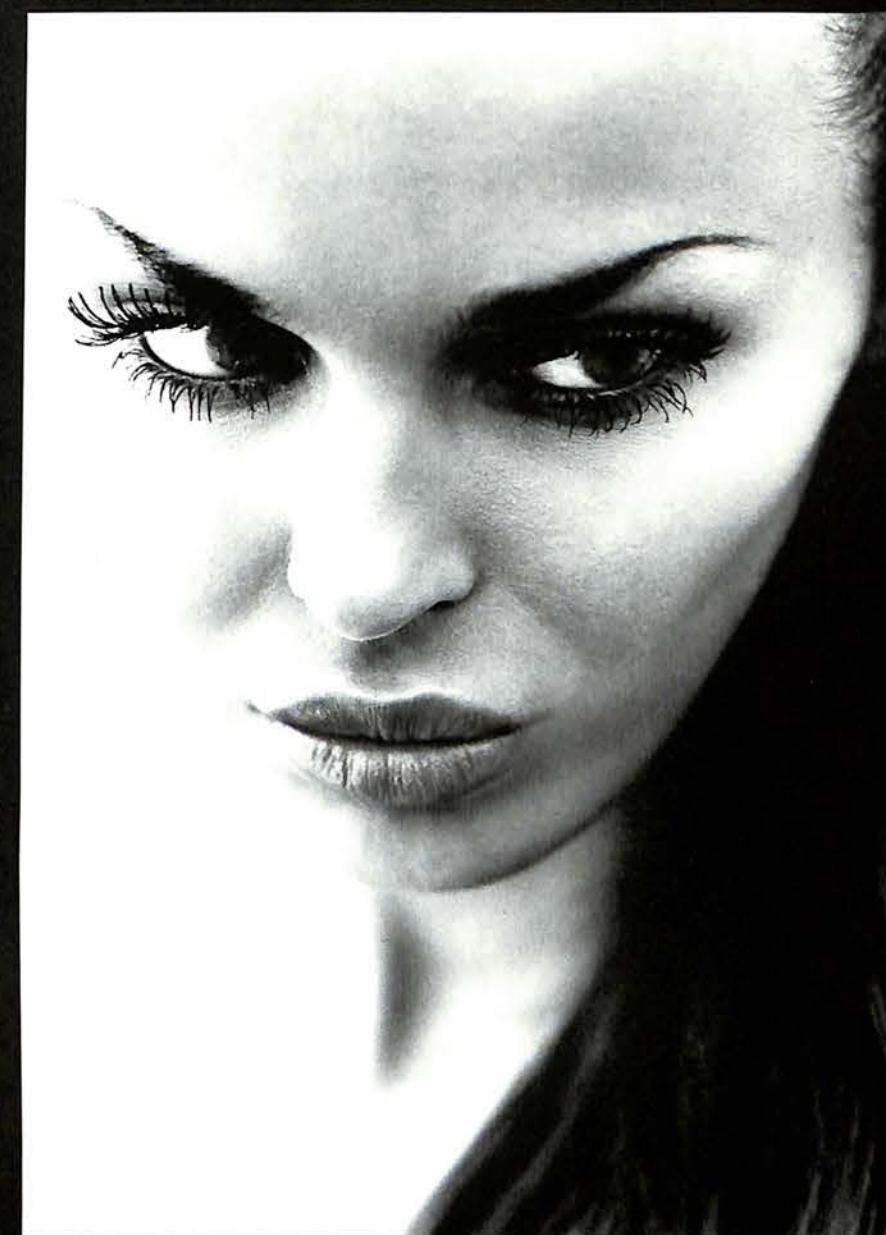
© STEPHAN LUPINO, "REIKO"

© STEPHAN LUPINO, "JULIETT"

© STEPHAN LUPINO, "SARAJEVSKÉ MUZE"

© STEPHAN LUPINO, "NINA MORIC"

(a sve brižljivo fokusirati: krupne dječje oči, nijemi drhtaj, strune ljubavna zanosa, morfološke promjene na licu, odlučan položaj tijela) – ljepotu slobode, snage, privrženosti, tjelesne i duševne patnje, trpljenje, koja se pred njegovim objektivom ogoljuje do same svoje srži, pa pri pomnijem gledanju njegovih fotografija forma, paradoksalno, pada ničice pred sadržajem. Fotografije, rekli bismo, djeluju na optičkoj, a sintagma (i) na lingvističkoj razini.

Međusobno djelovanje svega toga proizvodi pritom poseban sinergijski učinak – prvenstveno na promatrača, o kojem je Lupino, očigledno, s godinama počeo voditi sve više računa. Odvojeni se snimci, koji se prvi put čitateljskoj publici prikazuju u dugo žudećoj Lupinovo monografiji, brojni, uzastopni, s više uloga i nebrojenim glumcima, koji se u svojoj različitosti nižu jedan za drugim, tako stapaju u svojevrsnu filmsku priču, Lupinovu priču, koja bi se neformalno mogla nazvati moj (umjetnički) život. Jer prikazi u njegovim fotografijama samom fotografu daju pri-

liku da izrazi i stanje svoje duše, misli i osjećanja. U izrazu subjekt fotografa i fotografiranog prožimaju se na gotovo iracionalan način u ozračju bliskosti. Fotograf Ivan Lepen, alias Stefan Lupino, za ljepotom traga već više od četvrt stoljeća. U svim tim godinama umjetničkog izričaja kao da je sa sobom sklopio zanatski ugovor: štitić će ljepotu koja će stoga štiti njega kao fotografa. To je mahom ljepota u mirovanju ili zaustavljena u pokretu; ljepota sama po sebi, izolirana od svega drugog, ljepota kojoj niti jedan drugi predmet ne remeti zračenje, ni značenje, kojoj ništa ne konkurira i koju ništa ne kontekstualizira; zato i jest neprolazna i nedodirljiva.

Kako sam o sebi voli reći, posljednji fotograf staroga stila jer ne dopušta intervencije na svojim slikama, Lupino je čovjek koji uči kroz praksu, koji se ne zadržava u prethodno koncipirane domišljene forme, čovjek koji se vodi svojim instinktima, čovjek čija ga angažirana ljudska radoznalost za zagonetke (pa i užase) života, poglavito estetičko zadovoljstvo, pa i

© STEPHAN LUPINO, IZ CIKLUSA "ČAROBNA DJECA"

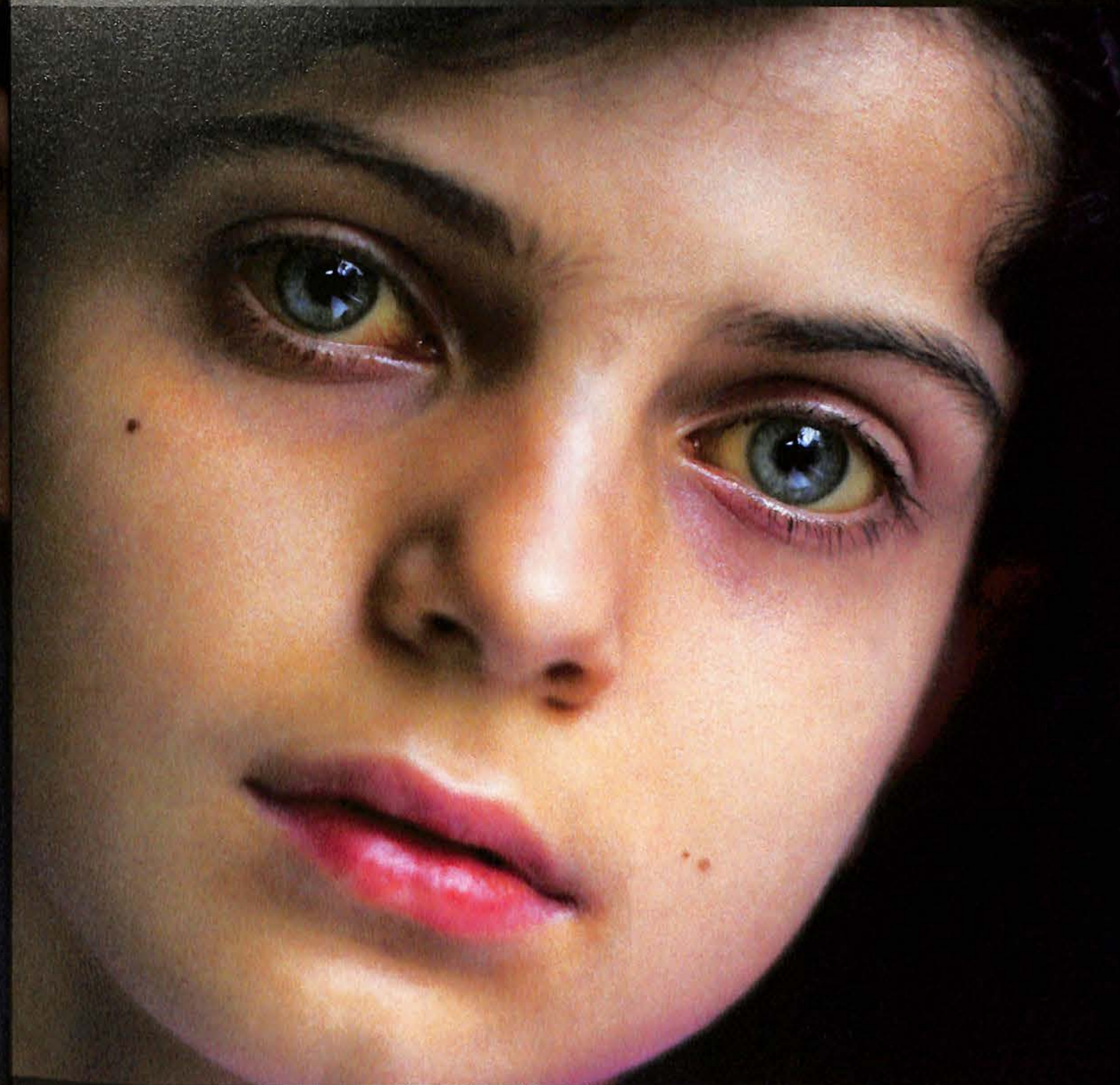
© STEPHAN LUPINO, IZ CIKLUSA "ČAROBNA DJECA"

© STEPHAN LUPINO, IZ CIKLUSA "MOJI ANĐELI"

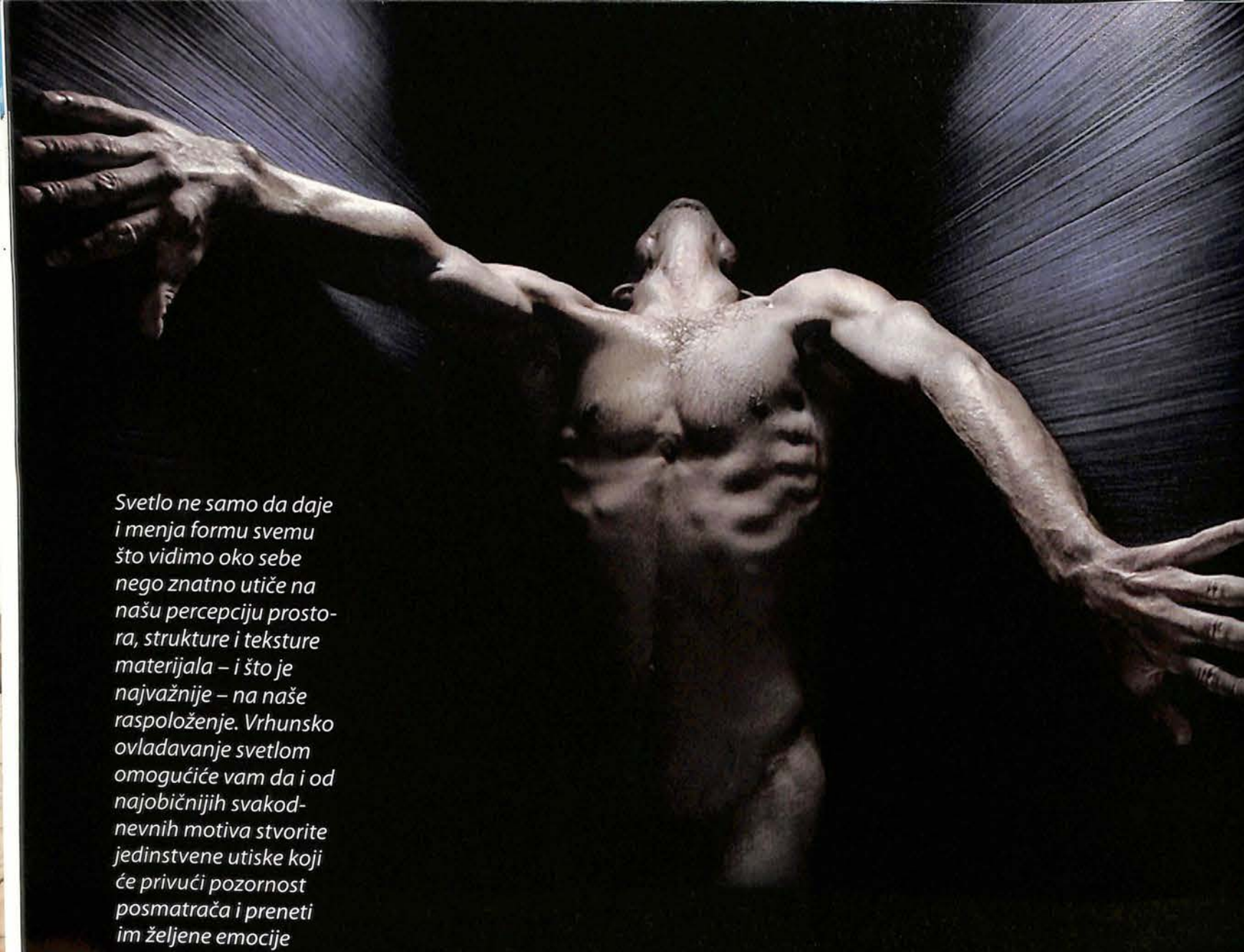
© STEPHAN LUPINO, IZ CIKLUSA "MOJI ANĐELI"

etički senzibilitet, vodi kroz karijeru obilježenu kontroverzama, gladnim zanimanjem javnosti, priznanjima. U tu svrhu izlišno je (ali možda i krivo) isticati razliku između novog i starog Lupina. Promijenjenog, toplijeg, tišeg, smirenijeg u odnosu na mlađeg, male dubinske oštrene fokusirane na oko, prirodan pokret, nesvjesno, u prikazivanju ljudskog, živih modela koji osjećaju. Sve njegove fotografije utjelovljuju čist, precizan, profesionalan pristup Čovjeku i Prirodi koje ga tolikih godina, na sreću svekolikog mnogobrojnog obožavateljstva, nikako ne prestaju intrigirati.

BIOGRAFIJA

Stefan Lupino krajem 1970-ih odlazi u Italiju i radi kao tjelehranitelj poznatih osoba, te osniva karate-klub u kojem kao jedan od najboljih karatista na svijetu i svjetski prvak u sankukai stilu, postiže značajne rezultate. Nakon toga odlazi u Englesku na studij engleskog jezika, a početkom 1980-ih počinje studirati umjetnost u konzervatoriju glume kod Stelle Adler. Radeći u Njujorku kao foto-model za fotografa Deborah Turbeville, ulazi u svijet fotografije. Postaje suradnik fotografu u *Details Magazine*, a njegove fotografije objavljuju: *Photo, Zoom, Vogue Italia, L' uomo Vogue, Vogue Hommes, Europeo, L'Espresso, Per Lui, Per Lei, Playboy, King, Max...* Izlaze na mnogim izložbama širom svijeta. Živi i radi u Hrvatskoj, gdje se, osim fotografije, bavi i dizajnanjem namještaja što je posljednjih godina postala njegova prava pasija. Lupino, takoreći, dizajnira namještaj-skulpture koje često svojim linijama podsjećaju na žene koje je toliko puta fotografirao. Na slijedećem sajmu namještaja u Beogradu predstavice stolice Marka Kraljevića, Bana Jelačića, Njegoša..., a opremiče i jedan apartman u hotelu "Rezime", koji će nositi njegovo ime.

Svetlo ne samo da daje i menja formu svemu što vidimo oko sebe nego znatno utiče na našu percepciju prostora, strukture i teksture materijala – i što je najvažnije – na naše raspoloženje. Vrhunsko ovladavanje svetlom omogućit će vam da i od najobičnijih svakodnevnih motiva stvorite jedinstvene utiske koji će privući pozornost posmatrača i preneti im željene emocije

RADOMIR-MAŠA DIKOSAVLJEVIĆ

OPIISANO SVETLOM

Šta je to svetlo? Malo ljudi tokom života razmišlja o ovom fenomenu. To je samo jedna u nizu stvari koje uzimamo zdravo za gotovo, poput vazduha koji udišemo ili vode iz slavine. Laički, kažemo da nam sunce ili baterijska lampa daju svetlo, ali ako se neko bavi vizuelnom umetnošću, svakako će uvideti da je pojam svetla složeniji, kao i koliki je značaj svetla kao neophodnog elementa da bi se postigao željeni efekat na posmatrača.

Elektromagnetni spektar

Ono što mi zovemo svetlo samo je mali deo sveukupnog elektromagnetnog spektra. Ovaj spektar predstavlja dijapazon energije u obliku talasa poznat kao zračenje. Ta energija obuhvata na jednom kraju spektra kratke talase, gama zrake, a na drugom duge talase – radio-talase. Između ultraljubičastih i infracrvenih talasa, nevidljivih za ljudsko oko, nalazi se vidljivi deo elektromagnetnog spektra. Ove talasne dužine obuhvataju sve

boje koje ljudsko oko može da vidi, u rasponu od 400 nm, što mi vidimo kao ljubičastu boju, do 700 nm, što vidimo kao crvenu boju. Dakle, kad govorimo o boji, mi zapravo govorimo o zračenju elektromagnetnih talasa. Svakojoj boji u vidljivom delu spektra odgovara određena talasna dužina.

Izvori svetlosti

Od svih faktora koji utiču na konačni izgled slike, izvor svetla svakako je izuzetno važan. Postoji mnogo izvora svetla od kojih svaki

poseduje svoje karakteristike i dodaje svoje jedinstvene kvalitete konačnoj slici. Sunce kao osnovni izvor prirodnog svetla ima brojne karakteristike. Njegov položaj na nebu, oblačnost i druge atmosfere prilike definišu karakter svetla. Izbor odgovarajućeg doba dana i vremenskih prilika za određeni tip fotografije je jednostavan način korišćenja prirodne svetlosti kao osvetljenja. Po oblačnom danu imamo ujednačeno svetlo s malo senke. Rano ujutro ili uveče dobijamo toplo, prijatno svetlo s

dugim senkama i bogate boje, dok podnevno svetlo pruža oštro i grubo direktno svetlo s malo senke i jasno oblikovanim predmetima.

Iako dnevno svetlo može, do određenog stepena, da se kontroliše rekvizitima kao što su: beli kišobrani ili aluminijumska folija za difuziju i refleksiju, optički filteri za korekciju ili pojačanje boje – pravi stepen kontrole je ograničen. Zbog toga je dnevna svetlost ponekad neadekvatna za određene situacije, poput snimanja portreta, mrtve prirode ili reklamnih snimaka. U ovim situacijama fotografski studio obezbeđuje potpuno kontrolisano okruženje gde se pun opseg tonova može dobiti s velikom preciznošću pomoću zamračnja, reflektora, foto-lampi, reflektivnih materijala itd.

Boja predmeta

Logično je reći da nam je potrebno svetlo da bismo videli neki predmet, ali da li je isto tako logično reći da da bismo videli boju predmeta – svetlo koje pada na njega mora sadržati sve neophodne talasne dužine? Na kraju, zar nije crveni predmet uvek crven? Nije uvek. Ako posećete prst, videćete krv kao crvenu, bilo sunčano ili oblačno. Ako posećete prst dok ronite nekoliko metara pod vodom, tu istu krv videćete kao zelenu, odnosno crnu, zavisno od toga

koliko ste duboko pod vodom. Da bismo videli krv kao crvenu, ona mora da reflektuje crvene talase i upije sve ostale, ali bez crvenih talasa pod vodom, boja koju vidimo je zelenocrna.

Važno je shvatiti da boja predmeta nije njegova nepromenljiva osobina, nego kombinacija karakteristika boje i talasne dužine svetla koje pada na njega. Kada belo svetlo padne na predmet, on će apsorbovati sve talasne dužine svetla osim njegove boje koju će reflektovati nazad. Tu reflektovanu boju vidimo kao "boju predmeta". Ako površina predmeta reflektuje sve boje, mi ga vidimo kao belog, ako apsorbira sve boje, vidimo ga kao crnog.

Temperatura boje

Boja dnevne svetlosti može da se menja tokom dana, što ima veliki uticaj na sliku. Bilo bi korisno ovo definisati određenom jedinicom mere da bismo mogli koristiti precizan opis prilikom podešavanja svetlosnog izvora radi postizanja željenog efekta. Ovakva mera postoji i zove se Kelvinova skala. Mera Kelvinove skale je stepen kelvina (K) i služi da opiše boju izvora svetlosti u odnosu na zagrevanje crnog tela kao što je parče metala, tj. kakvo bi svetlo metal isijavao kada bi bio zagrejan do određene temperature. S Kelvinovom jedinicom mere kao

osnovnom referencom lako je podesiti različite izvore da proizvedu ujednačeno svetlo. Na primer, ako se volframske sijalice koriste kao dodatak dnevnom svetlu, treba koristiti gel za korekciju boje da bi se temperatura od 3.000 kelvina halogene sijalice približila temperaturi uobičajene dnevne svetlosti od oko 5.000 kelvina.

Percepcija i emotivni odgovor na boje

Ako se osvrnemo na psihologiju, videćemo da tople i hladne boje imaju jak uticaj na našu emotivnu reakciju na sliku. Kao toplokrvna bića, većina ljudi bolje se oseća u sredini koja je toplija. Za većinu ljudi arhetipsku viziju udobnosti i sigurnosti doma stvara slika vatre u kaminu, u sobi obasjanoj difuznim narandžastim svetlom. Prirodno je dakle da slike s toplijim bojama (niže temperature po Kelvinovoj skali) stvaraju u psihi čoveka osećanje udobnosti i poželjnosti. Ako ovo uporedimo sa slikama pretežno hladnih boja, i reakcija ljudi biće odgovarajuća. Osećaće se nepoželjnim i biće im nelagodno.

Ako posmatramo temperaturu boje u kontekstu njenog odnosa prema temperaturi ambijenta, možemo zaključiti da je vatra narandžastozuta i izaziva osećaj toplote, dok je led povezan s plavim bojama i izaziva osećaj hladnoće. Ako zane-marimo vezu s temperaturom vazduha, psihologija nam nudi dalje uvide u načine kako izlaganje toploti i hladnoći utiče na naša osećanja. Smatra se da tople boje od žute do narandžaste izazivaju osećanja sreće, veselja i entuzijazma, a crvena agresivnost. U dijapazonu hladnih boja, plava i zelena povezuju se sa spokojnošću i utočištem, a crna, braon i siva s uznemirenošću i potištenošću.

Pa ipak, u svakodnevnom životu srećemo se s primenom ovakve psihologije, prvenstveno u reklamne svrhe, gde se u posterima i televizijskim reklamama koriste narandžasta i žuta da podstaknu entuzijazam, radost i vitalnost, plave i zelene da uliju poverenje i osećaj sigurnosti, dok se braon i siva namerno izostavljaju.

Naravno, ne bi bilo mudro primeniti ove zaključke u reklamnu kampanju a da se prethodno ne obrati pažnja na bitne faktore kao što su moda i kulturološke razlike, koje u ekstremnim slučajevima mogu dovesti ovu teoriju u pitanje.

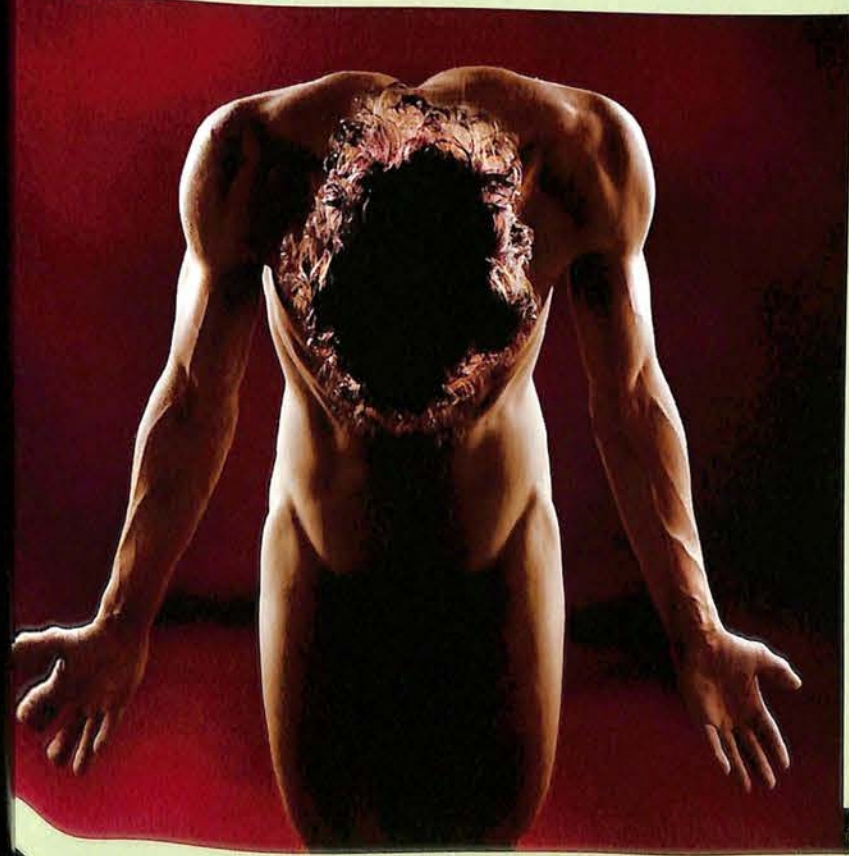
Modelovanje emotivnog odgovora

U vizuelnim umetnostima svetlo koristimo ne samo da bismo omogućiili fizičko sagledavanje objekata na slicinego i kako bismo uticali na emotivni doživljaj i reakciju posmatrača slike. U tu svhu pažljivo manipuliramo svim karakteristikama svetla – kako boje, tako i jačine svetlosnog izvora, pravca osvetljenja i veličine svetlosnog izvora.

Baš kao i boja, jačina svetlosnog izvora nije samo fizička osobina svetla, već se može upotrebiti i u ekspresivne svrhe. Jako osvetljene "hi-key" scene, s malo senki, odišu poletnošću i životnim optimizmom, dok se slabo osvetljene "low-key" scene vešto mogu koristiti za iskazivanje suspenzije i naglašavanje drame.

Jedna od najčešće manipuliranih karakteristika svetla jeste pravac glavnog svetla u odnosu na objekte i kameru. Zbog toga što pravac svetla snažno utiče na našu percepciju forme, strukture i teksture osvetljenih objekata u sceni, on predstavlja jedan od najznačajnijih izražajnih sredstava vizuelnih umetnika i posvetićemo mu više prostora u daljem tekstu.

S obzirom na to da smo pri posmatranju slike ograničeni na vizuelni doživljaj, bez ikakve taktilne informacije, naš mozak povezuje mekoću senke koju neki objekat baca na okolinu s mekoćom/tvrdoćom samoga objekta, tj. materijala od kojeg je on napravljen. Veličina svetlosnog izvora direktno utiče na oštrinu, tj. mekoću senki koje osvetljeni objekti bacaju na okolinu – veći svetlosni izvor stvara mekše senke, manji oštrije. Zbog toga u radu sa svetlom koristimo različite veličine svetlosnih izvora da bismo sugerisali tvrdoću/mekoću materijala i ovom informacijom uticali na emotivni odgovor posmatrača.

Fotografije 1 - 2: Grzegorz Szczerbaciuk – Poljska

DNEVNO SVETLO

Na gornjoj ilustraciji prikazano je tipično sunčano popodne. Glavni svetlosni izvor je sunce, dok plavi nebeski svod predstavlja drugi svetlosni izvor s veoma različitim karakteristikama. Nešto svetla se takođe odbija o belu osnovu i pada na deo lopte u senci i prosvetljava je. Ovo odbijeno svetlo predstavlja treći izvor osvetljenja. Najjače svetlo koje dolazi od sunca predstavlja udaljeni tačkasti izvor belog svetla koji uvek stvara oštre senke. Drugi svetlosni izvor, plavi nebeski svod, jeste veoma veliki izvor svetla (po svojim dimenzijama) i

stvara veoma mekane senke. Ovdje važi jednostavno pravilo: što je manji i udaljeniji izvor svetla, to je oštrija senka. Svetlo koje dolazi iz plavog neba veoma snažno boji sve senke u sceni. Senka koju lopta baca na belu podlogu je plavičasta jer je osvetljena svetlom iz plavog neba. Da ne postoji plavo nebo kao drugi svetlosni izvor, ova senka bila bi samo umanjena vrednost belog sunčevog svetla – nijansa sive. Ovako, delovi lopte koji nisu direktno osvetljeni sunčevim svetlom takođe dobijaju plavičaste tonove, jer su osvetljeni svetlom iz plavog neba.

Na kraju, svetlo koje se reflektuje od bele podloge na osenčene delove lopte je plavo, iako su i podloga i lopta beli, jer je reč o plavom svetlu neba koje reflektuju beli objekti – beli objekti ne menjaju boju, tj. kvalitet odbijenog svetla i zato se beli kartoni uglavnom koriste za reflektovanje svetla i "prosvetljavanje" senki u scenama. Najtamniji

delovi u slici su osnova bačene senke i granica između onog dela lopte osvetljenog direktnim sunčevim svetlom i dela lopte gde počinje senka – ovo se zove zona terminacije. Osnova senke je veoma tamna jer ne prima ništa od sunčevog svetla, a lopta je zaklanja od najvećeg dela osvetljenja iz plavog neba i njegovog reflektovanog svetla. Druga strana bačene senke je svetlija jer prima više svetla iz plavog neba i takođe nešto reflektovanog svetla od lopte.

Zašto je zona terminacije najtamniji deo lopte? Pa, delimično zbog efekta kontrasta. To što se nalazi pored veoma svetle strane lopte utiče da ova zona izgleda tamnije, ali ona takođe dobija manje reflektovanog svetla s bele podloge. Dakle, za razliku od drugih delova lopte koji primaju puno svetlo sunca, ili svetlo sunca odbijeno od bele podloge, izvor iluminacije ove zone je jedino svetlo plavog neba.

BOJA SVETLA

Većina svetlosnih izvora koje srećemo u svakodnevnim situacijama imaju određeno obojenje, mada je ljudski mozak dosta dobar u filtriranju i korigovanju te informacije. Dokle god postoji mešavina sve tri primarne boje u nekom svetlu (RGB – crvene, zelene i plave), naš mozak to svetlo interpretira kao belo. Čak i pod osvetljenjem s veoma naglašenom jednom od boja (npr. naglašenom zelenom bojom pri fluorescentnom osvetljenju), imamo sposobnost da filtriramo informaciju koju naše oči primaju i prepoznamo normalne boje, jer naša percepcija boja je relativna, a ne apsolutna.

Najočigledniji način da ovo demonstriramo jeste da uzmemo digitalni fotoaparatski balansom belog postavljenim na dnevno svetlo: ovo je neutralna postavka balansa belog i prikazaće stvarne boje oko nas pri sunčevom svetlu. U ovom primeru snimio sam scenu s prozorom kao prvim izvorom svetlosti (levo) i sobnom sijalicom kao drugim svetlosnim izvorom (desno). Dnevno svetlo iz poluoblačnog neba dolazi indirektno kroz otvoreni prozor i delimično je neutralno belo. Ono osvetljava prednji deo objekta i baca senku nazad – desno. Bačena senka i desna strana objekta osvetljene su sobnom sijalicom i narandžaste su boje – što pokazuje pravu boju svetla sobne sijalice. Sobna sijalica takođe baca senku objekta napred – levo. Ova senka je osvetljena svetlom koje dolazi kroz prozor i blago je plavo obojena – što pokazuje da ni ovo svetlo nije potpuno belo, već je blago obojeno plavim nebeskim svodom, a ne samo direktnim sunčevim svetlom.

3

Mnogi svetlosni izvori imaju svoje sopstveno veoma jako obojenje: fluorescentno svetlo je uglavnom zeleno, ulična rasveta ima jaku narandžastu komponentu (ili modru, u zavisnosti od tipa sijalice), večernje sunčevo svetlo polako prelazi od svetlo žutog ka jarko crvenom.

Fotografija 1 - 2 - 3:

Radomir Dikosavljević – Srbija

JAČINA SVETLOSNOG IZVORA

Kako da osvetlimo scenu stvar je subjektivne interpretacije. U većini slučajeva imaćemo neku ravnotežu između svetla i senki, koja stvara

1 "High key" se veoma često koristi u modnoj i fotografiji industrijskih proizvoda.

prosečne sive tonove, jer to je ono na šta smo navikli i što smatramo "normalnim". Postoje, takođe, i situacije u kojima "prirodno stanje stvari" naginje ka ekstremno svetlom, ili tamnom: sneg i magla, s jedne strane, noć s druge. Često umetnik svesno bira da naglasi jedan od ova dva ekstrema zbog vizuelnog efekta koji želi da postigne ili da bi na gledaoca preneo neko određeno osećanje.

Jako osvetljenje (high key)

Ekstremno jako osvetljene scene imaju uglavnom bele i druge svetle tonove, vazdušaste su i daju utisak odsustva težine. "High key" osvetljenje je često (ali ne uvek) meko i u njemu se detalj gubi. U prirodi se "high key" osvetljenje pojavljuje pri magli i na snegu, gde su čak i senke veoma svetle zbog količine reflektovanog svetla koje se odbija na sve strane. U našem primeru izrazito jako osvetljenje kreativno se koristi da bi se spojile pozadina i odeća u jedinstveni

negativni prostor koji uokviruje žensku figuru.

Slabo osvetljenje (low key)

Tamne scene po svojoj prirodi imaju veoma malo svetla u sebi. Kontrast je obično veoma velik. Slabo osvetljene scene odaju vrlo dramatičnu i misterioznu atmosferu i često se koriste baš u tu

svrhu. Najočigledniji primer za "low key" jeste noćna scena, ali i dnevne situacije kao što su oluje i enterijeri.

Dramatika ovog snimka naglašena je slabim osvetljenjem većeg dela pozadine, tako da naše oči ostaju prikovane na najsvetlijim delovima slike – na rešetkama, njuškama i očima zarobljenih životinja.

Fotografija 1: Grzegorz Szczerbaciuk – Poljska
Fotografija 2: Darinka Mladenović – Slovenija
Fotografija 3: Geza Farkaš – Srbija

REFLEKTOVANJE SVETLA

Kada belo svetlo dotakne neku površinu, ono se ili reflektuje (odbije) od nje, ili je površina apsorbuje – u zavisnosti od reflektivne prirode površine. Ako površina podjednako reflektuje sve talasne dužine svetla, tu površinu vidimo kao belu. Ako ta površina apsorbuje sve talasne dužine u okviru belog svetlosnog spektra, vidimo je kao crnu površinu. Kada belo svetlo dotakne površinu koja reflektuje talasne dužine crvenog dela spektra sunčevog svetla, a ostale talasne dužine apsorbuje, mi je vidimo kao crvenu.

Tako je i sa svim ostalim bojama u sunčevom svetlosnom spektru. Različiti materijali imaju različite reflektivne karakteristike i mi ih vidimo kao različite boje. No, radi jednostavnosti, uzmimo da se belo svetlo odbije od crvene površine. Nakon odbijanja od prve površine ovo svetlo će biti obojeno crveno i biće manjeg intenziteta, ali će ono i dalje nastaviti da putuje. Ako se

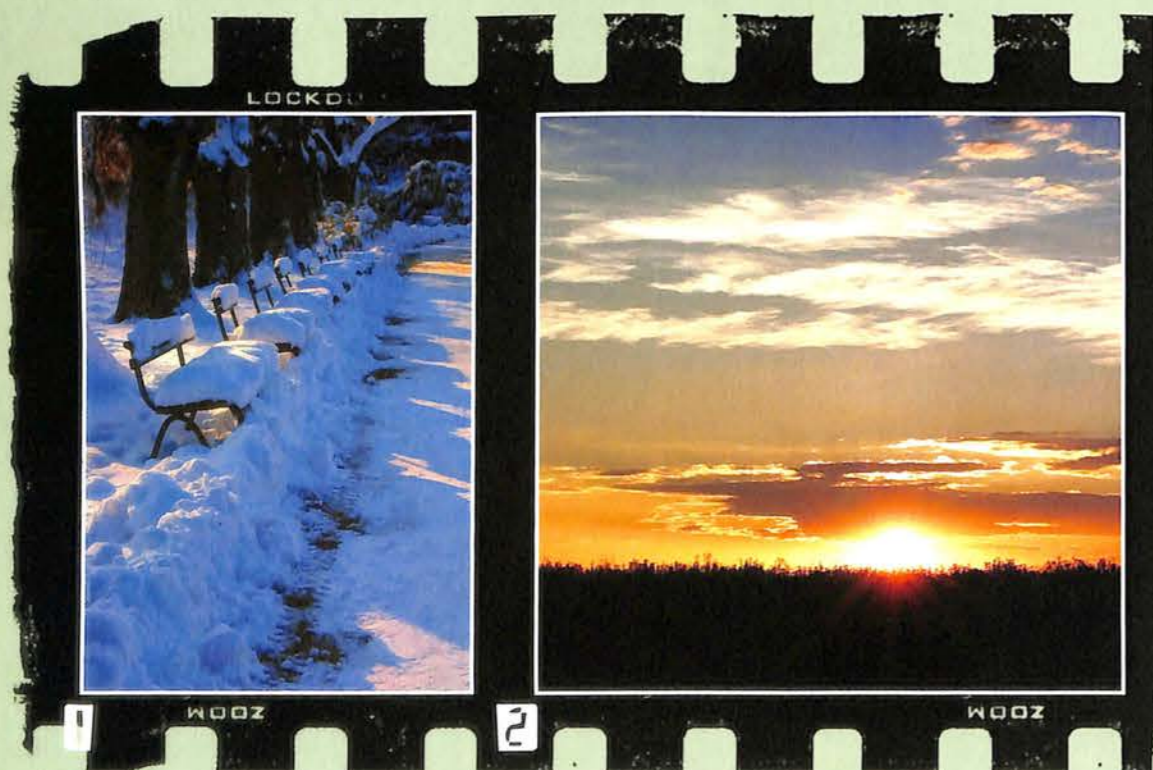
neka druga površina nalazi dovoljno blizu da je ovo odbijeno svetlo iluminira pre nego što intenzitet odbijenog svetla previše opadne, odbijeno svetlo će tu drugu površinu takođe obojiti crvenom bojom. Na ovaj način primarno osvetljena površina postaje sekundarni izvor svetla i osvetliće bliske predmete oko sebe (u našem slučaju crvenim sekundarnim svetlom). Ovaj fenomen zove se radijacija (eng. radiance) i zbog toga će boje objekata koji su blizu jedni drugima uticati jedna na drugu.

Radijacija je obično veoma slab svetlosni efekat i potrebno je mnogo svetla da bi bila primetna. Dok u scenama s malo svetla može da bude neprimetna, svetlosna radijacija (ili sekundarna iluminacija) može znatno da promeni boju objekta na koji utiče. Ako se svetlo reflektuje između predmeta istih boja, ono može da stvori efekat velike saturacije, jer reflektovano svetlo pojačava boju površine na

koju utiče, utičući da pojačano isijava – ovo često može da se primeti po danu s jakim suncem.

Svetlo koje se reflektuje od ovog cveta projektovaće crvenu boju latica na najbliže delove tela i krila leptira koji stoji na njemu. Ovaj efekat zove se radijacija.

Zašto je svetlo nebeskog svoda plave boje?

Svetlo koje vidimo sastavljeno je od sitnih energetskih čestica koji se zovu fotoni. Ove čestice osciliraju različitim talasnim dužinama u zavisnosti od njihove boje: plavo svetlo sastoji se od fotona s manjim talasnim dužinama, dok se crveno svetlo sastoji od fotona s većim talasnim dužinama. "Bela" sunčeva svetlost sastoji se od neprekidnog spektra svih vidljivih boja koje se, kada se kroz prizmu refraktuju

pod različitim uglovima, mogu videti kao "dugine boje" s progresivno većim talasnim dužinama: ljubičasta, modra, plava, zelena, žuta, narandžasta i crvena. Kada "bela" sunčeva svetlost prolazi kroz Zemljinu atmosferu, kraće talasne dužine svetla brže se rasipaju. Atmosfera se sastoji od različitih gasova. Fotoni koji putuju kroz nju fizički se sudaraju s atomima i molekulima u gasovima (i drugim česticama koje lebde u atmosferi kao što su prašina ili dim) i ovi sudari reflektuju svetlo. Manje talasne dužine češće se reflektuju i razbacuju

na sve strane, i mi to vidimo kao plavičasto svetlo, tj. nebeski svod. No, to je tačno samo dok bela sunčeva svetlost upada pod pravim uglom na deo nebeskog svoda koji vidimo. Kada sunčeva svetlost upada u atmosferu pod ekstremnim uglovima, kao pri izlasku i zalasku Sunca, vidimo uglavnom refleksije sudara fotona većih talasnih dužina, dakle narandžasti i crveni spektar svetlosti.

Osvetljavanje lica od dole stvara zastrašujući izgled i osećaj teskobe. Čak i refleksije u očima izgledaju čudno zbog toga gde se nalaze. Ugao svetla takođe će naglasiti teksturu.

3

Osvetljenje od dole

Ako je osvetljavanje direktno iznad objekta neobično, onda je osvetljavanje direktno ispod još neobičnije. U prirodi, ova vrsta osvetljenja može se videti kada neko stoji iznad logorske vatre, ili drži baklju u ruci. Svetlo, takođe, može doći odozdo ako je reflektovano, na primer, od vode.

Ovakvo svetlo daće neobičan izgled čak i poznatim stvarima, jer ono na šta smo navikli da bude u senci sada je na svetlu, i obrnuto (senke su neobične jer "padaju" nagore, umesto nadole). Sama činjenica da se ovakvo osvetljenje može retko videti čini ga idealnim za kreativnu upotrebu. Mi instinktivno prepoznavamo stvari s kojima nešto "nije u redu" i ovakva manipulacija svetlom može biti iskorišćena za stvaranje specifičnih raspoloženja, da bi se prikazale određene emocije ili izazvale željene reakcije kod posmatrača. Osvetljenje odozdo retko seviđa, ali može da se kreativno iskoristi za stvaranje neobičnih prikaza.

1 Pravac iz koga svetlo dolazi ima ogroman uticaj na našu percepciju svetla i na to kako će objekat ili scena izgledati. Biranje iz kojeg pravca dolazi vaše glavno svetlo jedna je od najvažnijih odluka koje možete doneti, jer će ovo imati veliki uticaj na to kako će scena delovati i na emocije koje će vaša slika preneti na posmatrača.

Bočno osvetljenje

Svetlo koje pada sa strane veoma dobro prikazuje teksturu i formu i objekte čini trodimenzionalnim. Senke su naglašene kao i kontrast. Bočno svetlo može se koristiti za bacanje dramatičnih senki na okolne površine kao što su zidovi i za stvaranje atmosfere u sceni. U prirodi se može videti rano ujutro i pred sumrak i veoma je atrak-

tivno, te se kao takvo često može videti na fotografijama i u filmovima. Potencijalna mana ovakvog osvetljavanja jeste to što detalj, pa i ceo objekat, može da se izgubi u senkama i što može da naglasi nesavršenstvo površina kao što

su izbočine i udubljenja, ili bore na ljudskoj koži. U portretnoj fotografiji ovakvo svetlo koristi se, u principu, pre za snimanje muškaraca nego žena, jer može da stvori veoma grub izgled ako senke nisu umekšane korišćenjem difuzora.

Fotografije 1 - 2: Rarindra Prakarsa - Indonezija

Kod bočnog osvetljenja često se koristi i slabije, pomoćno, difuzno svetlo za prosvetljavanje senki.

4

Primer efektnog bočnog osvetljenja iz dva svetlosna izvora: jedan za osvetljavanje lica, drugi za osvetljavanje pozadine. Da nije drugog svetlosnog izvora, oblik vrata crnoputog dečaka potpuno bi se izgubio u senci. Ovakvo pozadinsko osvetljenje "crta" siluetu vrata i kose i otkriva nam njihovu formu.

5

Ovo je i dalje bočno svetlo u odnosu na osu kamere, ali okretanjem glave modela dobijamo potpuno drugačiji efekat. (Ne, očnjaci i jezik neće se produžiti pod ovakvim osvetljenjem - to je već druga priča koja spada u domen Photoshopa.)

6

Dva oštra bočna izvora svetla bez pomoćnog frontalnog svetla daju veoma interesantan efekat kao na ovom primeru.

7

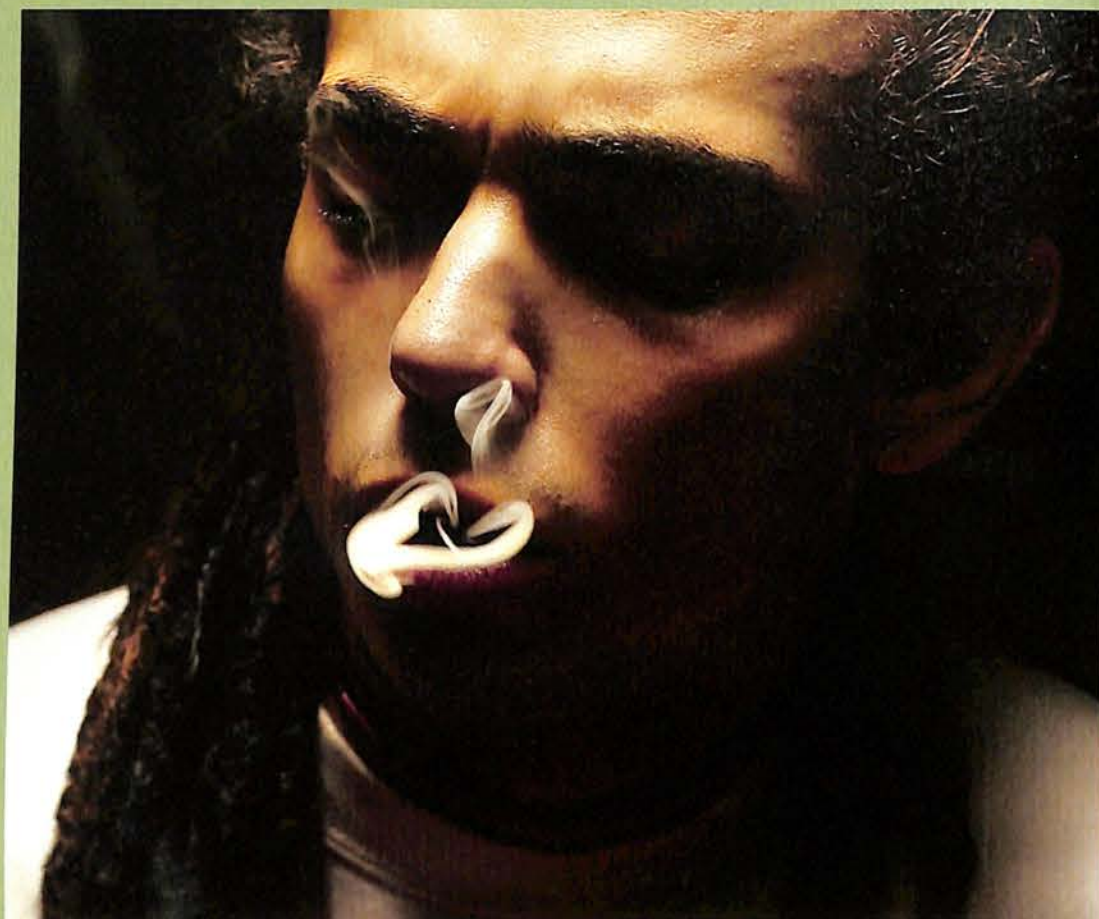
Fotografije 3 - 4 - 5: dR - USA
Fotografije 6 - 7: Grzegorz Szczerbaciuk - Poljska

Osvetljenje od gore

Ovo osvetljenje predstavlja nešto ne-običajniju situaciju, pri radu u studiju, mada se često javlja pri oblačnom vremenu. Takođe se može videti u podne, po sunčanom danu tokom leta, u nekim enterijerima i na pozorišnoj sceni. Ako se upotrebljava meko svetlo, ovo je efektivan način prikazivanja forme. Ali, ako se koristi oštro svetlo kao na našem primeru, stvara misterioznu atmosferu bacajući dramatične senke koje skrivaju najveći deo forme direktno ispod svetla: ljudi koji se nalaze direktno ispod izvora oštrog svetla imaju crne rupe umesto očiju pošto će njihove očne duplje biti u potpunoj senci.

Umetnici relativno retko koriste ovu vrstu osvetljenja, što ne znači da ne bi trebalo da se češće koristi. Ovo je vrsta osvetljenja koja se ne vidi često, te ga čini idealnim za stvaranje neobičnih, tajanstvenih, ili pretećih scena.

Osvetljavanje ljudske figure odozgo daje joj misteriozan, čak preteći izgled. Ovakvo svetlo naglašava strukturu kostiju i dubinu očnih duplji. Pomeranjem svetla levo-desno dobija se bezbroj svetlosnih varijacija koje sve odlično naglašavaju strukturu figure i teksturu materijala.

1

2

Frontalno osvetljenje

Oštro frontlano svetlo daje "paparazzo" izgled – grub i neatraktivan. No, malim pomeranjem glavnog svetla od ose kamere možete dobiti predivno modelovanje kao na ovom primeru.

Ovo je osvetljenje gde se svetlosni izvor nalazi iza posmatrača, tj. kamere. Najčešće se vidi na fotografijama snimljenim s ugrađenim blicem i uglavnom nije atraktivno ako je svetlosni izvor oštar. Naravno, uvek postoje izuzeci naročito ako se koristi meko, difuzno svetlo. Ova vrsta osvetljenja često se koristi u modnoj fotografiji. Meko frontalno svetlo ne pokazuje formu i strukturu jer senke skoro da ne postoje. Rezultat je da objekti nemaju dubinu i plastičnost. Baš iz tog razloga ovo osvetljenje idealno je za određene objekte jer sakriva bore i udubljenja, te se često koristi u modnoj, portretnoj fotografiji i pri snimanju industrijskih proizvoda.

Meko frontalno svetlo umekšava forme i one se čine čistijim i idelanim nego što su u stvarnosti. Često se koriste i dva frontalna difuzirana izvora svetla sa obe strane kamere da bi se izbegle bilo kakve senke, kao na ovom primeru.

3

4

Pozadinsko osvetljenje

Kod pozadinskog osvetljenja posmatrač, ili kamera, gledaju u svetlosni izvor, dok se objekat vidi samo kao silueta, tj. biće slabo osvetljen reflektovanim ili pomoćnim svetlom. Ovo je situacija s jakim kontrastom i izgleda atmosferično i dramatično. Stari fotografi su ovo zvali kontrastno svetlo, ili "kontra-liht".

Ako je svetlosni izvor pod malim uglom u odnosu na posmatrača, objekti u sceni imaju svetle oreole oko svojih ivica – što je svetlo oštrije, to je oreol naglašeniji. Scene s pozadinskim svetlom sadrže mnogo senki, osim ako je svetlo veoma meko. Najčešće će slike biti

veoma tamne, s dramatičnim površinama svetla. Oreoli svetla koji se javljaju u tim situacijama mogu biti veoma korisni za definisanje forme u senkama. Još jedan kvalitet ovog osvetljenja jeste što otkriva prozirnost i sve fine detalje oko ivica objekta. Ovo osvetljenje je veoma efektivno i daje slici osećaj drame ili atmosferičnosti.

Fotografija 1: Branislav – Srbija
 Fotografija 2: dR – USA
 Fotografija 3: Tudor Pantelimonescu – Rumunija
 Fotografija 4: Rarindra Prakarsa – Indonezija

KONKURS Opisano svetlom

Posaljite svoje fotografije snimljene pod specifičnim svetlom. One na kojima je svetlo zaslužno za izgled, karakter i atmosferu snimljenog objekta. Za konkurs na temu "Opisano svetlom" možete poslati do deset fotografija snimljenih bilo kojom tehnikom fotografisanja i izrade minimalnih dimenzija 13x18 cm (u rezoluciji 300 dpi za digitalne fotografije).

Rok za prijem fotografija je do 15. 6. 2010.

Fotografije možete poslati na adresu redakcije ili preko naše veb-prezentacije: www.refoto.co.rs – link Konkursi-upload. Sponzori konkursa su firme "BS Procesor" i "Epson Italija".

Veliki broj mogućnosti koje nam pruža rad pametnim objektima mogu u znatnoj meri unaprediti i ubrzati naš rad, kako na obradi digitalnih fotografija, tako i prilikom kombinovanja dizajna i fotografije. Novi termini koji su uvedeni u obradu digitalnih fotografija objedinjeni su pod pojmom "nedestruktivna obrada", što znači da šta god mi uradili, u pozadini se uvek nalazi originalna i nepromenjena, osnovna slika

MILAN ŽIVKOVIĆ

Pametni objekti

Pametni slojevi prvo su bili primenjeni u radu na tekstu i to je u velikoj meri olakšalo posao kada je cilj bio dizajn, tj. to je dalo mogućnost da se neke jednostavnije intervencije i priprema za štampu kompletno završe u Photoshopu. Čak je nakon čuvanja fajla u .pdf formatu, ako ga pre toga nismo rasterizovali, tekst ostajao u vektorskom obliku, što je od izuzetne važnosti za konačan kvalitet štampe. Dodavanjem potpuno novog alata po imenu Shapes povećane su mogućnosti rada koje smo imali s putanjama (Path) i koje smo prvenstveno koristili za precizno selektovanje formi koje imaju ravne i glatke ivice. Rad vektorskim obli-

Bitmapa predstavlja način prikaza slike putem specifične organizacije informacija. Slika, tj. fotografija predstavlja se pomoću mreže kvadrata koje danas zovemo pikselima, pa se često koristi i naziv "pixmap". Termin ne treba mešati s bitmapom ili .bmp formatom gde je moguće predstavljanje crno-bele grafike i gde svaki piksel ima količinu informacija od 1 do 64 bita. Klasična fotografija u RGB kolonom prostoru ima tri kanala, a svaki kanal nosi osmobarbitnu informaciju. Ovo često unosi zabunu jer iako u naslovu uz ime fotografije u zagradi stoji (RGB/8), vrednost je vezana za pojedinačni kanal, što množenjem daje realno stanje stvari, odnosno sliku čiji pikseli imaju 24 bita informacija. Više bita znači više informacija, tj. veći kvalitet, ali treba voditi računa o tome da najveći broj današnjih uređaja nema podršku za više od 24 bita.

cima predstavlja pomoć dizajnerima jer sada mogu direktno u okviru rada na fotografiji i tekstu da dodaju i nove grafičke elemente koji zahvaljujući vektorskom formatu uvek imaju maksimalni kvalitet.

Pametni objekti i pripadajući slojevi

Kao što ste već videli u prethodnom broju, razvoj mogućnosti programa pratio je i razvoj kompjutera, a najveći uticaj imao je pad cena operativne memorija (RAM) i hard-diskova. To je pružilo mogućnost obrade velikih fajlova, ali i njihovo čuvanje jer danas veličina pojedinih fajlova nadmašuje ukupnu veličinu tada papreno skupih hard-diskova. Brzina i prostor uz odgovarajući alat oličeni u mogućnostima pametnih slojeva rezultiraju obradom digitalnih fotografija na način kakav je doskora bio nezamisliv.

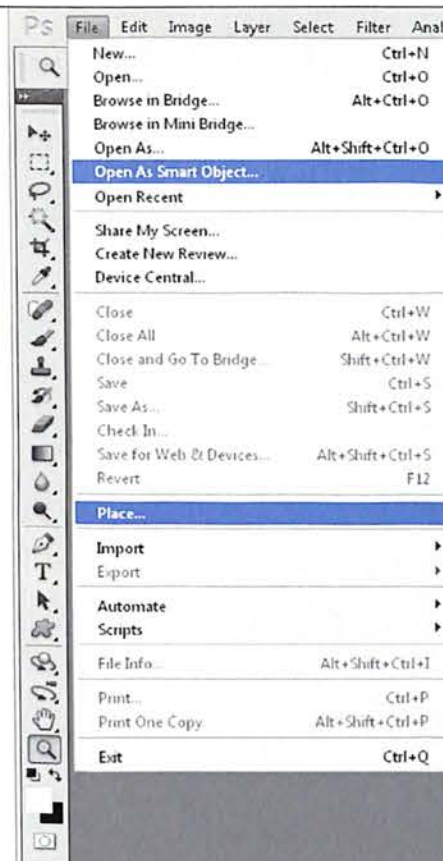
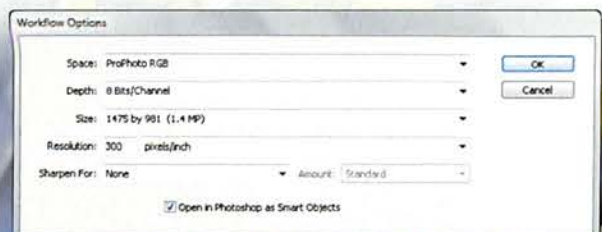
Kako kreirati pametne objekte

Pametne objekte možete sada kreirati na veliki broj načina, od kojih je prvi jedna od opcija komande Open > Open As Smart Object. Sledeće mesto jeste komanda Place, kojom se na postojeću sliku dodaju željeni elementi - vektorski oblici i bitmape, tj. slike. Nakon dobijanja atributa Smart objekat možete neograničeno obrađivati i uvek imate mogućnost da se vratite na početak jer se netaknuta, originalna slika nalazi sakrivena unutar sloja. Sledeći način dobijanja pametnog objekta jeste komandom Layer > Smart Object > Convert to Smart Object.

Kao mali podsetnik pokazali smo mesto gde se u programu Camera Raw nalazi dugme za otvaranje fotografije u vidu pametnog objekta. Ovako otvorena fotografija pruža mogućnost obrade, ali se prvenstveno koristi za promenu veličine slike unutar sloja tokom montaža ili dizajna, jer nema fizičkog gubitka kvaliteta, odnosno, u svakom trenutku možemo skalirati fotografiju do veličine originala.

Kako je "Adobe" u potpunosti zaokružio kompatibilnost programa, pametne objekte možemo dobiti i direktno iz univerzalnog programa za pregled fajlova, poznatog kao Bridge. Komanda Place u ovom programu daje mogućnost da nekoj, već otvorenoj fotografiji dodate nov, pametan sloj, što istovremeno znači da ako nema otvorene fotografije, nećete moći ništa da uradite.

Vektorska grafika predstavlja način prikaza pojedinih objekata koje je moguće definisati osnovnim geometrijskim oblicima. Kada čuvamo ovakav fajl, on nosi matematički opis svakog objekta gde njegova veličina skoro da ne utiče na veličinu fajla. Ako treba, na primer, prikazati krug, sve što je potrebno da se upiše svodi se na centar kruga, njegov prečnik i eventualno informacije o boji i spoljašnjoj liniji. Ako isti krug napravimo kao bitmapiranu grafiku, njegova veličina biće nekoliko stotina ili čak hiljada puta veća jer treba upisati podatke o brojnim pojedinačnim pikselima. Ujedno, treba znati i to da se promenom dimenzija vektorski definisanog oblika ne gubi kvalitet, dok su promene veličine bitmape uvek vezane za gubitak kvaliteta zbog procesa poznatog pod imenom resemplovanje (Resampling), kojim se, u stvari, generišu novi pikseli.

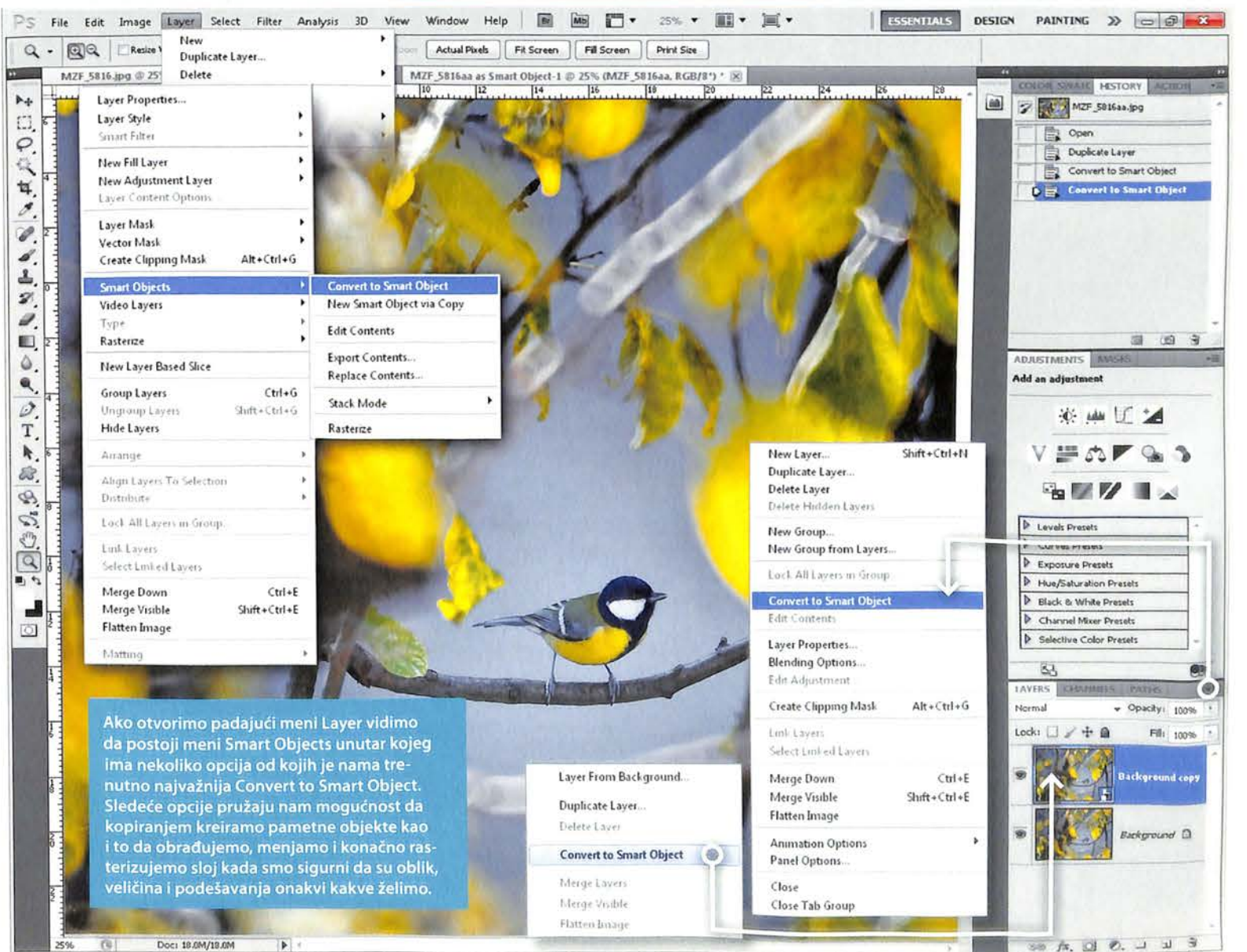
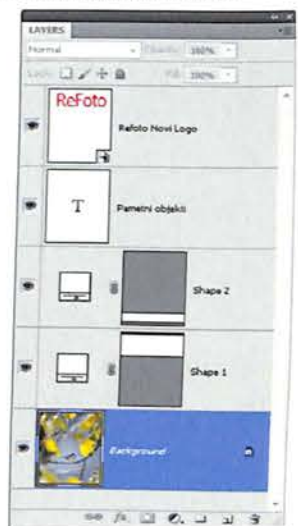
Sledeća metoda dobijanja pametnih objekata jeste selektovanje jednog sloja ili više njih i potom aktiviranje komande Layer > Smart Objects > Convert to Smart Object. Posebnu pažnju morate posvetiti činjenici da će povezivanje slojeva i njihova zajednička konverzija rezultirati jednim pametnim slojem, to jest, slojevi će biti spojeni. Prema tome, ako želite i dalje da radite na pojedinačnim slojevima, tada morate svaki sloj ponaosob "opametiti". Postoje još dva načina i to ubacivanje .pdf dokumenta ili dokumenata kreiranih u programu Illustrator koje možete jednostavno prevući (Drag) ili spustiti (Paste) uz korišćenje opcija Smart Object iz dijaloga boks.

Početak rada sa pametnim objektima nalazi se u meniju File gde imamo prvu od nekoliko mogućnosti da fotografiju obrađujemo na ovaj način. Opcija Open As Smart Object otvoriće našu fotografiju kao specifičan sloj koji možemo editovati samo ako dva puta kliknemo na ikonicu sloja. Kako ne bi bilo zabune konverzija u pametan objekat ne daje mogućnost naučofantastičnih povećavanja fotografija (kakve vidamo u filmovima) bez gubitka kvaliteta već samo mogućnost da tokom stalnih promena veličine zadržimo originalan kvalitet.

Spajanje slojeva koji sadrže pametne objekte možemo uraditi na nekoliko načina:

komandom Flatten Image koja će sve slojeve spustiti u osnovni, Background sloj, komandom Layer > Merge Layers koja će nam dati jedan sloj ali on više neće imati atribut pametnog sloja, ili pomoću komande Smart Object > Convert To Smart Object koja spaja pametne slojeve u jedan novi, takođe pametan sloj. Jasno je da manipulacija takvog sloja zavisi od sadržaja i da sada možemo,

bez gubitka kvaliteta samo smanjivati, a ne i povećavati sadržaj. Na ilustracijama su pametni slojevi (logo, tekst i oblici) spojeni u jedan novi sloj ali on nije više u vektorskom formatu već je postao bitmapa.

Ako otvorimo padajući meni Layer vidimo da postoji meni Smart Objects unutar kojeg ima nekoliko opcija od kojih je nama trenutno najvažnija Convert to Smart Object. Sledeće opcije pružaju nam mogućnost da kopiranjem kreiramo pametne objekte kao i to da obrađujemo, menjamo i konačno rasterizujemo sloj kada smo sigurni da su oblik, veličina i podešavanja onakvi kakve želimo.

Rad i manipulacija

Slojeve unutar kojih se nalaze pametni objekti možete pomerati, menjati im poziciju u okviru dokumenta, transformisati ih ili duplirati. Pomeranje je jednostavno, alatkom Move Tool samo povučete sloj tamo gde želite. Transformisanje se obavlja komandom Edit > Transform, a dupliranje sloja na neki od mogućih načina: Layer > Smart Objects > New Smart Object Via Copy iskoristićete za dobijanje duplikata koji je nezavistan to jest nema nikakvu vezu sa slojem od kojeg je potekao. Ako koristite klasične načine, kao što su odvlačenje sloja na ikonu Create New Layer ili opciju Layer > New Layer Via Copy, dobijate kopije koje su međusobno zavisne, što znači da svaku promenu koju napravite imate primenjenu na sve kopije.

Mesto gde se u padajućem meniju Layers kreira kopija sloja, bio on pametan ili ne.

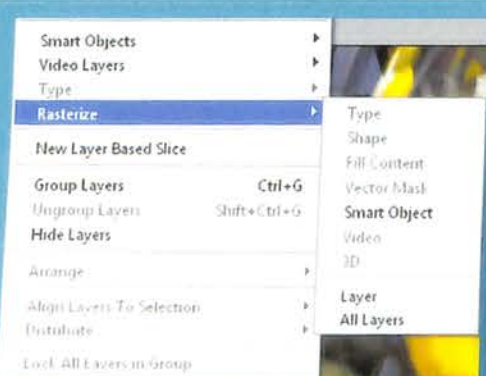
Desni klik mišem na ikonicu sloja otvara poseban meni a levi klik mišem aktivira mogućnost podešavanja i korekcija sadržaja pametnog sloja.

Najbrži način da dobijete kopiju sloja jeste da ga "odvučete" na ikonicu Create New Layer. Tokom povlačenja, odnosno sve dok ne otpustite taster miša videćete transparentni prikaz sloja koji kopirate. Nekoliko puta ću pomenuti činjenicu da direktne kopije postaju "klonovi" koji ostaju u direktnoj vezi s originalom jer će vam ovakav način rada ponekad zasmetati, a ponekad biti od izuzetne koristi. Na primer ako ste iskoristili neki uzorak kao element dizajna na vašoj fotografiji i ponavite ga više puta onda će vam verovatno odgovarati da, umesto da snimate akciju kako bi na svaki sloj primenili identična podešavanja, radite sa vezanim kopijama. Vezu između slojeva poništite jednostavnim dupliranjem sloja komandom Layer > Smart Object > New Smart Object Via Copy.

Obrada sadržaja slojeva

Obrada sadržaja sloja s pametnim objektom drugačija je od onoga na šta ste navikli. Ako ste, na primer, otvorili .raw fajl kao Smart Object i kliknuli na meni Adjustments, videćete da skoro nijedna opcija nije aktivna. Promena parametara podešavanja moguća je samo ako kliknete na ikonicu sloja, čime fotografiju vraćate ponovo u Camera Raw program, podesite ono što želite i kliknete OK. S druge strane, ako ste već otvorenu fotografiju konvertovali u Smart Object, podešavanja će biti uobičajena i meni Edit biće aktivan. Sve pomenuto važi i ukoliko na istoj fotografiji imate pametne slojeve kreirane na različite načine.

Jedna od mogućnosti koju nemaju klasični slojevi jeste i zamena sadržaja - Replace Contents pomoću komandi Layer Smart Objects Replace Contents. Važno je znati da sva podešavanja koja ste uradili na originalnom sadržaju, uključujući i skaliranje i warp, ostaju, odnosno biće primenjena i na nov sadržaj.

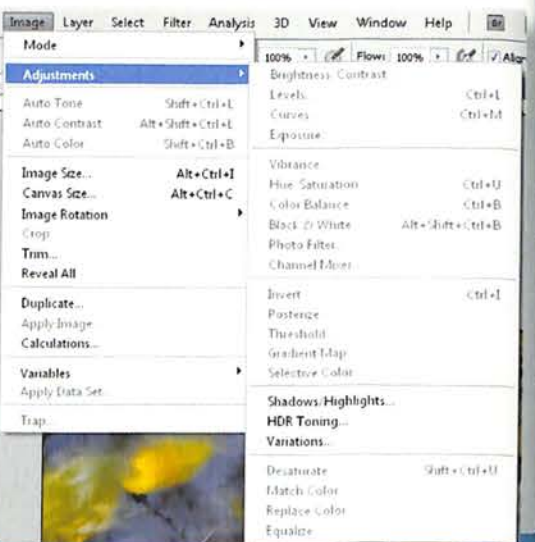
Komandom Layer Rasterize Smart Object "pametne" slojeve pretvaramo u obične (bitmapirane). Ovu komandu koristimo kada treba rasterizovati tekst, vektorske oblike ili pametne objekte. Ako smo sigurni da je posao završen najbrža varijanta jeste da sve slojeve spojimo u osnovni Background sloj komandom Flatten Image.

Nakon završetka obrade fotografiju možete sačuvati u .psd ili .tif formatu, što je logično jer podržavaju slojeve, ili ćete je jednostavno "sklopiti" u osnovni, Background sloj i sačuvati kako želite.

Kada privodimo obradu kraju u nekom trenutku više nam neće biti potrebne opcije pametnih objekata. Jedna od mogućnosti koju imamo je i rasterizacija pametnih objekata komandom Rasterize unutar koje se nalazi spisak pametnih objekata, a aktivna je ona opcija koja odgovara sadržaju sloja.

Osnovna "komandna linija" nalazi se iza padajućeg menija Layers. Iza malih, crnih trougliča kriju se padajući meniji sa različitim brojem opcija. Kako su u Photo-shopu slojevi veoma kompleksna stvar i broj mogućih podešavanja veoma je veliki. Opcija Duplicate Layer daje nam kopiju koja je vezana za original tako da svaka promena na bilo kom od tako "kloniranih" slojeva bude primenjena na sve kopije.

Može vas zbuniti to što naizgled ništa ne možete uraditi sa pametnim objektom. Tajna se krije iza dvostrukog klika mišem na ikonicu sloja nakon čega se otvara novi fajl čiji sadržaj odgovara originalnom i na kome ćemo obaviti podešavanja. Nakon klika na dugme Save novi fajl biće zatvoren, a podešavanja prebačena na pametni objekat.

Šta izdvaja fotografe National Geographic magazina od ostalih?

RAZMISLITE.

NATIONAL GEOGRAPHIC
SRBIJA

U PRODAJI SVAKOG PRVOG PETKA U MESECU

Društvo National Geographic je osnovano u Washingtonu kao neprofitna naučno-obrazovna organizacija sa ciljem "produžavanja i širenja znanja iz oblasti geografije". Od 1888. godine Društvo je podržalo više od 8000 projekata, doprinevši tako boljem poznavanju tla, mora i neba.

FOTOGRAFIJA

U francuskom gradu Lionu, 25. januara 1895, braća Ogist i Luj Limijer premijerno su prikazali film "Ulazak poštanskog voza u stanicu". Ovaj događaj prati urbana legenda koja kaže da je projekcija nemog filma u trajanju od 50 sekundi izazvala "strah, užas, čak i paniku" (Helmut Karasek, "Der Spiegel"). Mada je legenda kasnije osporena, nema sumnje da je to potpuno novo iskustvo dobro protreslo svakog od gledalaca u dvorani. Ali, od trenutka kada su pokretne slike postale obična stvar, i kako je fotografija postajala masovna strast, počele su da se pojavljuju žrtve psihološke inverzije

LJUBOMIR ZLATANOVIĆ

Kako mi je zatvorena "blenda"

Radeći za agenciju Fonet snimao sam paljenje Barjakli džamije u Beogradu koje je bilo posledica nemira na Kosovu. Već posle prvih snimaka okružila me je grupa huligana i počela da me udara, zahtevajući da im dam film i pritom mi oštetili fotoopremu. Rekao sam da snimam digitalno pa sam im dao karticu nakon čega su me pustili. Vratili su mi i oštećenu opremu. Ali već posle par koraka, s dobro natečenim okom, napala me je još jedna grupica. Od njih sam se spasao tako što su, na moju sreću a nesreću nepoznatog fotografa, ugledali njega s fotoaparatom i napali ga. Ova fotografija snimljena je ubrzo posle toga u Urgentnom centru gde sam pregledan na insistiranje glavnog urednika.

Čuvena fotografija Roberta Cape koju je snimio kao jedini fotograf tokom iskrcavanja savezničkih trupa na Normandiju 1944. Svi vojnici, pa tako i fotograf bili su izloženi paljbi nemačke vojske koja se nalazila na kopnu dok je more praktično predstavljalo brisan prostor. Ogroman broj savezničkih vojnika poginuo je tokom ove operacije.

Psihološka inverzija u ovom slučaju znači da ono što vidimo u tražilu fotoaparata (ili filmske kamere) tokom kadriranja, postaje podjednako nestvarno koliko i filmska projekcija. Ovo odvajanje od stvarnosti dešava se svakom od nas tokom pogleda kroz tražilo, tj. pri pokušaju da artikulišemo sadržaj koji je njime uokviren. Većina viđenih motiva, srećom, nije opasna po život, pa trenutno odvajanje od stvarnosti nema nikakvih posledica. Ovim tekstom želimo, pre svega, da vam skrenemo pažnju na taj trenutak raskida s realnošću, zato što opasnost ponekad može da vreba i u običnim, koliko i u neobičnim situacijama.

ODVAJANJE OD STVARNOSTI

Posmatrajte, recimo, košarkaške utakmice. Na relativno malom prostoru iza oba koša tiskaju se kamermani i fotoreporteri koji žele da zabeleže što bolji kadar. Košarkaši u zaletu, naročito prilikom kontranapada, ne mogu da se zaustave i ponekad završavaju sudarajući se s foto i video profesionalcima na zadatku, pri čemu gledalac stiže utisak da se ovi drugi i ne trude oko izmicanja. Razlog je uglavnom optika širokog ugla koja snimatelju ne omogućava pravilnu procenu udaljenosti dok gleda kroz tražilo, pa otuda i izostajanje pravovremene zaštitne reakcije. Ali, nije samo optika ta koja ume da

iskrivi stvarnost. Čim pristupujete događaju (s fotoaparatom ili bez njega) koji sadrži nekontrolisane bezbednosne elemente, rizikujete da budete izloženi izvesnom stepenu nasilja. Ukoliko se trudite da kao fotograf zabeležite što je moguće zanimljiviju situaciju na takvim mestima, veća je mogućnost da vas zadesi nešto loše.

Upravo dok pišem ovaj tekst, skoro 700.000 gledalaca na You Tubu videlo

je čuveni snimak fotografa koji je imao mnogo sreće (www.youtube.com/watch?v=gFdGKeQph-Q) u situaciji koja je delovala prilično bezazleno. Ovaj momak očigledno je profesionalni fotograf kome je moralo biti jasno kakvom se riziku izlaže pri snimanju relija, na kojima inače incidenti s teškim posledicama nisu retkost. Pa ipak, spasla ga je puka sreća što je zid na koji je bio oslonjen izdržao svu silinu udara automobila koji je izgubio kontrolu. Nažalost,

Paljenje i nemiri ispred Barjakli džamije u Beogradu, 2004. Snimio: Marko Đoković

Objavljujemo ispravku jer smo u broju 68, članak "Na pravom mestu u pravom trenutku" (autor Imre Szabo), objavili fotografiju paljenja ambasade. Autor je Marko Drobniaković, a ne Marko Đoković kako piše u potpisu fotografije. Izvinjavamo se autoru fotografije na grešci.

OPASNA PO ŽIVOT

Tokom snimanja na ratištu, Dušan Vranić – fotograf agencije AP pogođen je snajperom u ruku. Snimio: Tomislav Peternek

sreće nije imao čovek čiju smo tragediju imali prilike da vidimo na TV ekranima pre nekoliko godina. Na uobičajenom foto-safariju u jednom afričkom nacionalnom parku, čovek je neprežno izašao iz vozila, uprkos jasnoj oznaci zabrane, kako bi dobio što bolji kadar lavova koji proždiru plen. U oba slučaja, iskrivljenje stvarnosti nastalo je u glavama ljudi, koji nisu dovoljno ozbiljno razumeli opasnost u pokušaju da naprave što bolji snimak.

FOTOGRAFI KAO METE

Postoji određeni broj ljudi koje nazivamo avanturistima, a koji su spremni da rizikuju život kako bi dobili najbolju, jedinstvenu i nevidenu fotografiju. Naravno da niko od njih nema samoubilačke namere, ali sam poduhvat za koji se opredeljuju gura ih u situaciju opasnu po život. Fotoaparat u rukama samo pogoršava situaciju. Pogledajmo malo bliže onu najekstremniju stranu – rat. Biti ratni foto-izveštač

već je dovoljno opasno. Nije redak slučaj da u ratnim zonama fotografi u traganju za najboljim kadrom često zaborave na metke koji zuje oko njih. Robert Kapa, čovek koji je govorio, "Ako vaše fotografije nisu dovoljno dobre, znači da niste prišli dovoljno blizu", ironijom sudbine prišao je preblizu snimajući na ratištima Indokine, i stao na nagaznu minu 1954. godine. Postoji, međutim, u ovoj priči nov aspekt. Iako svedok najgorih ratnih sukoba (u Španskom građanskom ratu mu je poginula supruga, bio je učesnik i jedini fotograf desanta u Normandiji, 6. juna 1944), Kapa u svoje vreme nije bio direktna meta. A opet, njegovi snimci uticali su na razvoj svesti o fotografiji kao moćnom propagandnom (dakle manipulativnom) sredstvu, oduzimajući budućim ratnim foto-izveštačima bilo kakvu mogućnost da slobodno i neutralno rade svoj posao. U modernom ratu nosioci informacija (odnosno mogućih manipulacija) legitimne su mete, pa samim tim oni koji u ratnim zonama nose fotoaparat ili kameru više ne mogu biti sigurni ni u jednu od zaraćenih strana.

Početkom najnovijeg rata u Iraku, medijske kuće iz čitavog sveta rezervisale su za svoje novinare, fotografe i snimatelje, mesta u Bagdadskom hotelu "Palestina", koji ima 18 spratova. Visoka zgrada dominira gradom i izuzetno je pogodna kao vidikovac s koga se odmah mogu slati izveštaji tada medijski najzanimljivijeg događaja na planeti. Zbog svog profila i medijske namene, hotel je povremeno bio meta napada iračkog pokreta otpora. Znajući to, 8. aprila 2003. godine dobar deo izveštača bezbrižno je posmatrao s hotela manevar američkog tenka na ulici, ne sluteći nikakvu opasnost. Tenk je okrenuo cev ka zgradi i ispalio granatu koja je pogodila 14. sprat – dva snimatelja su poginula, dok su još tri osobe ranjene. Vojska Sjedinjenih Država, posle sprovedene istrage, oslobodila je odgovorne uz nemušto saopštenje da "žali zbog tragičnog i nenamernog incidenta", ali da su "životi vojnika bili ugroženi", ne navodeći kakav im je to napad pretio. Pravi šok je, međutim, usledio 13. maja 2008. kada je radio i TV stanici "Democracy now", bivši obaveštaj-

ni oficir, tada narednik u vojsci Sjedinjenih Država, Adrijana Kini, posvedočila da je vide-la dokumente u kojima je hotel "Palestina" bio na listi legitimnih meta! [www.democracynow.org/2008/5/13/fmr_military_intelligence_officer_reveals_us].

"Legitimizacija" medija kao meta, tj. postojanje interesa za uklanjanje svedoka – onih medija koji "ne izveštavaju kako treba", znači zapravo da više niko nije bezbedan, niti zaštićen profesijom. Potvrdio je to i tek otkriveni incident iz Iraka, u kome je stradalo desetak potpuno neuduznih ljudi i ranjeno dvoje dece. Na internet-prezentaciji grupe Wikileaks, pod nazivom "Kolateralno ubistvo" (www.collateralmurder.com), objavljen je snimak načinjen kamerom s vojnog helikoptera Sjedinjenih Država tipa "Apac", u predgrađu Bagdada, 12. jula 2007. godine. Tog jutra posada "Apaca" prijavila je "naoružanu grupu, verovatno pobunjenike" i zatražila dozvolu da otvori vatru. Inicijalna i direktna meta bio je "Rojtersov" fotograf Namir Nur-Eldin, koji je od "oružja" imao samo službeni fotoaparat s teleobjektivom. Posada je zatim pucala i po svim ljudima koji su pokušali da pomognu nesrećnom fotografu. Zvaničan stav vojske Sjedinjenih Država sadržao je opravdanje napada, "pošto su vojnici u dva helikoptera pomislili da umesto fotoaparata čovek nosi oružje. Jezivi snimak zločina koji se može videti u celosti na pomenutoj prezentaciji pokazuje još jedan "fotografski" ugao naše teme. Ovog puta, to je ugao ubice. Na stranu lakoća ubistva, usled već pomenutog odvajanja od stvarnosti, jer ono nalikuje na video-igru – to su mnogi zapazili, uključujući i portparola grupacije Wikileaks. Ovde na monitoru imamo priliku da kao u tražilu posmatramo – sasvim fotografski – kadar iz koga jedna osoba (teško je reći čovek) kroz objektiv posmatra kolegu koji nosi svoj alat, takođe objektiv. A onda, uz sav užas koji se odvija pred nama, vidimo kako ubica, baš kao kakav fotograf iz pakla, bira odlučujući trenutak i povlačenjem okidača odlučuje o životu i smrti. U ovom slučaju, dvadesetdvogodišnji Namir Nur-Eldin nije mogao ni da vidi, niti da predvidi opasnost koja mu preti. Jedini greh mu je bio to što je imao fotoaparat.

Ako smatrate da smo izabrali isuviše ekstreman primer, vratimo se onda iz ratne situacije u mirnodopsku, recimo snimanju na ulicama metropola. Opet dolazimo do novog problema

svojestvenog savremenom svetu. Rat je evoluirao i "uselio" se u velike gradove. Posle proglašenja "rata protiv terorizma" u kome nema jasne linije fronta, paranoja na Zapadu porasla je do neslućenih razmera. Na najvećim internet foto-forumima sve je više prijavljenih slučajeva maltretiranja, lomljenja opreme, lakših i težih povreda... Raznorazna opskurna i privatna obezbeđenja uzimaju sebi za pravo da obavljaju policijske poslove na prilično bezobzirani način, pa mnogi fotografi amateri zbog sopstvene bezbednosti jednostavno odustaju od snimanja, ili se svesno izlažu riziku ako im je do fotografije naročito stalo.

MIRNODOPSKE OPASNOSTI

Fotografе časopisa *Nacionalna geografija* prati reputacija fanatika spremnih na sve kako bi došli do dobre fotografije. Naravno, nisu svi takvi, ali ima ljudi koji zaista uživaju u rastu adrenalina koji prati opasne situacije. Pre nekoliko godina u Srbiji je bila organizovana izložba izabranih radova iz *Nacionalne geografije*, u okviru koje smo mogli da vidimo i snimak lakog aviona koji pada prema fotografu! U prvom broju srpskog izdanja tog časopisa, objavljenom novembra 2006. godine, nalazi se fotoreportaža kanadskog fotografa Pola Niklena (Paul Nicklen) s Južnog pola, gde je snimao morske leoparde, jedinu vrstu fokagrabljivica koja napada toplokrvne životinje, uključujući tu i mladunce drugih fokag. Snimao ih je i s kopna i ispod vode, u potpunosti predajući sopstveni život na milost i nemilost zverima dužine gotovo četiri metra. Kao biolog, pripremao se upoznavajući njihovu narav i navike, koristio je tehnike uspostavljanja

poverenja, ali je imao i podatke o napadima na ljude s fatalnim posledicama. Sâm je bio najbliže smrti kada je ogromna ženka čeljustima obuhvatila njegov objektiv i veliki deo glave, igrajući se tako čak 45 minuta. Niklen je snimio jedinstvene i fantastične fotografije, pružajući i nama priliku da vidimo kako živi i izgleda ta "lepa i okrutna zver". Imajući u vidu da Antarktik nije mesto poznato po dobro razvijenoj mreži domova zdravija i hitnoj medicinskoj službi, Niklena je i najmanja povreda mogla stajati života. Kako da nazovemo tu njegovu odvažnost? Malo je reći da je čovek bio hrabar. Za snimanje ovakvih stvari moraju se preći granice racionalnog i ući u sferu strasti. Niklen se morao odvojiti od stvarnosti i pre nego što je uzeo fotoaparata u ruke. Poželimo ovom čoveku i njemu sličnima mnogo sreće ubuduće. Zadužili su nas prizorima koje nikako drugačije ne bismo mogli videti.

Ali, magija kadra može da povuče u opasnost i u naizgled sasvim bezopasnim, svakodnevnim situacijama. Neretko možete videti na nekim skupovima fotografe kako se penju na opasna mesta radi izbora najboljeg ugla snimanja, kako istrčavaju na ulicu ili prilaze bliže mestu od koga bi trebalo bežati. Na Internetu se mogu videti, pod kategorijom "smešni video", fotografi amateri koji tražeći kadar u povlačenju padaju s bine, u vodu, ili se sapliću o raznovrsne prepreke, ne uviđajući opasnost (npr. www.youtube.com/watch?v=qzMbDLPXNLU). U redu, amateri obično nisu svesni opasnosti jer se ne nalaze često u takvim situacijama. Tek neka sitna ili ne baš tako sitna nezgoda izazove otrežnjenje.

Profesionalci bi svakako morali imati povišenu svest o opasnostima. Pa ipak...

FOTO-OPIJUM?

Vratimo se projekciji voza braće Limijer. Krajem februara 2005. godine život se okrutno poigrao realizujući psihološku inverziju koju smo opisali na početku teksta. Tog kišnog dana, u mestu Konatari kod Bijelog Polja, podgorički fotograf Vojislav Radonjić snimao je otvaranje nove benzinske pumpe. U želji da dobije što bolji kadar, stao je nasred pruge Beograd – Bar, držeći jednom rukom kišobran, a drugom fotoaparata. Potpuno skoncentrisan na događaj pred sobom, prestao je da bude svestan opasnosti nailaska voza. I više od toga – nije obratio pažnju na sirenu, pošto ga je mašinovoda video. Niti je video dve devojke koje su, udaljene samo pedesetak metara, očajnički mahale i dovikivale pokušavajući da ga upozore. Radonjić je imao 42 godine, bio je majstor fotografije i dobitnik više nagrada. Kako je ovakvo odvajanje od stvarnosti moglo da se desi zreloom, dobro obrazovanom čoveku, s velikim iskustvom i u fotografiji i u životu?

Moguće je da će jednom biti organizovan kakav okrugli sto na kome bi psiholozi, sociolozi, filozofi i (nadajmo se) fotografi mogli da objasne ove stvari. Mi ćemo probati da damo objašnjenje iz jednog ugla, pa neka ono bude polazna tačka za razmišljanje. Prioritetni zadatak ljudskog mozga jeste obezbeđenje opstanka individue. Čuveni pisac, Oldos Haksli (Aldous Huxley, 1894–1963), u svom kulturnom eseju "Vrata percepcije" opisao je sopstvena iskustva tokom kontrolisanog eksperimenta

korišćenja meskalina, sintetičke droge čija je osobina da mozak oslobodi svog primarnog zadatka, omogućujući tako uživaocu da sagleda (iskusi) svet na sasvim drugačiji, potpuniji način. Fotografija ima dejstvo koje u izvesnom smislu ume da bude veoma blisko dejstvu meskalina. U trenutku kadriranja, mozak je obuzet videnjem, a ne opstajanjem. Mi "zavisnici" od fotografije moramo toga biti svesni. Naravno, za razliku od droge koja je sama sebi cilj i kraj

puta, fotografija ima duboku i humanu misiju prenošenja iskustva. Treba dugo živeti i učiti kako bi nam fotografije bile bolje. Nemojmo stoga odustati od fotografije zato što se ružne stvari dešavaju. Podignimo umesto toga svest kako bismo izbegli moguće opasnosti koje vrebaju dok se osećamo bezbedno zaštićeni okvirima sopstvenog sveta u kome se traga za istinom, lepotom i skladom.

Sportski događaji, na žalost, takođe mogu biti veoma opasni za fotografa. Na primerima gore vidimo uobičajene scene s naših fudbalskih susreta. Ne retko fotoreporter biva povređen kao što je i primer novosadskog fotografa Milenka Adamovića, koji je pogođen bakljom u glavu na utakmici finala Kupa između Crvene Zvezde i Vojvodine u Beogradu. Snimio: Nebojša Parušić

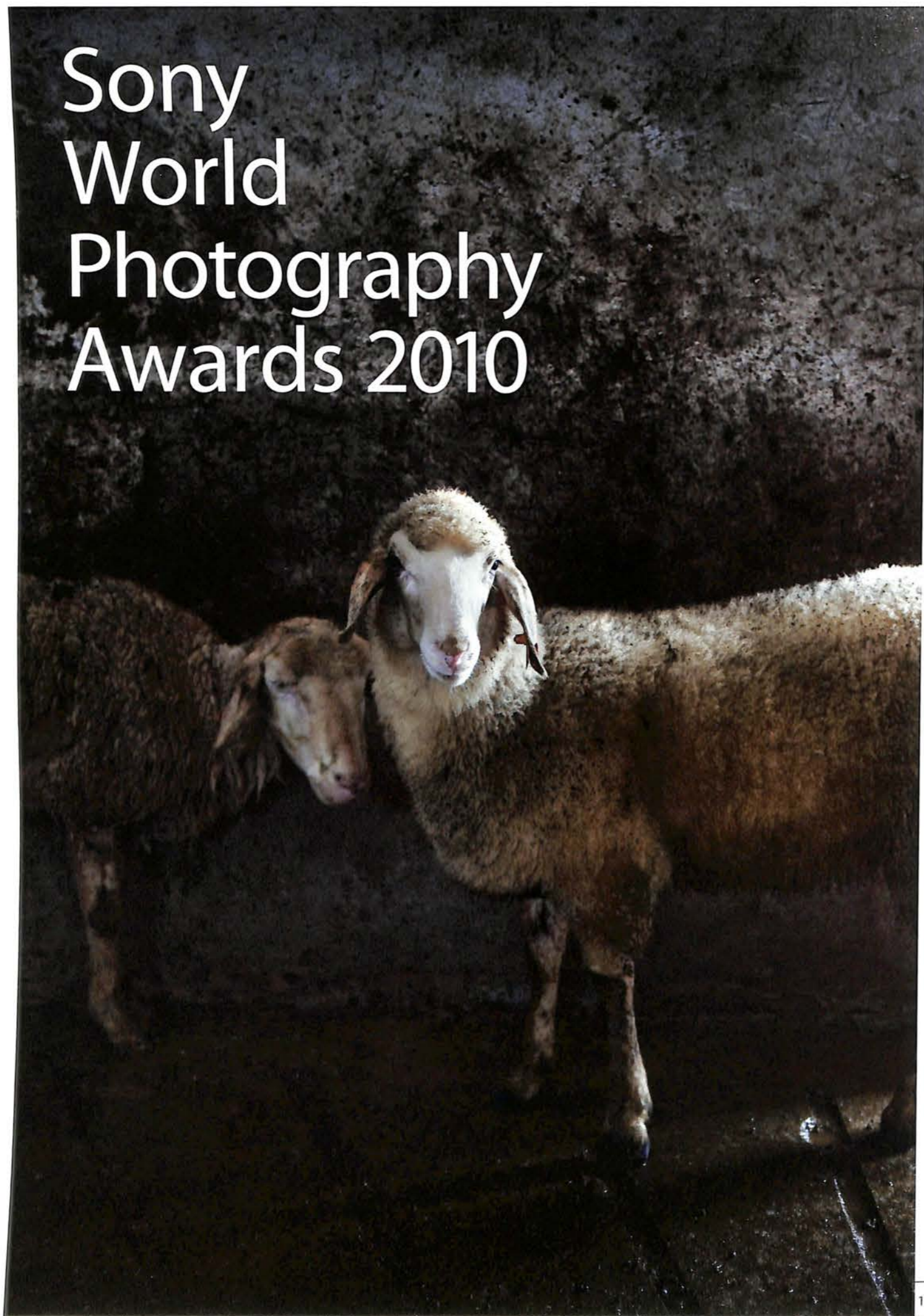
Japanski fotoreporter Kenji Nagai ubijen je u Mjanmaru septembra 2007. u obračunu vojne hunte s najvećim demonstracijama u poslednjih dvadeset godina. Fotografija koja prikazuje fatalno ranjenog Kenji Nagaija kako i dalje fotografise u poslednjim sekundama života dok vojnik stoji iznad s puškom uperenom u njega, osvojila je Pulicerovu nagradu 2008. u kategoriji Blic vest. Snimio ju je Adrees Latif. Video snimci dokazuju da je Nagai bio namerno ubijen, a ne u "opštoj pucnjava" kako je glasilo zvanični izveštaj.

Najstariji i najtiražniji kompjuterski mesečnik u Srbiji

Na kioscima svakog prvog u mesecu

www.sk.rs

Sony World Photography Awards 2010

1

2

Već treću godinu zaredom predstavljamo vam prestižni međunarodni konkurs pod nazivom Sony World Photography Awards 2010. Konkurs je otvoren, kako za profesionalne fotografe, tako i za foto-amatere. U profesionalnoj kategoriji podeljene su nagrade u dvanaest tema kao što su: "Moda", "Arhitektura", "Sport", "Reportaža", "Savremene teme"... Glavna nagrada konkursa L'Iris d'Or dodeljena je Tommasu Ausiliu iz Italije za seriju fotografija pod nazivom "Skrivena smrt" (tema: "Savremene teme"), u kojima je prikazao proces ubijanja životinja u klanici. Ausili je kao nagradu dobio 25.000 dolara i Sony D-SLR kit. Na ovaj način pridružio se dosadašnjim dobitnicima ove nagrade: Davidu Zimmermanu i Vanessi Winship u Svetskoj fotografskoj akademiji (World Photographic Academy).

3

Jedinstven međunarodni foto-konkurs koji pleni mnoštvom tema, kategorija, vrednim nagradama, putujućom izložbom i velikom medijskom podrškom

4

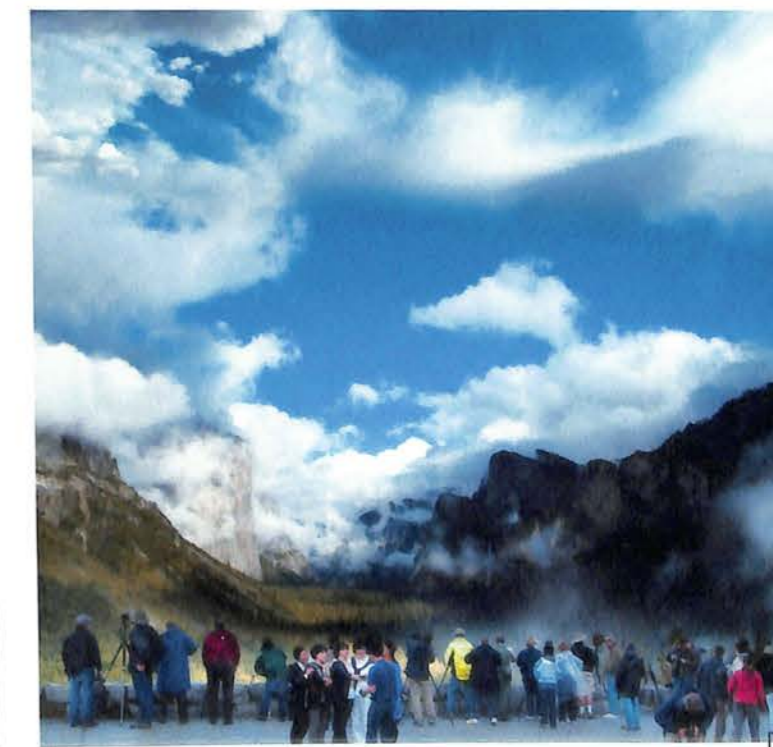
[1] L'IRIS D'OR NAGRADA U KATEGORIJI PROFESIONALNI FOTOGRAFI, TEMA: "SAVREMENE TEME"
© TOMMASO AUSILI, Italija, "Skrivena smrt",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[2] POBEDNIK U KATEGORIJI PROFESIONALNI FOTOGRAFI, TEMA: "REKLAMA"
© MARTIN BRENT, Velika Britanija, "Dečko prijavih usta",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[3] POBEDNIK U KATEGORIJI PROFESIONALNI FOTOGRAFI, TEMA: "SPORT"
© SCOTT BARBOUR, Novi Zeland, "Australian Open Tennis - Roger Federer",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[4] POBEDNIK U KATEGORIJI PROFESIONALNI FOTOGRAFI, TEMA: "ARHITEKTURA"
© PHILIPP LOHÖFENER, Nemačka, "Stasi zatvor",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[5] POBEDNIK U KATEGORIJI PROFESIONALNI FOTOGRAFI, TEMA: "PEJZAŽ"
© PETER FRANCK, Nemačka, "Y2",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

5

6

U kategoriji foto-amatera Vitali Seitz dobio je glavnu nagradu Sony World Photographer of the Year 2010. Fotografija pod nazivom "Koncert kod kuće" osvojila je prvu nagradu i u kategoriji "Muzika". Vitali je osvojio 5.000 dolara i Sony D-SLR kit. Izložba s najboljim fotografijama pod nazivom Sony World Photography Awards Global Tour putovaće po celom svetu tokom 2010. i 2011. godine.

[6] POBEDNIK U KATEGORIJI FOTOAMATERI, TEMA: "MODA"
© АЛЕКСЕЙ ЧЕБОТАРЬ, Rusija, "Ekstravaganca",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[7] POBEDNIK U KATEGORIJI PROFESIONALNI FOTOGRAFI, TEMA: "PORTRET"
© TOMMASO BONAVENTURA, Italija, "Mao dubl",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[8] POBEDNIK U KATEGORIJI PROFESIONALNI FOTOGRAFI, TEMA: "MODA"
© DAVID HANDLEY, Velika Britanija, "Devojčica sa farme",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

7

8

9

10

11

[9] POBEDNIK U KATEGORIJI PROFESIONALNI FOTOGRAFI, TEMA: "MUZIKA"
© MOHAMMAD GOLCHIN, Iran, "Žalost",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[10] POBEDNIK U KATEGORIJI FOTOAMATERI, TEMA: "PORTRET"
© RICHARD BROCKEN, Holandija,
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[11] POBEDNIK U KATEGORIJI PROFESIONALNI FOTOGRAFI, TEMA: "UMETNOST I ZABAVA"
© PAOLO PELLEGRIN, Italija, "Oskarovci 002",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

13

[12] POBEDNIK U KATEGORIJI FOTOAMATERI, TEMA: PEJZAŽ
© HAYRI KODAL, Turska, Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[13] POBEDNIK U KATEGORIJI FOTOAMATERI, TEMA: DOKUMENTARNA FOTOGRAFIJA
© FREDRIK JALHED, Švedska, "Lennart se kupava",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

[14] SONY WORLD AWARD FOTO-AMATER GODINE
© VITALI SEITZ, Nemačka, "Koncert kod kuće",
Courtesy of Sony World Photography Awards 2010

12

14

Rad ovog fotografa proslavio je fokus ka portretu. Model koji ispunjava sve Thorimbertove fantazije, garantuje najbolju fotografiju, bez obzira na to da li je reč o ženi ili muškarcu. Naklonost ka telu i njegovim formama, čak često ka nagom telu, provocira umetnika i izvlači ono najbolje iz njega

TATJANA ĐORĐEVIĆ

Poslednji portret

TONI THORIMBERT

© TONI THORIMBERT, "PASSIONI INTIME", 2004

Fotografije čije jačina i intenzitet uspevaju da zadrže pogled, da fiksiraju, bez umaranja, jesu one koje prepričavaju ono što dolazi iznutra. Nije u pitanju samo jedna priča, već se prožimaju različite emocije, međusobno povezane. One koje izaziva protagonista fotografije ili glasan i usamljen fragment pejzaža u kojem se gubi pogled posmatrača. Uvod u knjigu "Štampa" ("Carta Stampata") jeste konverzacija s Tonijem Thorimbertom (Toni Thorimbert), u kojoj poznati italijanski modni kustos Marija Luiza Friza (Maria Luisa Frisa) opisuje jednu od Thorimbertovih fotografija s početka karijere. Reč je o fotografiji, portretu mlade žene uhvaćenoj/fotografisanoj u nevidljivoj gomili negde u Milanu, objavljenoj u rubrici "Grad i ljudi", poznatog italijanskog časopisa *Abitare*.

© TONI THORIMBERT, "MACERIE", 1987

© TONI THORIMBERT, "MONICA BELLUCCI", 1991

Danas poznati modni fotograf i umetnički direktor Toni Thorimbert počeo je da fotografiše vrlo mlad, dokumentujući socijalne i političke tenzije sedamdesetih godina prošlog veka u Italiji. Inspirisan stavovima američkog fotografa i režisera Viliijema Klajna (William Klein), mladi fotoreporter Thorimbert posmatrao je ljude i beležio situacije milanskog predgrađa Pioltello (Pioltello), u kojem je odrastao.

Crno-bela fotografija bila je ona kojom je počeo da vlada. "Sada" i "ovde" bili su stavovi koji su ga vodili ka stvaranju najbolje fotografije. Fotoaparat i njegova želja da savlada i opiše socijalne razlike ambijenta jedne periferije kojoj je i on pripadao, odvela ga je ka saradnji s najinovativnijim italijanskim časopisima kao što su: *Max*, *Sette* i *Amica*, koji su kreirali nov vizuelni standard osamdesetih godina.

Naslovne stranice pomenutih časopisa jesu i portreti poznatih, tj. fotografije kojima Thorimbert kruniše svoju karijeru. Poznati novinar i urednik magazina *Vanity Fair* Paolo Pjetroni (Paolo Pietroni) opisuje njegov portret kao "poslednji portret", a samog Tonija naziva "crnim anđelom" koji prolazi i ne vraća se nikada na isto mesto, i nikada ne koristi istu formu, kao oblaci. "Perfekcija njegove crno-bele fotografije ogleda se u ubedljivosti fotografa koji vidi boje kroz crnu i belu. Njegova želja da napravi definitivni portret je toliko jaka da objedinjuje sve prethodne, sadašnje i buduće portrete jedne ličnosti."

Zrelost autora pokazuje u potpunosti devedesetih godina kada počinje da saraduje sa časopisima poznatim u svetu poput *Details*, *GQ*, *Mademoiselle*, *Wallpaper*. U međuvremenu, učestvovao je i organizovao brojne izložbe fotografija u Italiji i inostranstvu. Jedna od njemu važnijih jeste izložba "Slike unutrašnjeg sveta", čiji je i kustos, organizovane na Međunarodnim susretima fotografije u Arlesu "Les Rencontres d'Arles", 1998. godine.

© TONI THORIMBERT, "REAL SHOW", 2005

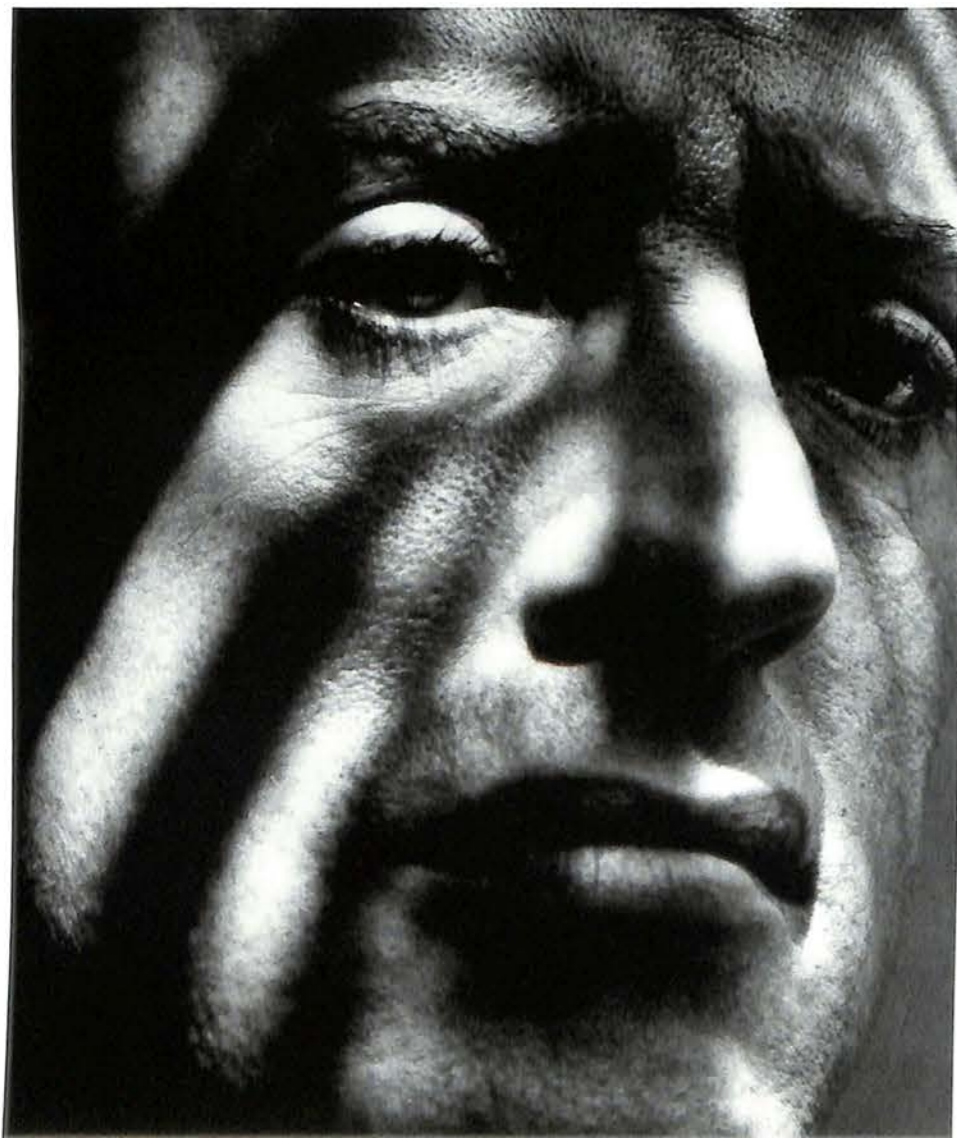
© TONI THORIMBERT, "I COLORI DEL FADO PORTUGAL FOTO 2", 1994

© TONI THORIMBERT, "I COLORI DEL FADO PORTUGAL FOTO 1", 1994

© TONI THORIMBERT, "LINDA EVANGELISTA", 1991

© TONI THORIMBERT, "SYLVESTER STALLONE", 1990

Rad ovog fotografa svakako je proslavio fokus ka portretu. Model koji ispunjava sve Torimbertove fantazije, garantuje najbolju fotografiju, bez obzira na to da li je reč o ženi ili muškarcu. Naklonost ka telu i njegovim formama, čak često ka nagom telu, provocira umetnika i izvlači ono najbolje iz njega. Njegova fotografija nije nikada vulgarna. Prostor u kome model pozira može biti bilo kakav i bilo gde, ali je važna njegova veza s umetnikom i modelom. Iako dominira crno-bela fotografija, ona svakako ne zapostavlja fotografiju u boji.

Knjiga koju je Torimbert objavio 2006. godine predstavlja svedočanstvo njegovog tridesetogodišnjeg rada. Fotografije u "Štampi" jesu veličanstveni portreti i izvanredne modne fotografije objavljene u poznatim časopisima. U isto vreme, predstavlja i prikaz evolucije i promena u izdavaštvu i štampi. Samo neki od mnogobrojnih portreta kao što su oni Monike Beluči, Izabele Iper, Linde Evangeliste, Ruperta Everta, Džona Malkoviča ili Džejmisa Brauna, svedoci su jednog fotografa i njegove umetnosti.

© TONI THORIMBERT, "CAMARGUE", 1999

DRUGI FESTIVAL FOTOGRAFIJE

Organ vida

Drugi po redu festival fotografije Organ Vida, kojega je udomila u svojim prostorima Kultura promjene SC, u srcu Zagreba, odigrao se 15. 5. I ovoga puta bio je pod okriljem generalnog sponzora Epson Hrvatska, koji je bio zaslužan za kvalitetan ispis fotografija sa postava

Foto-radionica

Postavka izložbe

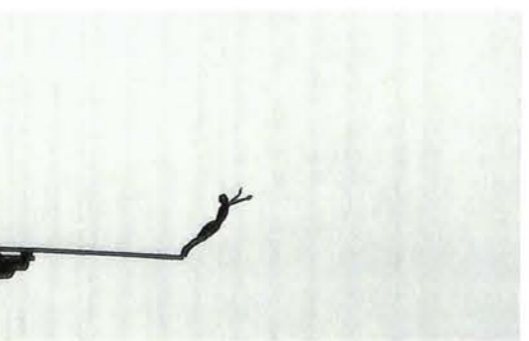

Organizatorska trojka: Martina Škrobot, Krešimir Zdravec i Marina Paulenka

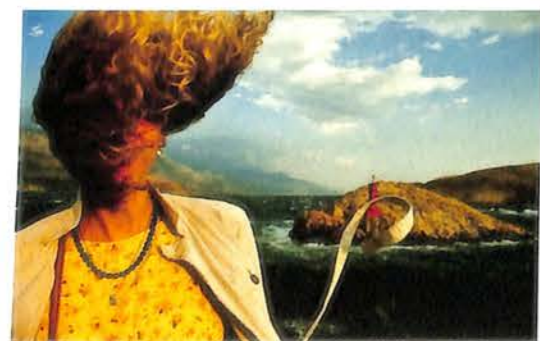

Predavanje Ivane Tomanović

časopisa Refoto dodijelili su posebnu nagradu svojem favoritu – fotomonografiju "Dragoljub Tošić", a to je jedna od nagrađenih izlagateljica – Iva Korenčić sa fotografijom Crvenkapice u trku. Potom su izvučeni i pet najsretnijih posjetitelja kojima su uručene i prigodne nagrade. Izložba se kasnije pretvorila u foto-tulum koji su vodili DJ Mayo i hrvo E, pa se događaj nastavio do dugo u noć.

Borna Bursać

Darija Turina

Iva Korenčić

WWW.FOTOFINIS.ORG

Drugo međunarodno takmičenje fotografa

Propozicije

Pravo učešća imaju svi fotografi sveta. Svaki učesnik na konkurs šalje četiri fotografije kao odgovor na zadate teme: "Život ulice", "Niz (Ređ)", "Akcenat" i "Fasada". Rok: 15. 5 – 7. 7. 2010. Format: digitalne fotografije u RGB JPG formatu od minimum 3 i maksimum 10 megapiksela. Pravilno potpisane fotografije mogu se poslati snimljene na CD-u, uz prijavu, na adresu: Omladinski savet Niša, Vožda Karadžordja 16, 18000 Niš (za FotoFiniš) ili postaviti na sajtu: www.fotofinis.org. Participacija za učešće na takmičenju za autore iz Srbije iznosi 1.000 dinara, a za autore iz inostranstva 15 evra. Međunarodni žiri od 24 člana odabiraće 24 najuspješnija autora, koja će učestvovati u završnom takmičenju 13. 14. i 15. avgusta u Nišu.

Finalno takmičenje

Učestvuju 24 prvoplasirana autora iz kvalifikacija, tj. njihove zamene u slučaju nepotvrđenog dolaska. Primaju se isključivo fotografije u digitalnom obliku, nastale u predviđenih 24 sata na takmičenju. Svaki učesnik mora uz prijavljenu fotografiju na takmičenje da preda i originalni snimak. Svaki autor predaje po jednu fotografiju na zadatu temu (24 zadate teme), a nije obavezan da odgovori na sve teme. Članovi žirija posebno boduju svaku temu. Glavna nagrada je laptop računar. Rezultati žiriranja, kao i sve ocene fotografija, biće istaknuti na sajtu: www.fotofinis.org. Dodatne informacije mogu se dobiti na telefone: FK "FON" Niš, 063/77-59-412 i 061/20-22-206 ili elektronskom poštom na: info@fotofinis.org.

PRVO MESTO: PAVELA, "Devojački san", tema "Crveno"

SKENDER BEG

JUST, "What"

DRUGO MESTO: JOX, tema "Voda"

PRVO MESTO: DJANURU, tema "Voda"

VASA, "Kacini 3"

PRVO MESTO: DELTA, "Ka svetlu", tema "Krug"

DANA N, "Narcisa"

photodays

Rovinj, 4. i 5. lipnja

"SAVE THE DATE" – FESTIVAL FOTOGRAFIJE U ROVINJU

Pozivamo sve zaljubljenike u fotografiju da posjete Rovinj 4. i 5. 6. i sudjeluju na velikom nagradnom foto-maratonu čiji sponzor, između ostalih, biti će i magazin Refoto. Doživite čari starogradske jezgre ovog predivnog istarskog gradića kroz objektiv fotoaparata, te osvojite jednu od bogatih nagrada naših sponzora: "Canon", "Olympus", "Pentax", "Sony", Refoto, TZ Grada Rovinja

Fotografski festival "Photodays", već treću godinu zaredom održava se u Rovinju, 4. i 5. lipnja (juna), kada ovaj uistinu fotogenični gradić postaje međunarodno središte umjetnosti. U sklopu službenog programa i ove godine planirane su brojne fotografske izložbe, tradicionalna nagrada foto-ruta koja je postala prava kulturno-turistička atrakcija za sve posjetitelje, kao i stručna predavanja, radionice te pregled portfolija za fotografe. Svi sadržaji, osim pojedinih radionica, za zainteresirane posjetitelje potpuno su besplatni, a na sudjelovanje mogu se prijaviti fotografi iz čitave regije i šire. Profesionalnim fotografima je svakako najzanimljivije sudjelovanje na izlaganjima portfolija, dok će ljubitelji fotografije i fotografi amateri uživati u programu na otvorenom, druženju s brojnim inozemnim posjetiteljima i osvojiti sjajne nagrade.

Radionice i predavanja

Organizatori ističu vrlo atraktivnu radionicu snimanja kratkog filma korištenjem napredne tehnike snimanja sa D-SLR uređajima, njihovu primjenu u realnim situacijama i profesionalnom okruženju prema uputstvima voditelja Marka Butrakovića. Motiv za snimanje je automobil u pokretu, za ovu prigodu Audi R8 Spyder koji će u Rovinju, upravo na ovoj radionici imati svoju europsku premijeru.

Vrlo aktualno i zanimljivo predavanje i radionica Deana Žvorca o osnovama, ali i naprednim saznanjima o kolor menadžmentu, svakako će zanimati sve profesionalne fotografe s komercijalnim projektima u izdavaštvu i sl., dok će fotografkinja Bruna Kazinoti sa svojim polaznicima preispitati postojanje granica i pravila u fotografiji. O povijesno likovnom kontekstu Camere Obscure i umjetničkoj praksi govorit će predavač i voditelj radionice Berislav Božić.

U sklopu Photodaysa održat će se i Alpe Adria Cup, natjecanje u podvodnoj fotografiji, a posebnu radionicu za sve zainteresirane za ovo fotografsko područje, održat će Danijel Frka, dobitnik brojnih međunarodnih nagrada za fotografije podmorja.

Službeni program festivala

PETAK, 4. LIPNJA

13:00-13:45 – Multimedijalni centar – predavanje: Povijesno likovni kontekst Camere Obscure i umjetnička praksa. Predavač: Borislav Božić;
13:30-14:00 – Zavičajni muzej grada Rovinja, otvaranje izložbe "Portret na fotografiji u XIX. i XX. stoljeću" i prezentacija postave;
13:30-17:00 – Klub podvodnih aktivnosti Rovinj, radionica: Podvodna fotografija. Voditelj: Danijel Frka, asistent: Marino Brzac;
14:00-18:30 – Zona Monte Mulini, radionica: DSLRevolt / Audi R8 Spyder (izrada kratkog filma). Voditelj: Marko Butraković, asistent: Ivan Cvirin;
14:00-15:00 – Multimedijalni centar, predavanje: Color Management – korak dalje. Predavač: Dean Žvorc;
16:30-18:00 – Multimedijalni centar, radionica: kalibracija monitora. Voditelj: Dean Žvorc;
18:00-18:30 – galerija "Adris", otvaranje izložbe "Tijela, predmeti i njihova slika" i prezentacija postave.

SUBOTA, 5. LIPNJA

10:00 – Multimedijalni centar, predavanje i radionica: Granice ne postoje, ili?. Voditelj: Bruna Kazinoti;
12:00 – Multimedijalni centar, pregled portfolija;
12:00-17:00 – gradski trg, nagradna foto-ruta i program na otvorenom uz izložbe;
17:00-19:00 – Multimedijalni centar, panel diskusija: Aktualna kretanja u fotografiji od galeristike do komercijalne industrije.

Prizor s prošlogodišnjeg snimanja na foto-ruti

Richard Avedon (fotografija s izložbe "Portret na fotografiji u XIX. i XX. stoljeću")

Ralph Gibson (s izložbe "Tijela, predmeti i njihova slika")

Svjetski fotografski klasici

Izložbe se otvaraju prvog dana festivala, 4. 6, a osim atraktivnih postava, koje do 20. 6. ostaju izložene u prostorima muzeja i galerija, vrlo zanimljive su i one na otvorenom. Duž rovinjske šetnice, tijekom oba dana održavanja festivala, bit će izložene fotografije s prošlogodišnjih konkursa časopisa Refoto, agencija Cropix i Pixsell, portala Fozzine.org, te velika izložba s fotografijama hrvatskog podmorja.

U Galeriji "Adris", pod pomalo kontroverznom nazivom "Tijela, predmeti i njihova slika", izložba obuhvaća erotске fotografije svjetskih majstora fotografije poput H. Newton, S. Taylor Wood, N. Godin, M. Ray, R. Gibson, N. Araki... Postavom "Portret na fotografiji u XIX. i XX. stoljeću", u Zavičajnom muzeju grada Rovinja, predstaviti će se talijanski Centar za istraživanje i arhiviranje fotografije, a među istaknutim autorima svakako valja izdvojiti fotografske klasike poput: C. Beaton, D. Lange, F. Capa, H. C. Bresson, W. Klein, J. L. Sieff...

U Multimedijalnom centru bit će organizirane izložbe finalista ovogodišnjeg Photodays natječaja, izložba Renca Kosinožića – dobitnika nagrade za životno djelo, u crkvi sv. Tome, zatim postava koja uključuje najbolje hrvatske novinske fotografije iz prethodne godine.

Fotografija: Thea Akelić

PHOTODAYS 2010 ROVINJ, 4. i 5. LIPNJA

WWW.PHOTODAYS-ROVINJ.COM

Generalni pokrovitelj:

maistri

Supokrovitelj:

TURISTIČKA ZAJEDNICA ROVINJ
COMUNITÀ TURISTICA DI ROVIGNO

Službeno vozilo:

Audi

Pokrovitelji:

GANT

Ekstremni medijski pokrovitelj:

JutarnjiLIST

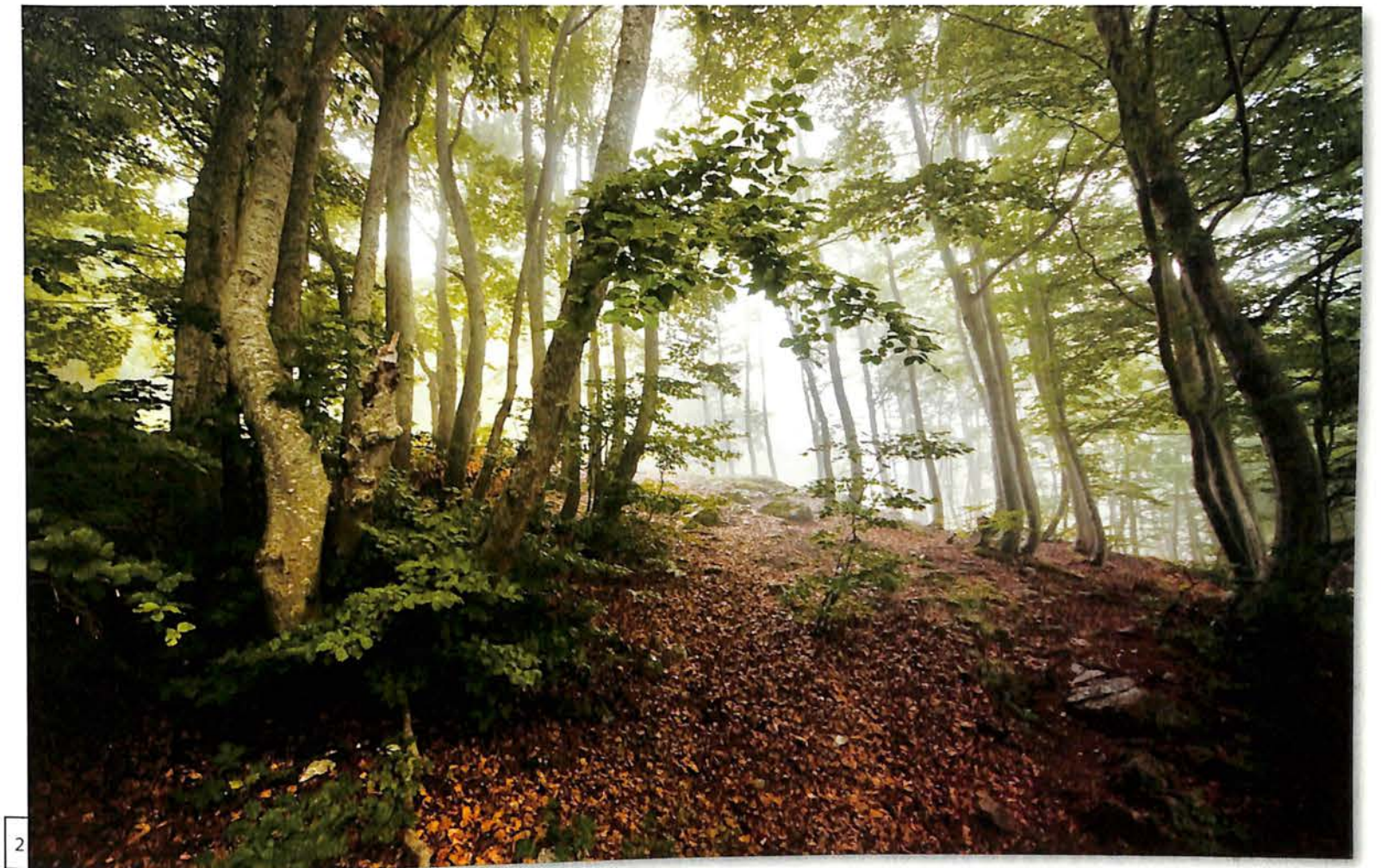

Srce Sutjeske

TAMÁS TÓTH

Ako još ne znate gde ćete na letovanje, razmislite o ovoj destinaciji. Sve što vam je potrebno jesu dobra volja i osnovna oprema za planinarenje

TAMÁS TÓTH

2

[1] Put do izvora iznad kuće čuvara

[2] Pogled na Trnovačko jezero u Nacionalnom parku "Sutjeska"

[3] Spomen obeležje palim borcima tokom II svetskog rata

Ukoliko ste pogledali izložbu francuskog fotografa Jana Artis-Bertrana (Yann Arthus-Bertrand) na Kalemegdanu, sigurno se sećate čuvene fotografije srca koje je priroda formirala za vreme visokih plima u Novoj Kaledoniji. Da biste videli sličan prizor, ne morate prevaliti toliki put, dovoljno je da se uputite ka Trnovačkom jezeru u Nacionalnom parku "Sutjeska". Nacionalni park nalazi se na magistralnom putnom pravcu Beograd-Foča-Tjentište-Dubrovnik i prostire se na površini od 17.500 hektara. Samo jezero pripada Crnoj Gori, ali najlakše je prići s bosanske strane, iz Tjentišta,

i ako putujete autobusom, vaš put počinje upravo tu. Put vas vodi kroz jednu od najstarijih prašuma u Evropi – Perućicu, koja je 1952. godine proglašena zaštićenim rezervatom. Kroz prašumu protiče Perućički potok, čiji se vodopad Skakavac obrušava niz liticu visoku 75 m. Ako idete kolima, putem od makadama možete otići do vidikovca Dragoš Sedlo ili do Prijevora i tu ostaviti auto.

Pre nego što krenete dalje, dobro osmotrite teren, jer ćete naći toliko borovnica da ćete ih brati i jesti istovremeno sa dve ruke, a jezik i prsti biće vam plavi kao u Avataru! Najteži deo puta jeste popeti se sa svim stvarima do jezera, ali kada ugledate vodu, zaboravićete na sve vaše muke i poželećete da se osvežite posle napornog dana. Usput, tu i tamo proviri poneka šumska jagoda, za koju вреди sagnuti se, a ako ugledate malinjak, slobodno napravite dužu pauzu.

U zavisnosti od toga koji čuvar vas dočeka, platićete simboličnu sumu za šator, ali budući da priznanice nema, na vama je kako ćete se dogovoriti. Pecanje je zabranjeno, ali dodatnom naplatom možete uživati u svom hobiju, mada još nisam video da je neko upecao nešto vredno.

Jezero se nalazi na nadmorskoj visini od oko 1.500 metara i u potpunosti je okruženo planinskim masivima, pa je temperatura vode toplija od očekivane na ovoj visini. Dane ćete provesti kupajući se i osvajajući okolne vrhove kao što su: Maglič, Volujak, Trnovački Durmitor i Bioč. Sroliki oblik jezera polako se otkriva tek kada ste na većim visinama i najbolji pogled pruža se s Trnovačkog Durmitora (2.241 m) ili s Maglića. Iako se deo Maglića nalazi u Crnoj Gori, s vrhom Crnogorski Maglič (2.388 m), titula najvišeg vrha pripada Bosanskom Magliču, koji je 2 metra viši.

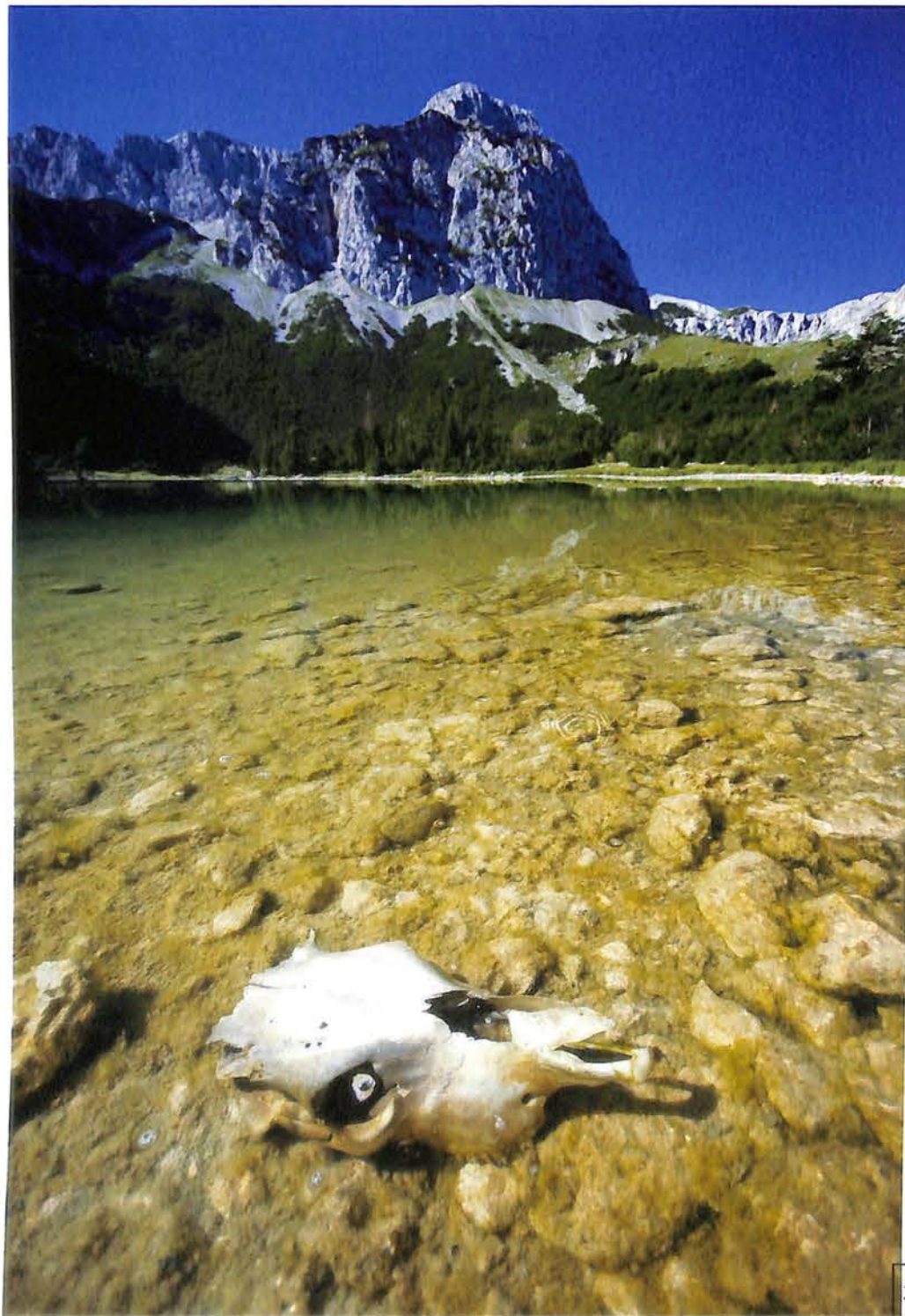
3

1

[1] Jutarnja izmaglica na jezeru

[2] Lobanja govečeta u jezeru dala je prizoru pomalo jezovitu atmosferu

2

Često se sreću grupe stranih turista koji s lokalnim vodičima dolaze iz Mratinja i spuštaju se preko Maglića do Trnovačkog jezera, da bi se vratili putem kojim smo mi došli. Zbog modrozeleno boje voda često izgleda kao smaragd i kupanje u jezeru prčinjava posebno zadovoljstvo. Ako doplivate do sredine i izađete na malom ostrvu, osećaćete se kao da je celo jezero samo vaše i poželeti biste da se sunčate tamo čitav dan.

Ako vam nestane hrane, popnite se do katuna iznad šume, gde ćete od ljudi koji tu borave

PRAVITE PANORAME

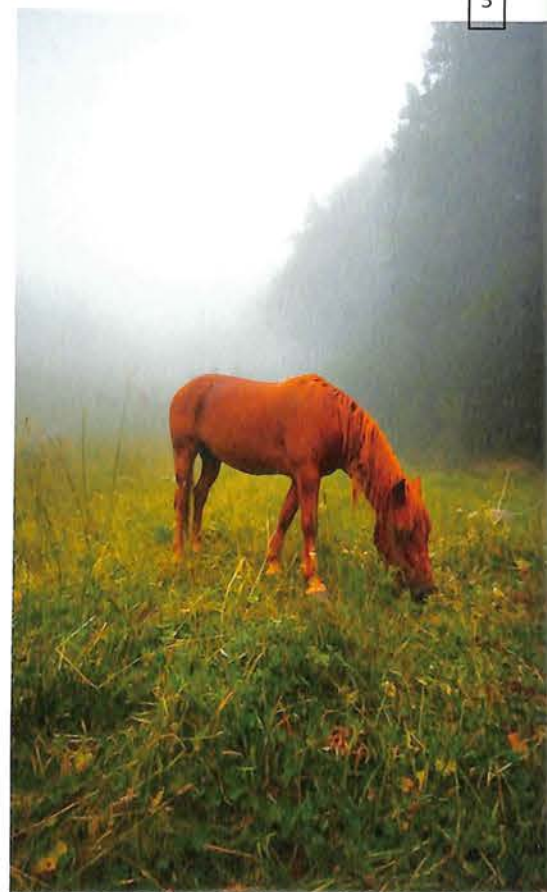
Dok sam nakon svakog planinarenja pokazivao fotografije, uvek sam osećao da to nije to, da nešto nedostaje. Fotografije, iako savršene, nisu pričale priču na način kako sam ja doživeo. Nisu mogle prenети tu visinu i veličinu koje osećate kada stojite u podnožju planine ili dubinu koja je pred vama kada stojite na vrhu. Tako se tokom godina polako iskristalisala potreba za pravljenjem panorama. U početku sam pravio preširoke ili predugačke slike, koje opet nisu verno prikazivale predeo, da bih došao do idealne panorame od samo nekoliko snimaka. Često je dovoljno iz ruke napraviti nekoliko snimaka levo-desno od glavne fotografije i povezati ih. Dobijeni ugao malo je širi od ugla koji zahvata naš pogled, ali daje sličan osećaj kao i na planini.

Veće panorame koje se sastoje od više redova (kao što su planetice – little planets) zahtevaju mnogo resursa, ali bez obzira na to, čuvajte izvorne fotografije čak i kada prvi pokušaj sklapanja ne uspe. Za neke panorame čekao sam godinama zbog malog mesta na hard-disku ili nedovoljne memorije. Algoritmi za spajanje su sve sofisticiraniji, pa vredi s vremena na vreme pročešljati arhivu.

I još jedan trik (koji sam možda i ja čitao u nekom starom broju časopisa *ReFoto*). Ako vam je u početku teško da vizuelizujete gotovu panoramu, ponesite sa sobom unapred pripremljen karton s pravougaonom rupom na sredini. Gledajući kroz otvor lakše ćete isplanirati sliku, a približavanje i udaljavanje ekvivalentno je zumiranju.

od proleća do jeseni moći da nabavite svež sir i kajmak, a možete ih zamoliti da vam ispeku hleb za naredni dan. Posle nedelju dana grickanja suvog grožđa, kikirikija i hrane iz konzerva, ovo će vam biti pravo osveženje.

[3] Ridi konj odličan je kontrast zelenkastoj izmaglici

3

4

5

6

[4] Sa Trnovačkog Durmitora najlepši je pogled na ostale planine u okruženju

[5] Autoportret pod vodom

[6] Odmor na jezeru u kasnim popodnevним satima

[7] Prelepa panorama Trnovačkog jezera

7

U povratku kroz Tjentište posetite spomenik palim borcima koji je podignut 1971. godine. Simbolizuje proboj vojske, ali me je u detinjstvu asociirao na dve ogromne glave, pa taj naziv koristim i dan-danas. Ovakvih spomenika u manjem izdanju ima još, samo skrenite s makadama na šumske staze. O bici na Sutjesci snimljen je i film, čiji je najbolji deo kada vojnici pod punom opremom trče gore na Vučevo. Ako i vi imate takvu kondiciju, ovo putovanje izgledaće vam kao lagani izlet. Posle Durmitora koji je previše turistički eksploatisan, ovo je sledeće mesto koje vredi posetiti više puta. Verujem da ćete tu napuniti baterije i poželeti da se vratite i sledeće godine. Vidimo se tamo!

PRAVA KOMBINACIJA

Prava kombinacija planinarenja koja organizuju planinarska društva dobra su iz dva razloga. Prvi je da su jeftinija, a drugi da možete napraviti fotografiju kolone planinara na grebenu u kontrastu svetlu. Ako idete zbog dobrih fotografija, ipak je najbolje da se sami organizujete. Kad vas je dvoje, a oboje fotografirate, nećete nigde stići. Kad vas je više, stalno morate žuriti za ostalima da biste nadoknadili vreme fotografisanja. Najbolje su vam šanse kada ste sami, s fotoaparatom i stativom, mada time kršite planinarsko pravilo o bezbednosti. Kada sve to sračunate, vidite da prave kombinacije nema i najbolje je da ostanete kod kuće ili da odlučite još pre polaska da li su vam bitniji vrhovi ili fotografije.

Dani fotografije u Srbiji

Tradicionalni "Dani fotografije" počinju proglašenjem nagrađenih i pohvaljenih radova pristiglih na Republičku izložbu fotografija, a rezultate žiriranja objavljujemo u ovom broju, dok vas reportaža o samoj manifestaciji čeka u letnjem dvobroju

Početak manifestacije "Dani fotografije u Srbiji" označio je završetak žiriranja Republičke izložbe fotografija. Na izložbu je prispelo 917 fotografija od 130 autora, a žiri u sastavu: Miroslav Predojević, Aleksandar Kelić, Predrag Mihailović, Branislav Brkić i Zoran Milošević, odabrao je 139 fotografija za izlaganje.

Najbolji u kategoriji serija su: Milenko Savović, Fadil Šarki, Negovan Vidiner, Slavica Dejanović, Maja Stošić, i Željko Đurić, dok su pohvale pripale: Darku Đokoviću, Romini Miletić i Zoranu Đorđeviću. U kategoriji pojedinačnih fotografija nagrade su dobili: Dragoslav Mirković, Vladimir Živančević, Biljana Marković, Zoran Đorđević, Gordana Hajinović i Zoran Milutinović. Pohvaljeni su radovi: Branka Jakovljevića, Ljubomira Kojića i Božane Marinček.

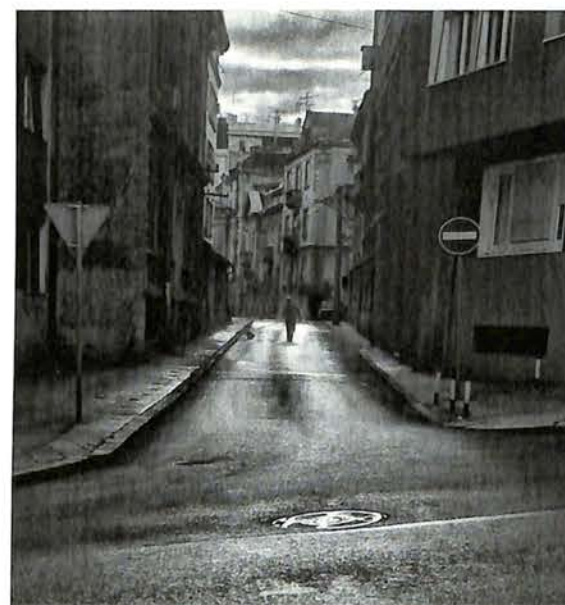
Prva nagrada za kolekciju fotografija: MILENKO SAVOVIĆ, FK "Čačak", "Putovanje 4-1"

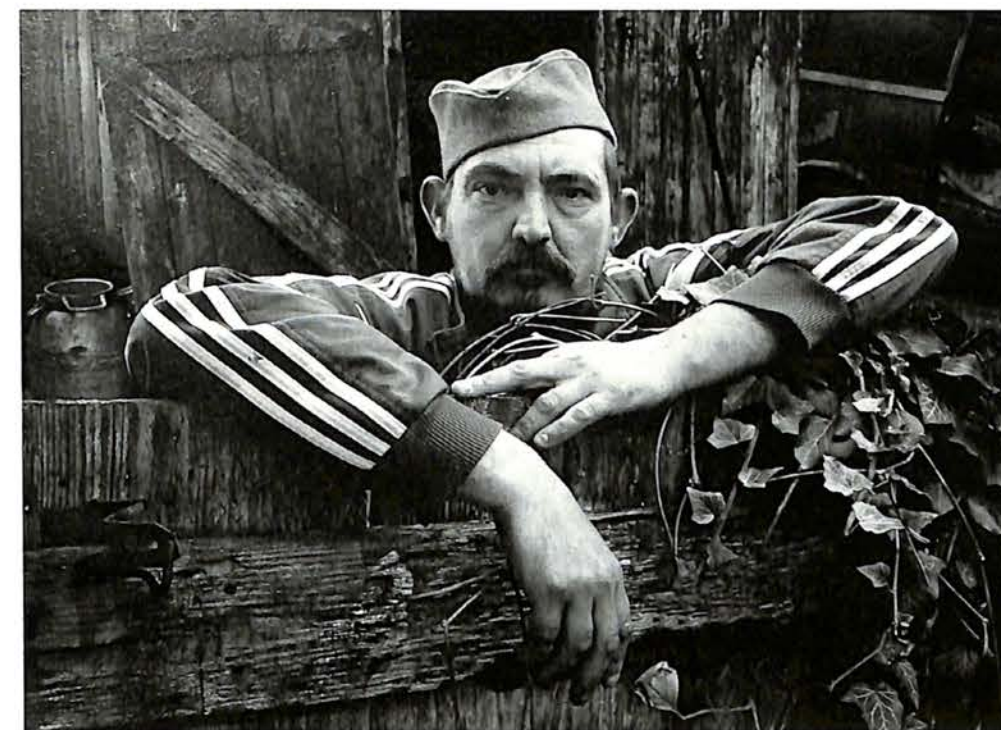
Prva nagrada za pojedinačnu fotografiju: DRAGOSLAV MIRKOVIĆ, FK "Čačak", "Ana"

Druga nagrada za kolekciju fotografija: FADIL ŠARKI, FK "Beograd", "Stepenice Grand Arche"

Druga nagrada za pojedinačnu fotografiju: ZORAN ĐORĐEVIĆ, FK "Beograd", "Dorćol - oktobar 1"

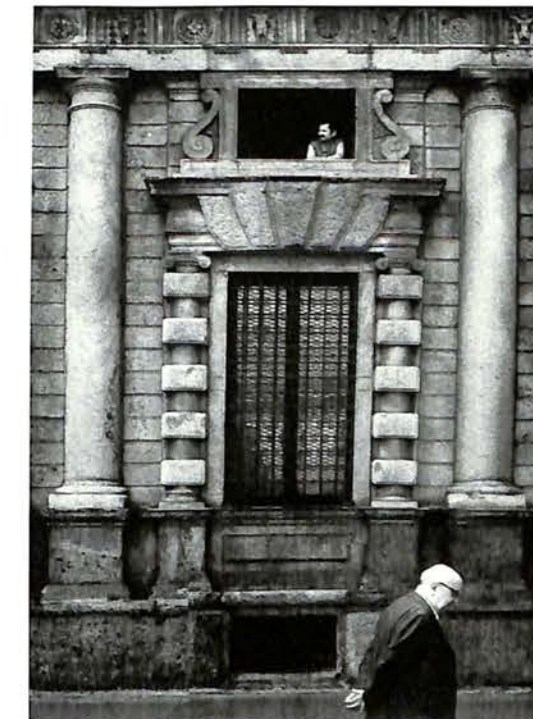
Pohvala za pojedinačnu fotografiju: LJUBOMIR KOJIĆ, FKV savez Vojvodine, "Komsija"

Pohvala za pojedinačnu fotografiju: BOŽANA MARINČEK, "Viziranje"

ZORAN MILUTINOVIĆ, Foto-klub "Beograd", "Put svetla"

Pohvala za pojedinačnu fotografiju: BRANKO JAKOVljeVIĆ, "Na ulici"

Dani fotografije u Srbiji

Program manifestacije

Četvrtak, 24. jun

20.00 – Foto-tribina
"Značaj fotografije za portret", Vladimir Tatarević, predavanje s projekcijom

22.00 – Otvaranje izložbe fotografija autora FKK "Čačak"

Petak, 25. jun

17.00 – Prijavlivanje učesnika
19.00 – Otvaranje izložbi:
Republička izložba fotografija;
Izložba 10 najaktivnijih autora u 2009;
Savremena fotografija Crne Gore;
PRESS PHOTO Srbija.

20.00 – Projekcije digitalnih fotografija:
Republička izložba omladinske fotografij,
Deset najaktivnijih klubova u 2009;
Dušan Miljanić, Crna Gora;
Branimir Ritonja, Slovenija;
Manolis Mecakis, Grčka.

Subota, 25. jun

7.30 – 15.00 – Foto-izlet
17.00 – Povratak u Čačak
17.30 – Presentacija časopisa *Refoto*
Predstavljanje prodajnog programa firme RefotB
19.00 – Otvaranje izložbe:
"Vestalske device", Vladimir Tatarević
20.00 – Promocija foto-monografije
"Život s fotografijom", Tomislav Peternek

Nedelja, 26 jun

9.00 – Foto-berza
11.00 – Godišnja skupština Foto-saveza Srbije

Vreme je prijemnih ispita

AKADEMIJA UMETNOSTI NOVI SAD

www.akademija.uns.ac.rs

Akademija umetnosti u Novom Sadu nudi studije fotografije u okviru katedre za Nove likovne medije, na departmanu za fotografiju. Iz oblasti fotografije postoje osnovne i master studije. Predavači na Akademiji su: dr. Željko Škrbić, mr. Đorđe Odanović, mr. Dubravka Lazić, mr. Jelena Kovačević Vorgučin i mr. Ivana Tomanović. Osnovne studije traju četiri godine.

Prijemni ispit:

21. 6. – Podnošenje mapa umetničkih radova. Potrebno je priložiti jedan deo studija – crteža, male crteže i posebnu mapu s fotografskim radovima (od 20 do 30 fotografija, grupisanih po nahodanju kandidata).
23 – 24. 6. – Preliminarni ispit iz crtanja. Prvi deo prijemnog ispita neophodan je kao uslov koji kandidat mora da ispuni kako bi prošao u drugi krug prijemnog ispita, na kojem će pokazati svoje znanje iz oblasti fotografije.
25. 6. – Rezultati preliminarnog ispita.
26. 6. – Podnošenje dokumenata.
26. 6. – Diferencijalni ispit.
28. 6 – 1. 7. – Prijemni ispit – višednevni rad u klasama užih stručnih disciplina. Prijemni ispit

iz oblasti fotografije podrazumeva ispitivanje sposobnosti kandidata u okviru tri etape:

1. snimanje po zadatku u eksterijeru;
 2. snimanje po zadatku u enterijeru – studiju (snimanje formi i elemenata kao provera sposobnosti realizacije dobro likovno komponovanog snimka);
 3. intervju s kandidatom.
2. 7. – Vrednovanje radova ostvarenih u klasama crtanja i užih stručnih disciplina.
3. 7. – Rezultati prijemnog ispita – preliminarna rang lista.
6. 7. – Konačna rang lista.
8. 7. – Upis u prvu godinu.
Svaki kandidat prvo mora da položi preliminarni deo ispita – crtanje po modelu. Nakon ovog dela kandidat pristupa polaganju drugog dela prijemnog ispita iz struke (fotografije) gde se ocenjuje sposobnost kandidata iz oblasti fotografske umetnosti, koji je, u sklopu svih ostalih parametara (bodovi sa preliminarnog dela prijemnog ispita, bodovi iz srednje škole, itd) odlučujući deo i spram kog se vrši konačna rang lista kandidata. Departman za fotografiju prima pet studenata po godini.

Juni je pred nama, a to je, već tradicionalno, mesec ispitnih rokova ali i prijemnih ispita u mnogim visokim školama. Za sve zainteresovane prikupili smo informacije sa četiri visoke škole o prijemnim ispitima za osnovne studije fotografije: terminima, sâmom toku ispita, načinu ocenjivanja, broju studenata koji se primaju na prvu godinu...

VISOKA TEHNIČKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA NOVI SAD

www.vtsns.edu.rs

Fotografija se izučava na katedri za Primenjenu fotografiju. Kandidati koji konkurišu za upis polažu klasifikacioni ispit u vidu testa o opštem i stručnom znanju za odgovarajući studijski program. Klasifikacioni ispit je isti za sva tri studijska programa: Grafički dizajn, Veb-dizajn i Primenjena fotografija. Za ova tri studijska programa se pored testa kojim se proverava znanje iz opšte kulture, istorije umetnosti, osnove grafičkog i veb-dizajna, i obrade digitalne slike, vrši i provera sklonosti kandidata u vidu grafičkog rešavanja zadatog pojma. Rezultat koji kandidat postiže na klasifikacionom ispitu ocenjuje se od 0 do 60 poena: provera sklonosti ocenjuje se od 0 do 20 poena, a test 0 do 40 poena (maksimum je 100 bodova). Poeni stečeni klasifikacionim ispitom sabiraju se s poenima stečenim na osnovu opšteg uspeha u školi. Prijava na konkurs – 21. 22. i 23. 6. Pripremna nastava za prijemni – 24. i 25. 6. Prijemni ispit – 29. 6. Privremena rang lista – 29.6. oko 21h Konačna rang lista – 3. 7. Prima se deset studenata od toga pet studenata na budžet, a pet su smofinansirajući.

FAKULTET PRIMENJENIH UMETNOSTI BEOGRAD

www.fpu.edu.rs

Na fakultetu primenjenih umetnosti fotografija se izučava u okviru osnovnih, master i doktorskih studija na ateljeu za Fotografiju pri katedri za Primenjenu grafiku. Osnovne studije traju četiri godine. Predavači su: mr. Branimir Karanović, mr. Mitar Trninić, mr. Vladimir Tatarević. Prijemni ispit: 22.– 24. 6. – Podnošenje prijava i dokumenata na konkurs. 29. – 4. 7. – Prijemni ispit podeljen u šest dana: 29 – 30. 6. – Crtanje po modelu (portret, figu-

ra, ugaj i pak papir). Traje oko četiri sata. 31. 6. – 1. 7. – Studija mrtve prirode (slikanje temperom na akvarel papiru). 2. 7. – Polaganje stručnog predmeta fotografija: tema – Reportaža na zadatu temu u eksterijeru (saobraćaj, moda na ulici, odnos čoveka i životinje u Zoo...). Komisija za prijemni ispit odredi deo grada u kojem za četiri sata mora da se izvrši zadatak. Svaki kandidat mora imati svoj analogni fotoaparat, od škole dobija jedan kolor negativ film koji predaje na razvijanje i izradu fotografija. 3. 7. – Kandidat izabira šest fotografija snim-

NOVA AKADEMIJA UMETNOSTI BEOGRAD

www.nova.edu.rs / info@nova.edu.rs

Odeljenje za vizuelnu umetnost na NOVOJ privatnoj akademiji umetnosti nudi osnovne, master i doktorske studije s glavnim usmerenijama iz Fotografije. Studenti se školuju i osposobljavaju za rad u okviru savremenog umetničkog tržišta, kao i žanrovski raznorodnim područjima profesionalne fotografije. Predavači su: mr. Mihailo Vasiljević, mr. Benjamin Beker, mr. Zoran Naskovski, Tijana Pakić Feterman.

Postoje tri roka za prijavljivanje a to su: 15. 6. (rok za predaju dokumentacije 10. 6.); 15. 7. (rok za predaju dokumentacije 10. 7.); 15. 9. (rok za predaju dokumentacije 10. 9.).

USLOVI ZA UPIS:

Fotografski portfolio za koji kandidat smatra da na najbolji način predstavlja ostvarena dostignuća. Reč je o izboru fotografskih i moguće

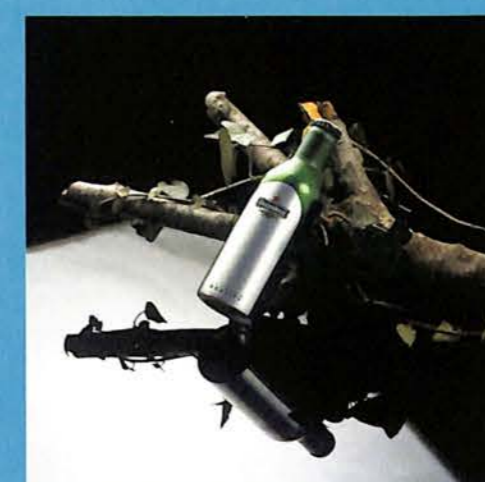
ljenih prethodnog dana. Isti dan – snimanje mrtve prirode u studiju na srednjeformatnom fotoaparatu na crno-beli film uz asistenciju stručnog saradnika. Kandidat sam aranžira desetak objekata u kompoziciju i osvetljava ih fleš rasvetom.

4. 7. – Intervju s kandidatom obavljaju tri profesora.

Završna ocena s prijemnog ispita formira se od ocene za crtanje i slikanje koju dodeljuje centralna komisija za sve katedre, ocene iz reportaže i mrtve prirode (dodeljuje komisija za fotografiju) i proseka iz srednje škole.

Važno napomena: kandidati ne donose svoje radove!

Prima se deset studenata, od toga su pet na budžetu, a pet je samofinansirajućih.

Svetlana Ilić, vežba iz reklamne fotografije na drugoj godini, FPU, Beograd, atelje za fotografiju

Benjamin Beker, rad nastao tokom studija na BK Akademiji čiji je naslednik NOVA Akademija umetnosti

drugih srodnih radova slobodne tehnike i formata. Portfolio treba da sadrži najmanje dva-deset radova.

Prijemni ispit

1. Kandidatima se prezentuje deset fotografija od kojih je potrebno izabrati tri. Zahtev je da kandidat napiše esej o izabranim fotografijama i objasni razloge za izbor.

2. Razgovor s kandidatima o motivaciji za upis, izabranim fotografijama, napisanom eseju i portfolio s kojim kandidat konkuriše.

Rangiranje kandidata na prijemnom ispitu vrši se na osnovu uspeha iz srednje škole (20%) kao i rezultata na prijemnom ispitu (80%).

ŠKOLARINA: 1.000 evra po semestru.

Rina Vukobratović, rad nastao na četvrtoj godini studija na Akademiji umetnosti u Novom Sadu, departman za fotografiju

Rezervišite hotele širom sveta...

Travel MAGAZINE

www.travelmagazine.rs

svakog meseca na kioscima

PRIEDIO: SRĐAN ABDEE ABDIJEVIĆ

Canon 40 MILIONA EOS-A

Ovih dana "Canon" je objavio kako je od 1987. godine do sada napravljeno čak 40 miliona fotoaparata iz EOS familije. Zanimljiv podatak jeste to da je za samo dve godine i četiri meseca napravljeno deset miliona primeraka. Koliko je proizvedeno EOS fotoaparata s preciznim autofokusom nije objavljeno.

IXUS 300HS

Ovog puta iz "Canona" stiže samo jedna najava koja, ako je ona poslovica "po jutru se dan poznaje" tačna, kaže da će se čuveni proizvođač uskoro probuditi iz hibernacije i doneti nam mnogo prekopotrebnih poboljšanja u svet kompaktnih fotoaparata. Naime, Ixus 300HS je nešto što bi se najbolje moglo opisati kao Ixus u "spidu", jer je ovo prvi Canon koji može da snima video-klipove brzinom od 240 sličica u sekundi (doduše, u rezoluciji od 320 x 240 megapiksela), prvi Ixus s objektivom čiji otvor blende počinje od F2 (28-105 mm, F2-5,3) i, kao šlag na tortu, ima ručne kontrole. Naravno, podrazumeva se da su tu veliki displej (3 inča), HD video (720p) i vrhunski kvalitet izrade. Rezolucija senzora je 10 megapiksela, a reč je o visokoosetljivom CMOS-u sličnom (ali, nažalost, manjem) onom iz S90 i G11.

CANOSCAN 9000F

Lepo je videti kako "Canon" nije sasvim rekao zbogom fotografima koji koriste film. Nov "Canonov" skener Canoscan 9000F naslednik je modela 8800F i donosi nov CCD senzor rezolucije 9.600x9.600 dpi, koji zahvaljujući skeniranju u 48 bitova omogućava veliku količinu detalja i veliki dinamički opseg.

Nov adapter za skeniranje negativna omogućava skeniranje jednog kvadrata za 18 sekundi u rezoluciji 1.200 dpi.

Vreme skeniranja dokumenata i fotografija u A4 formatu je sedam sekundi, a skeneru nije potrebno zagrevanje. Canoscan 9000F poseduje tehnologiju FARE Level 3, koja automatski pomoću infracrvenog svetla pronalazi i sanira oštećenja na negativima ili slajdovima. Tekstualni dokumenti se pomoću OCR-a brzo i lako pretvaraju u elektronski oblik i paketu se dobijaju softveri: SilverFast SE, Adobe Photoshop Elements, MP Navigator EX i Air Soft PhotoStudio. Dodatne informacije potražite na veb-sajtu: www.canon.rs.

Sony SONY NEX – JOŠ JEDAN BORAC U ARENI

Gotovo u svakom broju pišem poneku najavu ili vest o novom hitu u svetu fotografske opreme. Reč je, naravno, o digitalcima s promenljivim objektivima. Ovog puta se iz Južne Koreje opet selimo u Japan i predstavljamo Sony NEX sistem. Ukratko, u pitanju je sada već proban koncept sa APS-C senzorom ispred koga nema ogledala, a koji je ušuškan u nov E-bajonet. Najavljena su dva modela, NEX-3 i NEX-5, tri objektivna i čitav niz dodatka. S obzirom na to da je "Sony" otišao najdalje kada je minijaturizacija u pitanju, model NEX-5 trenutno je najmanji i najlakši digitalac s promenljivim objektivima na tržištu. Oba modela dele isti Exmor APS HD CMOS senzor rezolucije 14,2 megapiksela, a razlikuju se po video-mogućnostima (NEX-5 snima u 1080p rezoluciji sa stereo-zvukom), konstrukciji (NEX-5 napravljen je od metala) i dimenzijama. Da bi veličina ovih fotoaparata bila tolika kolika je, u telima nije bilo mesta ni za ugrađeni blic, ni za optičko ili elektronsko

Olympus SREBRNI OLYMPUS E-P2

"Olympus" ovog puta kaže da svi oni koji su tugovali zbog činjenice da je E-P2 dostupan samo u crnoj boji, sada mogu da odahnu jer će on moći da se kupi i u srebrnoj verziji. Cena ostaje 799 evra. Više informacija potražite na: www.olympus.rs.

priključuju na multifunkcionalni konektor. Na svu sreću, maleni blic dolazi u pakovanju. Za kadranje je zadužen kvalitetan, veliki troinčni displej s TruBlack tehnologijom, koji može da se pomera gore ili dole, što je za svaku pohvalu. Broj eksternih kontrola, nažalost, maksimalno je redukovano, pa ovi fotoaparati ne poseduju čak ni točkić za izbor režima rada, te se sve obavlja pomoću kursorskog tastera i dva "soft" dugmeta čija funkcija zavisi od "trenutnih zbivanja" na displeju. Prva serija objektivna najavljena je zajedno s fotoaparatom i reč je o tankom objektivu od 16 mm (ekv. 24 mm) F2,8, univerzalnom stabilisanom 18-55 (28-80) F3,5-5,6 i ultrazumu, tj. 18-200 mm F3,5-6,3 koji, takođe, poseduje optičku stabilizaciju. Za 16 mm postoje i dodaci u vidu širokougonaog konvertora i "ribljeg oka". Ono što čudi jeste da je ovaj proizvođač svoju tradicionalnu stabilizaciju na senzoru premestio u objektiv, što nije ništa drugo nego (loša) posledica insistiranja na što manjem telu. Najavljen je i adapter za "Sony", tj. "Minolta" objektiv koji će imati motor za kontrolu blende, ali ne i autofokus, dok će prava posledica, verovatno, biti korišćenje svih mogućih objektivna iz prošlih vremena. Za pohvalu su najavljene cene koje će se kretati u rasponu od 500 evra za NEX-3 s objektivom od 16 mm, do 1.100 evra za NEX-5 s objektivom 18-200 mm. Elektronsko tražilo trebalo bi da košta 180 evra, a adapter za Alfa objektivne čitavih 200 evra.

BRŽI "MEMORIJSKI ŠTAPIĆI"

Iz "Sonija" stiže najava novih, brzih Memory Stick PRO-HG Duo HX kartica s povećanom brzinom čitanja koja sada iznosi 30 MB/s, dok je brzina upisa ostala na 15 MB/s. Kartice mogu da se koriste samo u uređajima koji podržavaju HG standard i dostupne su u kapacitetima od 8 do 32 GB.

GDE SU FOTOAPARATI TU SU I KAMERE

Zajedno s informacijom o NEX fotoaparatom stigla je i vest da "Sony" uveliko radi i na razvoju kamere sa APS-C senzorom i E-bajonetom, koja će biti potpuno kompatibilna objektivima za NEX. Kamera će biti dostupna na jesen, a cena se još ne zna. Više informacija potražite na: www.sony.rs

Leica SUMMARIT-S 35 mm F/2,5 ASPH ZA S2

"Leica" je najavila još jedan Summarit, tj. F2,5 objektiv za S-sistem, a ovog puta reč je o objektivu koji na S2 ima vidni ugao ekvivalentan objektivu od 28 mm na formatu od 35 mm. Objektiv se sastoji od 11 elemenata u devet grupa, uključujući i dva asferična elementa, kao i pet elemenata od specijalnog stakla s niskom disperzijom. Sve te osobine čine ga odličnim izborom za mnoge primene i svi koji ga žele moći će da ga imaju ako prethodno plate "skromnih" 5.295 dolara. Više informacija dobićete na: www.leica.com.

V-LUX 20

Ukoliko ste spremni da za crvenu tačku uplatite nekoliko stotina evra, valjalo bi da znate da se "Leica" sonič TZ10 pojavio i pod "Leica" brendom. Specifikacije su odavno poznate i reč je o objektivu 25-300 mm, senzoru sa 12 megapiksela, displeju od tri inča sa 460 hiljada tačaka i 720p HD video-snimanju u MJPEG, umesto u AVCHD Lite formatu. Sve to može biti vaše po ceni od 700 američkih dolara.

Hasselblad PHOCUS 2.5

Kompanija za koju svi znaju, ali čije proizvode ne mogu baš svi da priušte, "Hasselblad", najavila je ulazak na tržište softvera, pa će tako njihov Phocus 2.5 podržavati i modele drugih proizvođača. Verzija za "mekintoš" računare može se besplatno preuzeti već sada, dok se verzija za pi-sije očekuje sredinom juna. Više informacija: www.hasselblad.com.

HP NOV PRENOSIVI RAČUNARI

"HP" je ponudio nov portfolio prenosivih računara koje odlikuju dizajnirani elementi, novi materijali, unapređene karakteristike. Linije HP ENVY, HP Pavilion i HP Mini odlikuju se novom "MUSE" dizajnerskom filozofijom kako bi odgovorili zahtevima svih korisnika. Ugravirane metalne površine, teksture i miks visokokvalitetnih materijala kreiraju jednostavan, čist izgled koji se besprekorno uklapa u život korisnika. Novo na našem tržištu jeste HP ENVY 17 prenosivi računar koji predstavlja savršen balans između dizajna i tehnologije. On koristi Intelov procesor (1) i ATI Mobility Radeon™ HD 5830 diskretnu grafiku. Uz njega se dobijaju: tastatura s pozadinskim osvetljenjem, slot s optičkim drajvom, HP TrueVision HD web-kamera, mini DisplayPort konektor, najnovija bežična veza i druge opcije za povezivanje. Ima displej dijagonale 17 inča, HD sa 2 terabajta (skladišnog prostora), a obezbeđuje podršku za više eksternih displeja i ima USB 3.0 priključak. Po svim karakteristikama može biti odličan izbor za obradu snimljenih fotografija, a njegova cena biće oko 1.200 evra. Više informacija o svim novim prenosnim računarima možete naći na sajtu: www.hp.rs.

Ricoh P10 I OSTALI MODULI

Šta bi bili noviteti bez bar jedne najave GXR modula iz "Ricoha"? Ovog puta predstavljen je P10 modul sa 28-300 mm F3,5-5,6 ekvivalentnim objektivom ispred CMOS senzora s pozadinskim osvetljenjem veličine 1/2 inča, koji pored optičke stabilizacije donosi i HD video, kao i snimanje brzinom od 5 frejmova u sekundi u RAW formatu ili čak 120 frejmova u sekundi u VGA rezoluciji. Naravno, to nije sve, jer ovog puta "Ricoh" prikazuje i module koji ne mogu da fotografišu, a koji služe za bekap podataka, projekciju, štampu, navigaciju itd. Od modula koji mogu i da snimaju posebno je zanimljiv podvodni modul s bežičnom vezom sa telom fotoaparata. Svi ovi moduli trenutno su tehnološka demonstracija i predstavnici kompanije rekli su kako će se još izvesno vreme koncentrisati na razvoj standardnih, malo "klasičnijih" modula. Više detalja potražite na: www.ricoh.com.

TIPA nagrade za 2010. godinu

Technical Image Press Association – TIPA jeste organizacija osnovana 1991. godine. Čine je predstavnici 28 fotografskih časopisa iz 12 zemalja i mogla bi se nazvati "Oskarom" iz oblasti fotografske industrije. Urednici ovih časopisa izabrali su glasanjem najbolje proizvode u protekloj godini i dodeljeno je četrdeset nagrada po sledećim kategorijama:

- D-SLR FOTOAPARAT ZA POČETNIKE: Pentax K-x;
- D-SLR FOTOAPARAT U NAPREDNOJ KATEGORIJI: Canon EOS 550D;
- POLUPROFESIONALNI D-SLR FOTOAPARAT: Canon EOS 7D;
- PROFESIONALNI D-SLR FOTOAPARAT: Nikon D3s;
- SREDNJEFORMATNI DIGITALNI SISTEM: Hasselblad H4D-40;
- OBJEKTIV ZA POČETNIKE: Sigma 17-70 mm f/2,8-4 DC Macro OS HSM;
- POLUPROFESIONALNI OBJEKTIV: Sony 28-75 mm f/2,8SAM;
- PROFESIONALNI OBJEKTIV: Nikon AF-S NIKKOR 70-200 mm f/2,8G ED VR II;
- OTPORNI KOMPAKTNI DIGITALNI FOTOAPARAT: Casio Exilim EX-G1;
- KOMPAKTNI DIGITALNI FOTOAPARAT ZA NAPREDNE KORISNIKE: Canon PowerShot G11;
- KOMPAKTNI DIGITALNI FOTOAPARAT: Sony Cyber-shot DSC-HX5V;
- SUPERZUM KOMPAKTNI DIGITALNI FOTOAPARAT: Fujifilm FinePix H510;
- PRESTIŽNI FOTOAPARAT: Leica M9;
- KOMPAKTNI SISTEMSKI FOTOAPARAT U NAPREDNOJ KATEGORIJI: Panasonic Lumix DMC-G2;
- KOMPAKTNI SISTEMSKI FOTOAPARAT ZA POČETNIKE: Olympus PEN E-PL1;
- ZA INOVACIJU U FOTOGRAFIJI: Fujifilm FinePix REAL 3D Technology;
- MULTIFUNKCIONALNI FOTO-ŠTAMPAČ A4 FORMATA: Canon PIXMA MP990;
- FOTO-ŠTAMPAČ ZA NAPREDNE KORISNIKE: Epson Stylus Pro 3880;
- ŠTAMPAČ VELIKOG FORMATA: Canon imagePROGRAF iPF6350;
- INKDŽET PAPIR: Canon Infinity Baryta Photographique;
- MEDIJ ZA MEMORISANJE SLIKA: SanDisk Extreme Pro serija;
- PROGRAM ZA OBRADU FOTOGRAFIJA: Adobe Photoshop CS5;
- FOTO-DISPLEJ: LG Electronics 50/60PK950;
- OPREMA: Manfrotto RC2 Joystick glava serija;
- NAJBOLJA FOTO-TORBA: Vanguard Up-Rise serija;
- DIGITALNA OPREMA: Wacom Cintiq 21UX;
- DIGITALNI FOTO-RAM: Sony DPF-X1000N;
- PROJEKTOR: Panasonic PT-AE4000;
- PROFESIONALNI PROJEKTOR: Epson EH-TW5500;
- SPECIJALNA NAGRADA: The Impossible Project;
- KAMERA ZA POČETNIKE: Samsung HMX-H205;
- KAMERA ZA NAPREDNE KORISNIKE: JVC Everio GZ-HM1;
- MOBILNA KAMERA: Kodak Playsport;
- MINI FOTO-LABORATORIJA: HP Photosmart ML1000D Minilab Printer;
- FOTO-KIOSK: HiTi Mini Photo Kiosk P510K;
- MONITOR ZA FOTOGRAFE: Eizo Color Edge CG243W;
- FOTO-SKENER: Epson Perfection V600 Photo;
- FOTO-SERVIS: BlurB, Inc.
- SISTEM ZA ARHIVIRANJE: LG NAS N2B1;
- BLIC SISTEM: Multiblitz PROFILUX PLUS serija.

Više informacija možete potražiti na sajtu www.tipa.com.

VODOOTPORNI FOTOAPARATI

JAKI MOMCI

Već nekoliko godina postoji nova vrsta kompaktnih digitalnih fotoaparata koja se svake godine uvećava. To su mali, ali vrlo izdržljivi digitalni fotoaparati koji su savršeni da zabeležite vaše letnje avanture na moru, reci i svuda gde ima vode, peska i ostalih "smrtnih" neprijatelja običnih digitalnih fotoaparata. Dobro se snalaze i na hladnoći, pa kada dođe zima, možete ih koristiti dok se ne smrznete

BORIS BJELICA

Uskoro dolazi leto i sigurno ćemo poželeti da se malo opustimo i osvežimo pored reke, mora i, naravno, da sa sobom imamo fotoaparata. U tim situacijama prete mu mnoge opasnosti koje obični digitalni fotoaparati mogu trajno da unište. Koncept vodoootpornih digitalnih kompaktnih fotoaparata nije ništa novo i prvi su se pojavili 2002. godine, ali nikad ranije nije bio toliko veliki izbor kod skoro svih poznatih proizvođača. Mnogi od nedavno ponuđenih modela imaju u sebi izdržljive vodoootporne elemente za koje je malo verovatno da ćete u stvarnom životu imati prilike da naidete na uslove u kojima bi oni zaista pokazali svoju izdržljivost i kvalitet.

Opisali smo ih kao kompaktne fotoaparate za godišnje odmoro zato što su idealni da ih ponese na plažu – mesto na koje biste inače ranije bili prilično zabrinuti ako ponese fotoaparata. Ako slučajno ispustite fotoaparata na pesak, možete ga jednostavno isprati i biće čist a, takođe, možete ove fotoaparate koristiti i u vodi da snimate neke podvodne aktivnosti. Svaki od ovih modela ima ograničenje do koje dubine se sme koristiti, ali minimum je do 3 m, što je zaista prilično duboko, složit ćete se. Većina modela ima i druge vidove izdržljivosti kao što su: otpornost na padove, na smrzavanje, a Olympus Mju Tough 8010 je otporan i na pritisak do 100 kg. Na taj način ovi fotoaparati pogodni su za različite letnje avanture kao što su: ronjenje, skijanje na vodi, pećanje itd. Modeli koji imaju čvrstu spoljašnjost, pojačanu izdržljivost na ivicama, pogodni su za naporno putovanje, skijanje na vodi ili pećanje. Testirali smo deset aktuelnih modela rezolucije između 10 i 14 miliona piksela. Većina njih se uglavnom oslanja na automatiku i nije, na primer, moguće ručno podešavati ekspoziciju i otvor blende.

CANON je jedini proizvođač koji je zadržao prošlogodišnji i prvi vodoootporni digitalni fotoaparata PowerShot D10. To, međutim, ne znači da je zastareo i da još ne može da se nosi s konkurencijom. Zaobljene ivice i glatko plastično kućište daju nam osećaj da je fotoaparata dobro napravljen i da je reč o čvrstom fotoaparatu. Ne proizvodi se u različitim bojama, ali je "Canon" ostavio mogućnost da se može zameniti samo maska s drugom bojom. Tako, ako vam se ne dopada osnovna plava boja, možete kupiti masku u boji koja vam odgovara. Iznad objektivna nalazi se poprilično jak blic, međutim, sam objektiv ne može se pohvaliti korisnim rasponom žižne daljine u širokom delu objektivna jer ekvivalentna žižna daljina od 35 mm nije baš za pohvalu. Sva kontrolna dugmad zgodna su za korišćenje i kada fotografišemo pod vodom jer ih je prilično jednostavno naći po osećaju. Snimljene fotografije su oštre, imaju dobru reprodukciju boja. Balans bele boje i ekspozicija vrlo su pouzdani i sigurno daje najbolji kvalitet slike od svih fotoaparata na ovom testu.

CASIO je poznat po izdržljivim satovima, pa zašto u svojoj ponudi ne bi imao i takav fotoaparata? Casio EX-G1 je prvi digitalni fotoaparata ove firme koji je specijalno konstruisan da može da izdrži ronjenje, padove i smrzavanje. Ima neobičan dizajn u odnosu na ostale modele, ali meni ne odudara od onoga što je "Casio" do sada radio. Ima objektiv s rasponom od tri puta, koji pokriva ekvivalentnu žižnu daljinu od 38 do 114 mm. Zanimljivo je da za memorisanje snimljenih fotografija koristi mikro SD memorijsku karticu. Rukovanje nije komplikovano i može se koristiti i jednom rukom. Uglavnom se oslanja na automatiku, i na puno programa sa scenama, koja nije baš na nivou ostalih testiranih fotoaparata, a nije moguće ručno podešavanje parametara, osim osetljivosti i korekcije ekspozicije. Malo nas je razočarao kvalitet snimljenih fotografija jer je vidljivo izraženo procesiranje snimljenih fotografija.

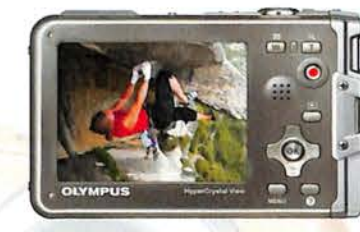
FUJIFILM FinePix XP10 možda ima najskromnije karakteristike kada su u pitanju izdržljivost i ostale mogućnosti, ali zato se ovaj fotoaparata može pohvaliti cenom koja ne odudara puno od običnih kompaktnih digitalnih fotoaparata. Ima objektiv s rasponom od pet puta, koji pokriva ekvivalentnu žižnu daljinu od 36 do 180 mm, ali nema stabilizaciju slike. Rukovanje nije komplikovano i svu dugmad lepo možete koristiti i pod vodom. Režim SR Auto jeste da fotoaparata prepoznaje scene (SR) koje može postaviti automatski i na taj način obezbediti optimalne uslove snimanja, a snimanje noćnih portreta i u kontrastu takođe su korisni kao SR ponuda. Oni prepoznaju lica i automatski otklanjaju efekat crvenih očiju. Video-zapis snima u HD kvalitetu. Kvalitet snimljenih fotografija u različitim situacijama je dobar, one su dobro eksponirane, malo je ograničen dinamički opseg, a šum s višim ISO osetljivostima je na nivou većine današnjih kompaktnih digitalnih fotoaparata. Ovo je dobar fotoaparata kojim se lako radi. Prebacivanje sa jedne na drugu fotografiju u režimu pregledanja izuzetno je sporo, ali generalno gledano, rad njim je jednostavan.

OLYMPUS Kako bismo bili fer prema "Olympusu", moramo reći da je to proizvođač koji je krenuo s izdržljivim vodoootpornim digitalnim kompaktnim fotoaparatom, a danas u ponudi ima čak tri modela. Olympus Mju Tough 8010 je top-model ove ponude, sa senzorom koji ima efektivnu rezoluciju od 14 miliona piksela. Fotoaparata ima zaista lep dizajn s neravnim površinama, a ako vam je to važno, proizvodi se u tri različite boje (čeličnoplava, platinostosrebrna i ponoćno crna). Nudi najbolje karakteristike u pogledu izdržljivosti u ovoj kategoriji digitalnih fotoaparata i njim možete roniti na dubinama do 10 m, a onima kojima ovo nije dovoljno, mogu kupiti i podvodno kućište s kojim se može roniti do dubine od 40 m. Kvalitet izrade omogućava da ga možete slučajno ispustiti, a otporan je na veoma niske temperature i neće se zalediti do -10 stepeni Celzijusa i izdržiće pritisak od čak 100 kg. Optički zum objektiv s povećanjem od 5x odgovara 35 mm ekvivalentnoj žižnoj daljini od 28 do 140 mm, ima stabilizaciju slike, a ima i mogućnost da njegov blic može da aktivira eksterne bliceve, što je važno kada fotografišemo pod vodom. Posедуje veoma neobičan "TAP" kontrolni meni kojim možemo birati određene parametre lupkanjem fotoaparata. Kada ga malo lupnete s desne strane, možete birati način blica, s leve makrorežim rada, a kada malo prstom lupnete po

displeju, videćete snimljenu fotografiju. Ovo sve omogućava vrlo intuitivan rad i pomaže vam kod podvodnog fotografisanja. Ima i LED osvetlivač koji obezbeđuje svetlo kod podvodnog i makro snimanja, gde je vrlo teško koristiti blic. Distorzija je blago primetna na najširem delu opsega objektivna, a reprodukcija boja je odlična.

Ako vam je ovaj model skup, "Olympus" je ponudio nešto jeftiniji model, Mju Tough 6020, koji nudi skromnije karakteristike u pogledu izdržljivosti, dok su rezolucija senzora, objektiv i većina ostalih funkcija isti. Treći model, Olympus Mju Tough 3000, još je jeftiniji i skromniji varijanta. Ima efektivnu rezoluciju od 12 miliona piksela i objektiv koji pokriva manji raspon. Konstrukcija kod ovog modela je plastičnija, ali ono što se može zameriti jeste da gumirani sloj iznad kontrolnih dugmadi otežava manipulaciju u odnosu na prethodna dva modela. Svi ovi modeli sada pune bateriju preko USB konektora na računaru ili uz pomoć AC adaptera, a imaju i internu memoriju od 2 GB kod modela Mju Tough 8010 i 1 GB kod modela Tough 6020 i 3000, na kojoj se nalazi sve ono što se nekada nalazilo na pratećem CD-u (uputstvo za upotrebu, instalacija programa za pregledanje snimljenih fotografija). Meni fotoaparata može se postaviti i na srpski jezik.

PANASONIC Lumix DMC-FT2 nasleđuje Lumix DMC-FT1, koji je bio prvi digitalni fotoaparata ovog proizvođača napravljen da izdrži ekstremne uslove: fotografisanje pod vodom do 10 m, padove do 2 m i niske temperature do -10 stepeni Celzijusa. Površno, nov model zadržao je izgled prethodnika, upravljačka dugmad sitna su kao što su bila i teško je raditi s rukavicama, međutim, dugme okidača je i dalje relativno veliko. Rukovanje ovim fotoaparatom je udobno i ne tako komplikovano. Nema mogućnost ručnih podešavanja, ali tu je inteligentna automatika (IA) koja sada postoji kod svih "Panasonic" kompaktnih fotoaparata. Ima mogućnost da proceni scene i interpretira ono što pokušavate da fotografišete i omogućava fotoaparatu da odabere optimalne parametre za fotografisanje kombinujući optičku stabilizaciju slike (MEGA O.I.S.), inteligentnu ISO kontrolu, inteligentni birač scena, prepoznavanje lica, inteligentnu ekspoziciju i AF praćenje. Od konkurencije najbližnji mu je Olympus i on takođe ima senzor s efektivnom rezolucijom od 14 miliona piksela. Poseduje objektiv s rasponom od 4,6 puta, što je ekvivalentno 35 mm opsegu od 28 do 128 mm.

Fanovi filmskih zapisa biće zadovoljni kada vide da Lumix DMC-FT2 može da snima HD (1.280x720 piksela) video-zapise u formatu nazvanom AVCHD Lite, koji omogućava da snimate skoro duplo više vremena nego kod običnog Motion JPEG i pri tom šteti memoriju. Video-režim koristi MEGA O.I.S., i može da se koristi s optičkim zumom i, takođe, može da se koristi podvodno. Osetljivost se može ručno podešavati između ISO 80-1.600, ali Auto selekcija može da ide do ISO 6.400. Izlaz HDMI idealan je za direktno prikazivanje fotografija na HD televizoru preko HDMI kabla. Uz ovaj fotoaparata dobićete silikonsku navlaku koja treba dodatno da zaštiti ovaj fotoaparata od padova i grebanja i četkicu kojom ćete moći očistiti pesak i prašinu. Snimljene fotografije izgledaju prirodno za većinu tipova rasvete i bile su iznenađujuće oštre, stabilizacija slike je efikasna. Šum nije znatno vidljiv do ISO 400, a fotografije snimljene do osetljivosti ISO 1.600 upotrebljive su za manja povećanja i pored toga što je primetan efekat redukcije šuma.

PENTAX Optio W90 napravljen je pomalo u retro stilu, s izduženim izgledom. Kao i svi ovde testirani fotoaparati, može da izdrži uslove snimanja koji nisu uobičajeni za obične kompaktne digitalne fotoaparate. Ovim fotoaparatom moguće je fotografisati

na dubinama do 6 metara bez posebnog kućišta, izdržava padove do 1,2 m i otporan je na smrzavanje do -10 stepeni Celzijusa. Njegova prednja ploča je od brušenog metala, s vidljivim glavama šrafova, što treba da sugerise da je reč o izdržljivom fotoaparatu. Ima senzor rezolucije od 12,1 miliona piksela i pet puta optički zum objektiv s ekvivalentnom žižnom daljinom koja počinje od 28 do 140 mm. Može da snima i video-zapis u HD kvalitetu, a korišćenje ovog fotoaparata nije komplikovano jer poseduje veliki broj automatskih opcija za podešavanje, a nema mogućnost ručnog podešavanje parametara, osim osetljivosti i korekcije ekspozicije. Snimljene fotografije su malo mekše, uglavnom su dobro eksponirane i reprodukcija boja je dobra. S osetljivostima do ISO 400 fotografije su bez znatnije vidljivog šuma, ali za ISO 800 i ISO 1.600 postoji redukcija šuma, što se manifestuje da pored vidljivog šuma one izgledaju mekše. Zanimljiva mogućnost jeste funkcija digitalnog mikroskopa, koja upotpunjuje makrofunkciju fotografisanja s udaljenostima od jednog centimetra. Da bi fotografija bila pravilno osvetljena, kada se fotografiju snimi objekti, oko objektivna nalaze se tri LED lampice. Uz njega se dobija posebna vezica s karabinom kako bi mogao da se zakači. Od dodatne opreme ima još daljinski okidač i vodootporno kućište za dubine do 60 metara.

SAMSUNG WP10 za razliku od svih ostalih digitalnih fotoaparata koje smo testirali otporan je samo na vodu do dubine 3 m i na pesak. Upravo tako i izgleda i ne razlikuje se puno od običnog kompaktnog digitalnog fotoaparata i to se odrazilo na cenu koja je niža od ostalih fotoaparata na ovom testu. Jednostavnog je dizajna i proizvodi se u više boja, a rukovanje njim nije komplikovano. Ima rezoluciju senzora od 12 miliona piksela, koja je već postala standard za većinu kompaktnih digitalnih fotoaparata i objektiv s rasponom od 5 puta, što je ekvivalentno 35 mm opsegu od 35 do 175 mm. Smart Auto 2.0 režim rada trenutno analizira ključne elemente kompozicije, a zatim automatski prilagođava postavke kako biste dobili savršen snimak pomoću mnoštva različitih režima za fotografisanje i snimanje video-zapisa. Kako nije u pitanju mrtva priroda, funkcija za praćenje objekta na fotoaparatu omogućava snimanje objekata koji ne mogu ili neće da miruju. Tu su i "Smart filteri" koji omogućavaju dodavanje umetničkih efekata na fotografiji i video-zapisu. Kvalitet snimljenih fotografija je zadovoljavajući za niže osetljivosti od

ISO 400, a iznad toga su vidljivi efekti redukcije šuma. Video-zapis snima u HD kvalitetu i koristi se format H.264, koji pruža dva puta duže vreme snimanja u odnosu na MPEG-4 i četiri puta duže vreme u odnosu na MJPEG.

SONY Cyber-shot DSC-TX5 je elegantan i tanak džepni digitalni fotoaparati koji ima jednu tajnu, a ona je da je vodootporna na dubinama do 3m, otporan je na padove do 1,5 m i smrzavanje do -10 stepeni Celzijusa. Nema tako sportski izgled, što ga odaje da je reč o digitalnom fotoaparatu iza kojeg se krije izdržljivi mališa. Ako ste perfekcionista, nažalost, postoji mogućnost da kozmetički oštetite površinu fotoaparata. Ima displej osetljiv na dodir preko koga se kontroliše većina funkcija fotoaparata, osim zumiranja. Ima CMOS senzor s pozadinskim osvetljenjem od 10,2 miliona piksela, koji treba da pomogne da šum na snimljenim fotografijama bude manji. ISO osetljivost se kreće od 125 do 3.200. Objektiv mu je s rasponom od četiri puta, što je ekvivalentno 35 mm opsegu od 25 do 100 mm. Njegov autofokusni sistem može da detektuje osam lica u sceni, a može se isključiti po želji i programirati tako da prednost izoštravanja ima čovek. Uglavnom se oslanja na automatske postavke za podešavanje parametara, a zanimljiva je opcija "Sweep Panorama", koja može da spoji sto pojedinačno snimljenih fotografija. Kao i većina današnjih fotoaparata, snimanje video-zapisa u HD kvalitetu je standard i za ovaj fotoaparati koji snima u MP4 formatu. Snimljene fotografije dobro su eksponirane, a primetan je i nešto niži nivo šuma s višim ISO osetljivostima, čemu je sigurno doprineo senzor niže rezolucije s pozadinskim osvetljenjem.

► TEHNIČKI PODACI

MODEL FOTOAPARATA	CANON POWERSHOT D10	CASIO EXILIM EX-G1
Cena (sa PDV)*	27.000 din. (270 evra)	27.500 din. (275 evra)
Efektivna rezolucija	12,1 milion piksela	12,1 milion piksela
Tip senzora	CCD, 1/2,3 inča	CCD, 1/2,3 inča
Objektiv	3X, 6,2–18,6 mm (ekv. 35–105 mm)	3X, 6,66–19,98 mm (ekv. 38–114 mm)
Maks. otvor blende	f/2,8–f/4,9	f/3,9–f/5,4
Min. daljina izoštravanja	3 cm	10 cm
Stabilizacija slike	da	ne
Format u kojem snima	JPEG	JPEG
Ekspozicioni režimi rada	Auto, P i 17 programa sa scenama	Auto, P i 25 programa sa scenama
Merni sistem	višezonsko na čitavoj površini, centralno i spot	višezonsko na čitavoj površini, centralno i spot
Ekv. osetljivost (ISO)	Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.600 i 3.200 u određenim scenama	Auto i ISO 64/100/200/400/800/1.600/3.200
Video zapis: dužina / format / maks. rezolucija	do 4 GB ili 1h / MOV / 640 x 480 piksela, 30 snimaka u sekundi	10 min / AVI format, MJPEG, IMA-ADPCM (mora biti u MP4 formatu) / 848 x 480 piksela, 30 snimaka u sekundi
Displej	2,5 inča (6,4 cm) sa 230.000 piksela	2,5 inča (6,4 cm) sa 230.400 piksela
Interna memorija / memorijske kartice	ne / SD / SDHC	oko 35,7 MB / microSD / microSDHC
Tip baterije	Li-jon NB-6L	Li-jon NP-80
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	220 snimaka	300 snimaka
Dimenzije	103,6 x 66,9 x 48,8 mm	103,5 x 64,2 x 19,9 mm
Masa (bez baterija i kartice)	190 g	135 g
Sadržaj kutije	traka za nošenje, Li-jon NB-6L baterija, punjač, USB / video kabl i CD s programom	traka za nošenje, Li-jon NP-80 baterija, AC adapter, USB i video kabl i CD s programom
Informacije	www.canon.rs	www.casio-europa.com
KARAKTERISTIKE		
Otpornost na padove	1,22 m	2,13 m
Vodootpornost	do 10 m	do 3 m
Otpornost na pritisak	ne	ne
Otpornost na smrzavanje	-10°C	-10°C
Vreme spremnosti za rad	1,5 s	1,2 s
Brzina kontinualnog fotografisanja	1,1 snimak u sekundi dok se memorijska kartica ne napuni	3 snimaka u sekundi do 8 snimaka
ZA I PROTIV		
Plus	Kvalitet snimljenih fotografija s dobrom reprodukcijom boja, brz je i jednostavan u radu, kapacitet baterije	Trajanje baterije, kompaktna konstrukcija i jednostavnost je da se snimanje u intervalima
Minus	Raspon objektivna počinje od žižne daljine od 35 mm (ekv.), nema mogućnost snimanja video-zapisa u HD kvalitetu	Kvalitet snimljenih fotografija, video ne snima u HD kvalitetu, malo je sporiji od konkurencije, objektiv bi mogao da pokriva širi vidni ugao
► OCENA		
KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★	★★★★★

*Cene su okvirne i podložne promenama

FUJIFILM FINEPIX XP10	OLYMPUS MJU TOUGH 8010	OLYMPUS MJU TOUGH 6020	OLYMPUS MJU TOUGH 3000	PANASONIC LUMIX DMC-FZ2	PENTAX OPTIO W90	SAMSUNG WP10	SONY DSC-TX5
18.000 din. (180 evra)	40.000 din. (400 evra)	31.700 din. (317 evra)	21.100 din. (211 evra)	37.500 din. (375 evra)	31.000 din. (310 evra)	19.200 din. (192 evra)	35.000 din. (350 evra)
12,2 miliona piksela	14 miliona piksela	14 miliona piksela	12 miliona piksela	14,1 milion piksela	12,1 milion piksela	12,2 miliona piksela	10,2 miliona piksela
CCD, 1/2,3 inča	CCD, 1/2,33 inča	CCD, 1/2,33 inča	CCD, 1/2,33 inča	CCD, 1/2,33 inča	CCD, 1/2,3 inča	CCD, 1/2,3 inča	CMOS, 1/2,4 inča
5X, 6,4–32 mm (ekv. 36–180 mm)	5X, 5–25 mm (ekv. 28–140 mm)	5X, 5–25 mm (ekv. 28–140 mm)	3,6X, 5–18,2 mm (ekv. 28–102 mm)	4,6X, 4,9–22,8 mm (ekv. 28–128 mm)	5X, 5–25 mm (ekv. 28–140 mm)	5X, 6,3–31,5 mm (ekv. 35–175 mm)	4X, 4,43–17,7 mm (ekv. 25–100 mm)
f/4–f/4,8	f/3,9–f/5,9	f/3,9–f/5,9	f/3,5–f/5,1	f/3,3–f/5,9	f/3,5–f/5,5	f/3,6–f/5,8	f/3,6–f/6,3
9 cm	3 cm	3 cm	2 cm	5 cm	1 cm	5 cm	1 cm
ne	da (pomeranje senzora)	da (pomeranje senzora)	da (pomeranje senzora)	da (pomeranje sočiva)	digitalna	digitalna	optička
JPEG	JPEG	JPEG	JPEG	JPEG	JPEG	JPEG	JPEG
SR Auto, Program, 18 programa sa scenama	Auto, i-Auto i 19 programa sa scenama	Auto, i-Auto i 19 programa sa scenama	Auto, i-Auto i 19 programa sa scenama	inteligentna automatika i 27 programa sa scenama	Auto, Program i 24 programa sa scenama	Smart Auto, Program i programi sa scenama	Auto, Program i 13 programa sa scenama
višezonsko na čitavoj površini	ESP na čitavoj površini i spot	ESP na čitavoj površini i spot	ESP na čitavoj površini i spot	inteligentno i višezonsko na čitavoj površini	višezonsko na čitavoj površini, centralno i spot	višezonsko na čitavoj površini, centralno i prioritet na lice	višezonsko na čitavoj površini, centralno i spot
Auto i ISO 100/200/400/800/1.600	Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.600	Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.600	Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.600	Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.600	Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.600/3.200/6.400	Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.600/3.200	Auto i ISO 125/100/200/400/800/1.600/3.200
10 min / AVI format / 1.280 x 720 piksela, 30 snimaka u sekundi	29 min / MPEG-4 format / 1.280 x 720 piksela, 30 snimaka u sekundi	29 min / MPEG-4 format / 1.280 x 720 piksela, 30 snimaka u sekundi	29 min / MPEG-4 format / 1.280 x 720 piksela, 30 snimaka u sekundi	110 min / AVCHD Lite, QuickTime Motion JPEG / 1.280 x 720 piksela, 30 snimaka u sekundi	29 min / MPEG-4 format / 1.280 x 720 piksela, 30 snimaka u sekundi	29 min / MPEG-4 format / 1.280 x 720 piksela, 30 snimaka u sekundi	29 min / MPEG-4 format / 1.280 x 720 piksela, 30 snimaka u sekundi
2,7 inča (6,9 cm) sa 230.000 piksela	2,7 inča (6,9 cm) sa 230.000 piksela	2,7 inča (6,9 cm) sa 230.000 piksela	2,7 inča (6,9 cm) sa 230.000 piksela	2,7 inča (6,9 cm) sa 230.000 piksela	2,7 inča (6,9 cm) sa 230.000 piksela	2,7 inča (6,9 cm) sa 230.000 piksela	3 inča (7,5 cm) sa 230.000 piksela, osetljiv na dodir
oko 13 MB / SD / SDHC	2 GB / SD / SDHC	1 GB / SD / SDHC	1 GB / SD / SDHC	40 MB / SD / SDHC / SDXC	26,7 MB / SD / SDHC	20 MB / SD / SDHC	45 MB / MS Duo / MS PRO Duo / SD / SDHC / SDXC
Li-jon NP-45A	Li-jon LI-50B	Li-jon LI-50B	Li-jon LI-42B	Li-jon DMW-BCF10E	Li-jon D-LI88	Li-jon BP-70A	Li-jon NP-BN1
165 snimaka	230 snimaka	230 snimaka	200 snimaka	360 snimaka	205 snimaka	250 snimaka	250 snimaka
95,6 x 63,8 x 23,2 mm	98,3 x 63,6 x 23,9 mm	96,7 x 64,4 x 25,8 mm	95,9 x 65 x 23,4 mm	99,3 x 63,1 x 24,3 mm	107,5 x 59 x 25 mm	93,8 x 61 x 18,5 mm	94 x 56,9 x 17,7 mm
135 g	215 g	178 g	159 g	188 g	144 g	121 g	128 g
traka za nošenje, Li-jon NP-45A baterija, punjač, USB kabl i CD s programom	traka za nošenje, Li-jon LI-50B baterija, AC adapter, USB i video kabl	traka za nošenje, Li-jon LI-50B baterija, AC adapter, USB i video kabl	traka za nošenje, Li-jon LI-42B baterija, AC adapter, USB i video-kabl	traka za nošenje, Li-jon DMW-BCF10E baterija, punjač, USB i video kabl, četka, silikonska navlaka i CD s programom	traka za nošenje, Li-jon D-LI88 baterija, punjač, USB / video kabl i CD s programom	traka za nošenje, Li-jon BP-70A baterija, punjač, USB i video kabl i CD s programom	traka za nošenje, Li-jon NP-BN1 baterija, punjač, USB i video kabl i CD s programom
www.fujifilm.com	www.olympus.rs	www.olympus.rs	www.olympus.rs	www.panasonic.rs	www.pentax.eu	www.samsung.com/rs	www.sony.rs
1 m	2 m	1,5 m	1,5 m	2 m	1,2 m	ne	1,5 m
do 3 m	10 m	5 m	3 m	do 10 m	6 m	3 m	3 m
ne	100 kg	ne	ne	ne	ne	ne	ne
-10°C	-10°C	-10°C	-10°C	-10°C	-10°C	ne	-10°C
1,8 s	1,8 s	1,8 s	1,8 s	1,5 s	1,5 s	1,8 s	1,9 s
0,8 snimaka u sekundi do 3 snimaka	0,3 snimaka u sekundi dok se memorijska kartica ne napuni	0,3 snimaka u sekundi dok se memorijska kartica ne napuni	0,3 snimaka u sekundi dok se memorijska kartica ne napuni	1,8 snimaka u sekundi do 3 snimaka	1,03 snimaka u sekundi do 3 snimaka	1,5 snimaka u sekundi do 3 snimaka	10 snimaka u sekundi do 10 snimaka
Kontrolna dugmad jednostavno se koriste i pod vodom, ima prihvatljivu cenu	Najizdržljiviji je od testiranih fotoaparata, meni na srpskom, veliki kapacitet interne memorije, opcija kojom njegov blic može da aktivira eksterni blic	Meni na srpskom, konstrukcija i kvalitet izrade, veliki kapacitet interne memorije, opcija kojom njegov blic može da aktivira eksterni blic	Meni na srpskom, dobar odnos cene i kvaliteta, veliki kapacitet interne memorije, opcija kojom njegov blic može da aktivira eksterni blic	Kvalitet snimljenih fotografija je dobar i pod vodom i iznad nje, zaštitna silikonska navlaka je dodatna oprema koja se dobija uz fotoaparati	Lepo leži u ruci, led diode koje osvetljavaju predmet u makrorežimu rada	Jednostavan za korišćenje, prihvatljiva cena, izgleda kao običan kompaktni digitalni fotoaparati	Daje fotografije dobrog kvaliteta, izgleda kao običan kompaktni digitalni fotoaparati
Kvalitet displeja, nije tako izdržljiv kao većina ostalih fotoaparata na ovom testu, objektiv bi mogao da pokriva širi vidni ugao	Moguća su kozmetička oštećenja, tj. da se fotoaparati malo izgrebe, cena	Moguća su kozmetička oštećenja, tj. da se fotoaparati malo izgrebe	Gumirani sloj iznad kontrolnih dugmadi otežava manipulaciju, ima bateriju manjeg kapaciteta nego prethodna dva fotoaparata	Točički za izbor ekspozicionih režima rada može da se slučajno pomeri, mogao bi biti malo brži	Moguća su kozmetička oštećenja, fotografije su malo mekše iznad ISO 400	Samo je vodootporna, objektiv bi mogao da pokriva širi vidni ugao	Moguća su kozmetička oštećenja, prednji sklopivi panel nije baš idealan za ovakav tip fotoaparata
★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★

PANASONIC LUMIX DMC-TZ10

AF osvetlivač
Pomaže prilikom
izoštavanja u lošim
svetlosnim uslovima.

Saputnik

S objektivom koji pokriva raspon od dvanaest puta, i ekvivalentan je žižnoj daljini od 25 do 300 mm, ugrađenim GPS-om i kompaktnim dimenzijama, biće odličan saputnik na putovanjima. Da li može da nastavi slavu svojih prethodnika?

BORIS BJELICA

Putujemo na odmor i potreban nam je fotoaparati koji ne zauzima mnogo prostora, tj. može se staviti u džep. Pri tom, treba da ima veliki raspon zum objektivu i da onima koji nemaju previše znanja o fotografiji omogućiti jednostavno rukovanje – da automatika bude pouzdana u većini situacija. Mi smo probali novu generaciju kompaktnog džepnog ultrazum fotoaparata – Lumix DMC-TZ10, koji po tehničkim karakteristikama može biti vaš budući saputnik na putovanju.

Ima rezoluciju od 12,1 miliona piksela, odličan displej dijagonale tri inča s rezolucijom od 460.000 piksela. Može da snima video-zapis u HD kvalitetu rezolucijom od 1.280 x 720 dpi sa 30 snimaka u sekundi, s proporcijama od 16:9 i zvukom u stereo-kvalitetu.

INTELENTNA AUTOMATIKA:

Vizuelno se ne razlikuje mnogo od prethodnika i ima sličan raspored komandi. Snimanje video-zapisa aktivira se direktno, pritiskom na dugme, a kvalitet izrade je na veoma visokom nivou. Kućište mu je izrađeno od metala, a raspoloživ je u četiri boje. Osnovni režimi rada biraju se uz pomoć točkića na gornjem delu fotoaparata, gde se nalaze dugme za uključivanje, okidač i oko njega poluga za zumiranje. Kretanje kroz meni fotoaparata jednostavno je i brzo, uz pomoć džojstika koji je na zadnjoj strani fotoaparata. "Panasonic" se sigurno može pohvaliti da u svoje fotoaparate ugrađuje vrhunske tehnologije koja treba da omogući da se što jednostavnije dobiju kvalitetne fotografije. Tako ovaj model, pored

velikog broja programa sa scenama, poseduje i inteligentnu automatiku (iA) koja objedinjuje sve glavne elemente (stabilizaciju slike – MEGA O.I.S.), automatski izbor scena, inteligentnu ekspoziciju, inteligentnu kontrolu ISO osetljivosti i funkciju za prepoznavanje lica. Za one koji nemaju previše znanja o fotografiji, ovaj fotoaparati daje mogućnost da jednostavno dobiju korektnu fotografiju. Za one malo iskusnije, tu su PSMA režimi rada koji omogućavaju potpunu kontrolu rada.

KVALITET FOTOGRAFIJE: Kao što smo i rekli, objektiv krase i izdvaja ovaj fotoaparati, napravljen je po "Leica" standardu i pokriva raspon od dvanaest puta. To nam omogućava da s ekvivalentnom žižnom daljinom od 25 mm snimimo široke kadrove pejzaža ili nekih objekata, a da s ekvivalentnom žižnom daljinom od 300 mm uhvatimo udaljene detalje. Optička stabilizacija slike (MEGA O.I.S.) je tu da nam pomogne da snimljene fotografije budu oštrije i kada fotografišemo ekspozicijama dužim od predviđenih. Automatsko izoštravanje je dosta pouzdano, distorzija slike koju daje objektiv kada je na najširem položaju je primetna, ali oština je na zavidnom nivou. Snimljene fotografije su svetle, oštne, s puno detalja, mada se redukcija šuma vidi i s nižim ISO osetljivostima u delovima van fokusa i u senci. Moguće je fotografisanje sa ISO 1.600 u punoj rezoluciji i štampanje fotografija manjeg formata, ali ni one s osetljivostima od ISO 1.600 nisu za potcenjivanje i veoma su upotrebljive za fotografije malog formata. Fotografije su dobro eksponirane, reprodukcija tena lica je dobra, mada ugrađeni blic daje dosta grubo svetlo.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	PANASONIC LUMIX DMC-TZ10
Cena (sa PDV)*	36.500 din. (365 evra)
Efektivna rezolucija	12,1 milion piksela
Tip senzora	CCD, 1/2,33 inča
Objektiv	12X, 4,1 – 49,2 mm (ekv. 25–300 mm)
Maks. otvor blende	f/3,3 – f/4,9
Min. daljina izoštravanja	3 cm
Stabilizacija slike	da (optička)
Format u kojem snima	JPEG
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, S, A, M, C i 29 programa sa scenama
Merni sistem	na čitavoj površini, centralno i spot
Ekv. osetljivost (ISO)	Auto i ručno ISO 80/160/200/400/800/1.600
Video-zapis: dužina / format / maks. rezolucija	zavisí od kapaciteta kartice / AVCHD Lite / QuickTime Motion JPEG / 1.280 x 720 piksela (FullHD), 30 snimaka u sekundi
Displej	3 inča (7,5 cm) sa 460.000 piksela
Tip memorijske kartice	15 MB (interna memorija) SD / SDHC / SDXC
Tip baterije	Li-jon DMW-BCG10
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 300 snimaka
Dimenzije / masa (bez baterija i objektivu)	103,3 x 59,6 x 32,6 cm / 196 g
Sadržaj kutije	kaiš za nošenje, poklopac za objektiv, baterija, punjač, USB i video kablovi i CD s programom www.panasonic.rs
Informacije	
Garancija	1 godina

KARAKTERISTIKE	
Vreme spremnosti za rad	1,28 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina	2 s / 4,9 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	2,3 snimka u sekundi, do tri snimka u punoj rezoluciji

*Cene su okvirne i podložne promenama

Dugme
Ima namensko dugme kojim se aktivira snimanje video-zapisa.

Baterija
Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju DMW-BCG10, kojom je moguće snimiti oko 300 snimaka.

GPS modul
Uz svaku fotografiju beleži koordinate dobijene od satelita.

Mikrofon
Kada se pravi video-zapis, zvuk se snima u stereo-kvalitetu.

Točkić za izbor režima rada
Omogućava jednostavno upravljanje fotoaparatom. Na raspolaganju je inteligentna automatika, programi sa scenama, a moguće je ručno podešavanje svih parametara koji utiču na konačan izgled snimljenih fotografija, uz korišćenje nekog od P, S, A i M režima rada.

UTISAK

Jedan od glavnih razloga zašto bi trebalo kupiti ovaj fotoaparati jeste objektiv velikog raspona s veoma korisnim opsegom i stabilizatorom slike. Tu je i veoma kvalitetna inteligentna automatika, koja će pojednostaviti rukovanje. Sve je to upakovano u kompaktno kućište, pa se s pravom može nazvati fotoaparatom za putovanje. Kvalitet slike je dobar, video-zapis odličan i nećete se razočarati ako predstojeće leto želite da zabeležite upravo ovim fotoaparatom.

- + Stabilizator slike, jednostavno rukovanje, iAuto, mogućnost podešavanja parametara kao na D-SLR fotoaparatu, veliki raspon zum objektivu, video HD kvalitet sa stereo-zvukom.
- Jaka distorzija u širokougaonom području objektivu, grubo svetlo ugrađenog blica, AVCHD Lite zahteva posebne programe.

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

PUTOVANJA

ZA DVOJE

MAGAZIN ZA SAVREMENOG PUTNIKA

www.putovanjazadvoje.rs

NOVI BROJ! U prodaji od 10. Juna 2010.

SIGMA 17-70 mm F/2,8-4 DC MACRO OS HSM

Novi standardni igrač

"Sigma" ima nov standardni zum objektiv za D-SLR fotoaparate sa APS-C formatom senzora koji ima raspon žižne daljine od 17 do 70 mm, što je ekvivalentno žižnoj daljini od 25,5 do 105 mm. Ovaj model s ugrađenom stabilizacijom slike, HSM motorom za brže i tiše izoštravanje i složenijom optičkom konstrukcijom poboljšana je verzija postojećeg objektivu

BORIS BJELICA

Ovo je standardni zum objektiv koji ćete sigurno najviše koristiti. Pokriva raspon koji polazi od širokougaonog, do blagog teleobjektiva. Nov standardni "Sigmin" igrač namenjen isključivo APS-C veličini senzora, jeste nadogradnja postojećeg 17-70 mm f/2,8-4,5 DC Macro koji je u "Sigminoj" paleti objektivu od 2006. godine. Malo je veći i teži od prethodnika, a ima ugrađene tehnološke novine kao što su stabilizacija slike (OS) i motor za brže i tiše izoštravanje (HSM). Kao i raniji model, ima dobru svetlosnu jačinu objektivu.

DOBRA KONSTRUKCIJA: Izrađen je kvalitetno, konstrukcija i završna obrada objektivu su odlični, teži je i veći od prethodnika, ali je dobro izbalansiran sa telom kao što je, na primer, Nikon D90 ili D300. Čak i kada se koristi na lakšim i manjim telima, nije veliki disbalans između samog tela i objektivu. Prsten za ručno izoštravanje širine oko 1 cm obložen je gumom, a ima skalu s udaljenostima. Pored toga što ima HSM motor za automatsko izoštravanje, manuelno izoštravanje moguće je jedino kada se prekidač na objektivu prebaci u taj položaj. To znači da nije moguće naknadno fino ručno izoštravanje, ali je zato autofokus brz, tih i dosta tačan. Prilikom zumiranja i izoštravanja prednja grupa sočiva kreće se linearno i ne okreće se, pa možete nesmetano koristiti filtre kao što je polarizacioni. Presten za zumiranje je širine 2 cm i njegovo kretanje je lagano, a "Sigma" je na njemu dodala i kočnicu koja blokira objektivu u najkraćem položaju, pa ga možemo nositi bez straha da će se sam izvući i tako postati "ranjiv" na moguće udarce. Na levoj strani nalazi se i prekidač kojim se uključuje i isključuje sistem za stabilizaciju slike (OS) i prekidač za prebacivanje na ručno izoštravanje.

SADA JE I STABILNIJI: Optička stabilizacija slike (OS) omogućava, prema tvrdnjama proizvođača, fotografisanje oko četiri stepena dužim ekspozicijama, što može biti od velike koristi. S minimalnom daljinom

izoštravanja od 0,22 m moguće je fotografisati i sa manjih udaljenosti. Za razliku od većine drugih objektivu koji se isporučuju sa D-SLR fotoaparatima, ima respektabilnu svetlosnu jačinu od f/2,8 za širokougaoni položaj ili f/4 kada je objektivu u krajnjem telepoložaju. Ovo nam može pomoći da dobijemo lepšu pozadinsku neoštrinu s maksimalnim otvorom blende ili pružiti mogućnost da fotografiramo u lošijim svetlosnim uslovima. Koristi filtre prečnika 72 mm, a senilo se isporučuje uz objektivu.

OPTIKA: Kada je u pitanju kvalitet snimljenih fotografija, oština i kontrast na celom rasponu žižne daljine su odlični i dosta izjednačeni i s maksimalnim otvorima blende. Distorzija je, takođe, dobro kontrolisana, najizraženija je na žižnoj daljini od 17 mm ali postaje beznačajna posle 24 mm.

! UTISAK

Nova verzija objektivu u odnosu na prethodnika ima stabilizaciju slike, motor za brže, tiše izoštravanje i nešto bolju svetlosnu jačinu za telepoložaj objektivu od f/4. Kao i većina drugih "Sigminih" objektivu, nudi dobar odnos između cene i kvaliteta, a u odnosu na konkurenciju, ima bolju svetlosnu jačinu. I pored toga što u nazivu ima oznaku MACRO, on ne može zameniti pravi makroobjektiv.

► TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	SIGMA 17-70 mm F/2,8-4 DC MACRO OS HSM
Cena (sa PDV)*	53.500 din. (535 evra)
Bajonet	Nikon F(DX), Canon EF-S, Pentax, Sony α, Sigma
Žižna daljina	17-70 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm	25,5-105 mm (1,5x), 27,2-112 mm (1,6x), 28,9-119 mm (1,7x)
Maksimalni otvor blende	f/2,8 (17 mm) i f/4 (70 mm)
Minimalni otvor blende	f/22
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	17 / 13
Broj lamelica blende	7
Stabilizator slike	da
Minimalna daljina izoštravanja	0,22 m
Maksimalno povećanje	1:2,7
Prečnik filtra	72 mm
Senilo	LH780-04 581
Dimenzije / masa (bez baterija i objektivu)	79 x 88,9 mm / 535 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac i senilo
Informacije	www.foto-oprema.com, tel.: 011/71-29-136

*Cene su okvirne i podložne promenama

► OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET OPTIKE	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

- + Stabilizacija slike, kvalitet snimljenih fotografija.
- Nije moguće direktno ručno izoštravanje, stabilizacija slike u makropodručju nije tako efikasna.

SET DIFUZORA ZA BLICEVE

Pretvorite vaš blic u mini studijsku rasvetu

Preuzimanje kontrole nad svetlošću koju daje blic omogućava dobijanje izuzetno dramatičnih fotografija, pogotovo ako se blic ne nalazi na fotoaparatu

BORIS BJELICA

Prilikom snimanja portreta, različitih predmeta, makrosnimaka, sporta, pa čak pejzaža, korišćenjem blica s odgovarajućim adapterom postićemo određene, kreativne efekte. Svi elementi koji se nalaze u ovom kompletu nekada su bili, uglavnom, oprema za studijsku rasvetu, ali danas sve veći broj fotografa koristi kreativne mogućnosti današnjih bliceva koji omogućavaju da bežično kontroliramo rad više njih. Tako, sa sobom možemo uvek imati mali pokretni studio i to za manje novca nego što je potrebno izdvojiti za blic rasvetu. To je podstaklo mnoge proizvođače da prave različite adaptore koji mogu donekle da simuliraju pravu studijsku rasvetu. Blic je postao nezabildazan u određenim situacijama, bilo da fotografirate u zatvorenom ili otvorenom prostoru. Direktno osvetljavanje blicem daje grube senke i neprivlačno ravno svetlo. Ovaj komplet sastoji se od šest elemenata: mini-reflektora, difuzora u obliku kugle, softboksa sa šest maski u bojama (tamnoplava, svetloplava, žuta, crvena, narandžasta, zelena), difuzora u obliku sača, vrata za usmeravanje svetlosti i konusnog usmerivača svetlosti sa dva difuzora u obliku sača, različitih veličina (1/8 inča i 1/4 inča). Potreban nam je i adapter za blic koji posedujemo, a sama montaža više je nego jednostavna.

Postavi se adapter na blic i na njega se stavi odgovarajući element koji planiramo da koristimo. Ako imate više bliceva, možete kupiti samo adapter i koristiti sve ove elemente zajedno.

CENA: 10.050 din. (komplet), 1.000 din. (adapter)
INFORMACIJE: Moneta d.o.o., www.fotosvet.rs
OCENA: ★★★★★

! UTISAK

Kupovinom ovog kompleta možete da eksperimentirate svetlom blica kako biste dobili određene kreativne efekte na snimljenim fotografijama. Jednostavan je za montažu, prenosiv je i može vam omogućiti da s nekoliko bliceva dobijete mali pokretni studio.

WWW.PROLIGHTPHOTO.NET

Funkcionalnost i lepota

Nije najnoviji model, nije najbrži, nema dodatka, priključaka niti kontrolnih displeja. Ipak, ovo je jedan od najkvalitetnijih štampača u formatu A4 i ima mogućnost štampe lica kompak-diska. I, mnogo je lep... Nakon ovog testa, mom R265 štampaču koji koristim nekoliko godina i na kome sam našampao skoro dve hiljade printova – ne piše se dobro. Brži, bolji i uz to lepši i jeftiniji štampač odavno je tu

M. ŽIVKOVIĆ

Postalo je uobičajeno da predstavljamo uređaje koji plene svojim mogućnostima i veličinom otiska, ali takve sprave najčešće mnoge odbijaju cenom i znanjem koje je neophodno za kontrolu kalibracije i kolornih profila. Odlučili smo da napravimo malu digresiju i pokažemo šta može da uradi štampač koji iz meseca u mesec, od naših sponzora, dobijaju autori najboljih fotografija konkursa "Praksa na delu". Treba reći i to da je ovaj model tačno godinu dana na tržištu i da je jedan od najprodavanijih uređaja u svojoj kategoriji, jer su odnos cena-kvalitet u potpunoj nesrazmeri, tj. kvalitet štampe daleko nadmašuje cenu koja je više nego pristupačna. Slobodno mogu reći da ovo nije jedan od "moram-da-ga-imam", već "mogu-da-ga-imam" uređaja.

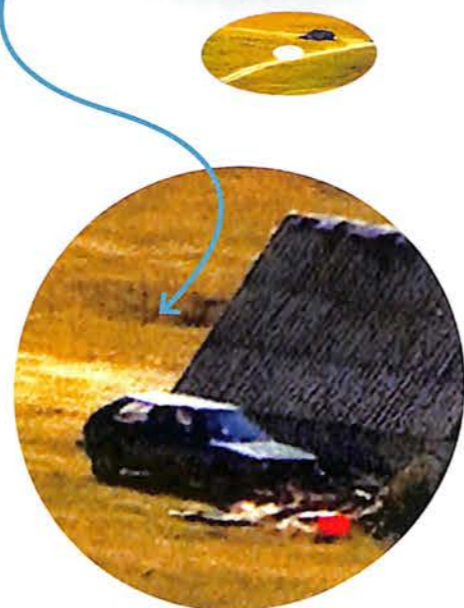
FOTO-ŠTAMPAČ S VELIKIM F

Prva konstatacija koja je bila očigledna nakon upoznavanja i nekoliko odštampanih strana jeste da je ovaj uređaj tačno ono što treba da bude: kućni foto-štampač. Ni manje, ni više. Moram napomenuti da manjak raznoraznih dodataka nimalo ne smeta da kada pogledamo gotovu fotografiju, Epson P50 bude mnogo bolji od brojnih, samo naizgled sposobnijih konkurenata. Lepih i čistih linija u kombinaciji crne i tamnosive boje, i posebno kada je sklopljen, štampač izgleda mnogo lepše nego njegovi prethodnici iz R-serije (R285, R265...) i uklapa se u opšte trendove dizajna. Konstruktori su mu čak napravili i površinu otpornu na otiske prstiju, tako da nema potrebe za čestim brisanjem kako bi ostao lep i čist. Ono što mu je zajedničko s prethodnim modelima jeste tip mastila koje koristi. Na tržištu odavno postoje Claria mastila koja daju veoma lepe i intenzivne boje produženog trajanja u odnosu na ranije tipove mastila, a u znatnoj meri smanjena je i potrošnja. Pitanje trajnosti uvek je bilo diskutabilno, ali nakon testiranja obavljenih u Wilhelm Imaging Research možemo da verujemo da su brojke, od 98 godina za izloženu fotografiju i 200 godina ako je print u kutiji, tačne. Čak i ako prepolovimo brojke, trajnost je impresivna, isto kao i kvalitet koji je odavno nadmašio bilo koju kolor-fotografiju izrađenu nekom drugom tehnologijom. Iako to nije neka posebna novost, moram napomenuti da štampač radi fotografije bez okvira (Borderless), a

ako nije uključena ova opcija, tada je okvir debljine 3 mm. Uz ekstremno veliku rezoluciju štampe i prateći softver koji se sam stara o generisanju tačaka i njihovom rasporedu, na vama je jedino da odaberete koju vrstu papira koristite trenutno i kakav kvalitet želite. Sve ostalo će vaš Epson Stylus Photo P50 uraditi za vas apsolutno sam. Na isti način uradićete štampu i na CD i DVD medijima namenjenim inkdžet štampačima, što u praksi znači da ako želite da vaš rad predstavite nekom klijentu, dovoljno je da odštamplate fotografije i složite ih u portfolio, napravite omot i lica kompak-diska. Sve to možete uraditi veoma brzo i kvalitetom koji je za ostale postupke nedostižan.

! UTISAK

Svaki štampač donosi nešto novo, pa ni Epson Stylus Photo P50 nije izuzetak, a najlepše je to što se napredak ogleda u kvalitetu štampe. Konstruktori su napravili uređaj koji me najviše podseća na prve Stylus štampače: jedino što radi jeste štampanje fotografija, ali su zato printovi izuzetnog kvaliteta. Takav je i štampač P50 koji još jedino zna da štampa lica kompak-diska. I to je sve. Ne ume sam da radi, ali zato veoma dobro radi ono što mu kažete, to jest dovoljno je prikopčati ga na bilo koji računar i poslati mu fotografiju na štampu. Uštedeće vam vreme odlaska u fotografsku radnju, nerviranje oko loših kopija i pružiće vam mnogo zadovoljstva. Pitanje koje sve zanima jeste cena odštampane fotografije koju je teško tačno odrediti jer zavisi od vrste papira i game fotografije ali uz pomoć iskustva i kalkulatora došao sam da je cena mastila za jednu "borderless" A4 fotografiju u proseku 10 dinara tako da kompletna fotografija na glossy papiru košta oko 30 dinara dok je cena fotografije za album formata 10x15 cm negde oko 10 dinara (70 listova 10x15 cm košta manje od 500 dinara + utrošak mastila).

Skeniran i 20x uvećan detalj printa

► TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	EPSON STYLUS PHOTO P50
Cena (sa PDV)*	8.600 din. (86 evra)
Boja	crna
Dimenzije	450 x 289 x 187 cm
Težina	5,5 kg
Konekcija sa računarnom	USB 2.0
Efektivna rezolucija	5.760 x 1.440
Vrsta mastila	Epson Claria Photographic Ink
Broj boja	šest
Broj nozli	90 po boji
Veličina kapljice	varijabilna, 1,5 pl min.
Metod štampe	Epson Micro Piezo
Brzina štampanja 10 x 15 cm	12 sekundi
Brzina štampanja A4 tekst	maksimalno 37 strana u minutu
Brzina štampanja A4 foto	oko 5 minuta (maks. kvaliteta)
Maksimalna veličina papira	A4 (210 mm x 297 mm)
Informacije	B5 Processor

* Cene su okvirne i podložne promenama

- + Fotografije izuzetnog kvaliteta. Štampa bez margina. Niža cena štampe. Brzina. Produžen vek trajanja fotografija.
- Nema kontrolni displej, Wifi, Bluetooth, čitač kartica, a nema ni podršku za PictBridge standard.

► OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

Snimi savršenu fotografiju. Idi do ekstrema.

© Craig Kolesky

Spremi ste da idete do ekstrema kako bi snimili savršenu fotografiju?

Sa SanDisk Extreme® Pro™ CompactFlash® karticom svaki put ćete uspeti da napravite baš takav snimak. Kombinacija UDMA 6 i SanDisk's Power Core™ Controller omogućava munjevite brzine zapisa i očitavanja od 90 MB/sec*.

Ali to nije sve. Automatska provera i korekcija eventualne greške najbolji su u svojoj klasi. Kućište kartice prošlo je rigorozna ispitivanja i sposobno je da izdrži opterećenja, ekstremne udarce, vibracije, temperature i vlažnosti. Zato memorijsku karticu SanDisk Extreme Pro možete bez razmišljanja da izložite svim ekstremnim uslovima neophodnim za vašu savršenu fotografiju.

Profesionalcima su neophodni izuzetna brzina i pouzdanost. Pravi profesionalci koriste SanDisk Extreme memorijske kartice.

SanDisk. Najveći svetski proizvođač fleš memorijskih kartica.

90 MB/sec
kapaciteti do 64 GB

SanDisk®

www.SanDisk.com/ExtremeTeam

Brzine zapisa/očitavanja od 90 MB/s. Na osnovu SanDisk internog ispitivanja, performanse mogu da budu niže u zavisnosti od host uređaja. 1 megabajt (MB) = 1 milion bajtova. 1 gigabajt (GB) = 1 milijarda bajtova. Određeni deo kapaciteta nije dostupan za smeštanje podataka. SanDisk, SanDisk logo, CompactFlash i SanDisk Extreme su žigovi SanDisk Corporation, registrovani u SAD i drugim zemljama. SanDisk Extreme Pro i Power Core su žigovi SanDisk Corporation. © 2010 SanDisk Corporation. Sva prava zadržana.

I jesu i nisu FOTOAPARATI

Fotografija je nama, fotografima, deo svakodnevice; tretiramo je kao odanog kućnog ljubimca na koga smo naučili i koji nam uzvraća ljubavlju za svu posvećenu pažnju. Malo je ljudi koji napuštaju fotografiju i pronalaze novog "kućnog ljubimca", tj. počinju da se bave novim hobijem. I to je razumljivo, jer fotografija zaista i jeste snažan i dinamičan medij koji je sebi prokrčio put u sve sfere ljudskih delatnosti

MIROSLAV NIKOLJACIĆ
miniko@sezampro.rs

Ovom prilikom pogledaćemo kako i koliko je fotografija prodrila u razne oblike delatnosti, ali ne primarno u funkciji medija. Mnogi uređaji dizajnirani su tako da podsećaju na fotoaparate, ali imaju sasvim drugačije namene. Prosto je neverovatno koliko je velik broj različitih "gedžeta" napravljen u formi nekog fotoaparata ili kakvog fotografskog pribora. To je samo jedna strana medalje. Da bi stvar bila kompletna, pogledajmo i njenu drugu stranu. Ona će nam "kazati" da postoje i fotoaparati koji liče na sve drugo osim na sebe. Ali, to su ipak fotoaparati. Neki od njih kolekcionarima su vrlo interesantni, ali i veoma skupi. Počinjem ovom drugom grupom "aparata" koja je daleko zanimljivija.

FUDBAL I FOTOGRAFIJA

Iako su mnoge scene "najvažnije sporedne stvari" ovekovečene fotoaparatom, ovaj sport retko je uticao na dizajn fotoaparata. A kako svetsko fudbalsko prvenstvo samo što nije počelo, i mi krećemo upravo fudbalskom loptom. Da, fotoaparatom u obliku lopte napravljen je sredinom osamdesetih godina prošlog veka. Prva verzija "krenula" je 1983, a druga 1986. godine. Lopta je, da se ne bi otkotrljala, smeštena na četvrtasto postolje. Iako nema neke posebne tehničke mogućnosti, "lopta" je prilično retka i kolekcionari je plaćaju oko pedesetak evra.

ZIVOTINJSKI SVET

Ljubimci iz ovog sveta nalazimo na mnogim fotografijama. Možda niste znali da su upravo oni imali

popriličan uticaj i na konstruktore fotoaparata. Izgleda da je Diznijev Miki Maus bio najprivlačniji. Pravljen je u Americi. Model Mick-A-Matic (1971) imao je objektiv smešten u nosu, a snimanje je bilo povezano s pokretanjem desnog uha. Jadni Miki, svi su mu "izvlačili" uši. Kasnije su se konstruktori setili i prebacili okidač na prostor između oka i uha. Miki se može u Americi naći za tridesetak dolara, u Evropi mu je cena, izražena u evrima, nešto viša. Još jedan Miki Maus, od plastike i s crvenom leptir mašnom, napravljen je takođe u Americi. Koristio je film formata 110, njegova kolekcionarska vrednost je dvadesetak evra.

Ali, ne bi bilo pošteno da se u ovaj biznis ne uglati i Paja Patak. Plastični fotoaparatom za format filma 3x4, u obliku Pajine glave, napravljen je šezdesetih godina prošlog veka u Hongkongu. Objektiv je u jednom Pajinom oku, a tražilo u drugom. Kako je dotični patak poznat kao veliki drekvac,

njegov jezik služi kao okidač. Prilično je redak, a kolekcionarska cena dostiže i do 120 evra.

Svojevremeno smo gledali crtače producentske kuće "Hanna-Barbera", u kojima je najznačajniju rolju imao medvedić Jogi. Upravo na osnovu njegovog lika napravljena su dva plastična fotografska aparata, prvi za film 127, drugi, noviji, koristi film 126. Kolekcionarska vrednost im je 10 i 20 evra.

O medama još malo. Plastični fotoaparatom u obliku medvede glave pravljen je i u Hongkongu. Bilo je više verzija: bela, s crnim površinama oko očiju, predstavlja pandu. S nosa se može skinuti poklopac i onda se vidi objektiv, neke varijante imaju čak i "vrući" kontakt za blic. Fotoaparatom koristi film tipa 110. Kolekcionarska vrednost mu je tridesetak evra. Micro 110 je plastikaner pravljen u obliku pande, mačka koji grli ribicu, ili u obliku čizburgera. U neke verzije ugrađen je i digitalni sat, ali i to im nije uvećalo kolekcionarsku vrednost, tako da je ona do 10 evra.

I, da pomenem još i tunu Čarlija, predviđenu za film 126, napravljenu u obliku simpatične tune, ali i s isto tako simpatičnom kolekcionarskom cenom od preko 100 evra.

PIĆE I CIGARETE

Napuštamo zoologiju i prelazimo na zadovoljstva. Voda je najrasprostranjenije piće, no niko nije bio dovoljno lud da pravi "vodeni" fotoaparatom, a i šta će mu kad voda, barem za sada, može da se nađe svuda.

Ali, ne zadržavaju se svi samo na vodi, postoje i druga pića. Kako je jedno od najpopularnijih pića "koka-kola", još 1978. godine, japanska firma "Tizer Co. Ltd." "pretočila" je fotoaparatom u konzervu "koka-kole"

Koristi film 110, ima samo jednu ekspoziciju, fiks-fokus objektiv, novije verzije imaju i sinhro kontakt. Kolekcionarska vrednost ove "konzerve" je pedesetak evra.

Ugledavši se na Japance, stižu, otprilike u isto vreme, i Tajvanci ("Eiko Co. Ltd."). Prave slične fotoaparate-konzerve, ali s različitim etiketama. Pored "koka-kole", nalazimo i "pepsi", "seven-up", "orangu", kafu, nisu ni pivo zaboravili. Meni teško pada što nikako ne mogu da nađem neku konzervu-fotoaparatom u obliku konzerve ili pivske flaše. Kolekcionarska vrednost nije naivna, pedesetak evra.

Iako mrzim duvanski dim, bio bih veoma zadovoljan kada bi se dokopao jedne kutije "laki strajka" ("lucky strike"). Postoje samo dva primerka ovog fotoaparata, predviđenog za američku vojsku i napravljenog početkom pedesetih godina prošlog veka. Iz "paklice" vire cigarete koje ujedno služe i kao regulatori elemenata snimanja, objektiv je sakriven iza zavese na strani kutije. Jedan fotoaparatom, zajedno sa svetlomeom, napravljenim u vidu kutije šibica i s originalnim uputstvom, prodat je pre petnaestak godina na aukciji za trideset hiljada američkih dolara! Da, za čitavih trideset hiljada "zelembača". A vrednost može samo da mu poraste.

Fotoaparatom za film 110 (1989) koji izgleda kao kutija poznatog "marlbora" prilično je rasprostranjen, kolekcionarska vrednost mu je oko 50 evra.

ZADOVOLJSTVA

Slušanje muzike, sasvim izvesno, jedno je od zadovoljstava. Kao dodatni "plezir" u tranzistor marke Ramera (1959) ugrađen je i fotoaparatom s formatom snimaka 10x14 mm za film širine 16 mm, s objektivom 3,5/23 mm i zatvaračem koji ima ekspozicije između 1/50 i 1/200 s. Ovaj tranzistor-fotoaparatom je pravljen u više boja, a njegova kolekcionarska vrednost je oko 150 evra.

I lep prsten nekome predstavlja zadovoljstvo. A ako je u prsten ugrađen i fotoaparatom (ruski KGB napravljen 1988. godine), onda je to prilično vredno zadovoljstvo (oko 4.000 evra). Jedan takav prsten, ali pozlaćen i dodatno ukrašen, postigao je na aukciji kod Kristija cenu od 25.000 dolara.

Gotovo svaki mobilni telefon danas ima u sebi i fotoaparatom. A Mini Shot Camera je jednostavan fotoaparatom za film 110 napravljen u formi prilično glomaznog mobilnog telefona. Kupio sam ga za smešnu cenu, ali nigde nisam uspeo da nađam podatke o njemu.

Ivožnja automobilom je zadovoljstvo koje bi bilo daleko neudobnije da nema automobilske gume. Zato je japanska fabrika "Potenza" 1981. godine napravila fotoaparatom za film 110 u vidu automobilske gume, s

felnom, naravno, koji dobro očuvan, i u originalnoj kartonskoj kutiji, vredi do 30 evra. Kasnije (1987) stiže i "pneumatik" s Tajvana, Popular ili Eiko Popular, slične kolekcionarske vrednosti.

Znajući da lepši deo čovečanstva nikako ne može bez ruža za usne, neko se setio da napravi fotoaparatom u tom obliku. Jednostavan ali glomazan, ovaj fotoaparatom podseća na karmin samo svojim crvenim delom koji, poput ruža, viri iz njegovog "etuija". Kada se ruž zbog snimanja otvori, na njegovom gornjem delu stoji lažni blic.

Da bi i fotografi imali svoje zadovoljstvo, evo i fotoaparata u vidu kasete za film. Lepo piše na njemu "35 mm film XRG 100 24 exp". Sličan je prethodnom, ali je njegov blic pravi, radi pomoću jedne AA baterije. "Karmin" vredi nekoliko evra, a "kasete" preko deset.

SATOWI

Kvalitetan sat zna da bude vrlo skup, a dobar fotoaparatom, napravljen u obliku sata, može da bude još vredniji. Polazeći s ovog stanovišta, konstruktori američke fabrike "Expo Camera Co" u Njujorku smislili su fotoaparatom u obliku sata i prodali je londonskoj fabrici "Houghton". Ova, nekada ozbiljna firma proizvela je preko sto različitih modela fotoaparata, a paralelno s Amerikancima proizvodila je isti fotoaparatom ali pod imenom Tika (Ticka). Sve Tike ličile su na džepne satove, neke od njih su čak i dodatno ukrašene, što im je još povećalo vrednost. Između 1905.

i 1914. godine napravljeno je nekoliko modela. Okruglog oblika, prečnika 55 i debljine 21 mm, ovaj fotoaparatom snimao je 25 negativa formata 16x22 mm na specijalnom filmu u kaseti. Neki modeli su s briljantnim refleksnim tražilom. Jednostavan zatvarač ima moment i T-ekspoziciju. Hromirana verzija nije skupa, vredi oko 300 evra, srebrna istih tehničkih karakteristika, između 2 i 3 hiljade. Model s lažnim bročnikom na gornjoj površini staje oko 1.400 evra. Najcjenjenija Tika ima "Cooke" objektiv 6,3/30 mm i zavesni zatvarač sa 1/400 s kao najkraćom ekspozicijom i košta i do 6.000 evra. Srebrna Tika s monogramom kraljice Aleksandre i certifikatom o poreklu prodata je na jednoj aukciji za 30.000 dolara. Kako je ovo prilično vredan fotoaparatom, česte su njegove izvanredno urađene kopije, te je vrlo teško ustanoviti koji je primerak original. Japanska firma "Ueda" poznata je po proizvodnji kopija Tike.

Watch Camera, prevedimo to kao sat-fotoaparatom, pravljen je između 1886. i 1890. godine. Kada se fotoaparatom otvori, šest koncentričnih tubusa korišćenjem opruga

"iskače" iz tela fotoaparata. Damska verzija fotoaparata je nešto manja, snima na ploče formata 1x1,5 inča i na jednoj aukciji pre dvadesetak godina dostigla je cenu od 47.500 dolara. Verzija za džentlmene koristi ploče veličine 1,5x2 inča i postigla je cenu od 34.000 dolara na aukciji. Mali broj proizvedenih originalnih primeraka čine ovaj model traženim, skupim i nedostižnim. Zbog toga su osamdesetih godina prošlog veka počele da se proizvode kopije. I za njih treba odvojiti barem hiljadu evra.

Parcel Detective Camera (detektivski paket fotoaparatom) napravljen je 1885. godine u vidu kutije umotane u poštanski papir, koji na svom prednjem kraju nije do kraja zalepljen. Tu se upravo nalazi objektiv, što aparat čini pogodnim za neopažen rad. Snima na ploče formata 3-1/4x4-1/4 inča, koje se mogu menjati na dnevnoj svetlosti. Procenjena vrednost ovog "špijuskog" aparata je između 5 i 8 hiljada evra.

BEN AKIBA

Još jedan "špijun" među fotoaparatom napravila je 1903. godine berlinska fabrika "A. Lehmann", u vidu štapa u čijoj je, lepo ukrašenoj dršci, smešten fotoaparatom koji pravi negative formata 16x20 mm. Na fotoaparatom je Meniscus objektiv 9/30 mm. Ben Akiba dostiže zavidnu kolekcionarsku vrednost od 6.000 evra, a dobro urađene kopije kreću se i do 2.000 evra.

SAMOV TAJNI ŠPIJUNSKI REČNIK

Napravila ga je, još 1966. godine, londonska firma "Deluxe Toy. Co." u vidu knjige s fotoaparatom u njoj. Na filmu tipa 127 pravi 16 snimaka veličine 3x4 cm. Zanimljivo je da po potrebi može da izbacuje plastične metke. Nadam se bezopasne. Sve to, zajedno s municijom, vredi oko 200 evra.

ORUŽJE

Postoji prilično veliki broj fotoaparata napravljenih u obliku različitog oružja. Uglavnom pištolja, automatskih pušaka ili mitraljeza.

SAMOVO TAJNO DIPLOMATSKO KOFERČE

Ista fabrika koja je napravila prethodno opisani rečnik zaslužna je i za pojavu ove "diplomatske" tašne (1966), u kojoj se pored plastičnog pištolja-fotoaparata nalazi i zaseban fotoaparatom za film 127, kojim se može snimati i kada je tašna zatvorena. Sve je od plastike, lepo izgleda i vredi stotinak evra.

DORYU 2-16

Fotoaparatus u vidu pištolja napravljen je 1955. godine u japanskoj firmi "Doryu Camera Co." s objektivom Dorymar i zatvaračem (1/25 – 1/100 s). Fotoaparatus pravi snimke 10x10 mm na filmu širine 16 mm. Iste godine napravljen je i Doryu 3 za format snimka 8x8 mm. Doryu 2-16 veoma je redak, prosečna kolekcionarska cena mu je oko 6.000 evra, a na jednoj aukciji dostigao je čak 22.500 dolara.

ROKUH SHA MASHINE GUN CAMERA TYP 89

Od fabrike koja je napravila ovaj fotoaparatus u vidu automata-mitraljeza kasnije je nastala "Konica". Sve na fotoaparatusu ja kao na oružju, ali je šaržer s mecima zamenjen filmom širine 35 mm kojim se na formatu 18x24 mm snimaju rezultati "gađanja". Ugrađeni objektiv je Hexar 4,5/75 mm, i sve dok je oroz pritisnut (i dok ima filma), fotoaparatus snima. Kolekcionarska vrednost mu je oko 700 evra.

MAMYA PISTOL CAMERA

Ova velika japanska fabrika napravila je za potrebe policijskog treninga fotoaparatus koji podseća na pištolj. Ima fiks-fokus objektiv Hexar 5,6/45 mm i samo jednu ekspoziciju. Format snimka je 18x24 mm. Kako je izrađeno samo 250 primeraka, i svi su unapred službeno prodati, za njima postoji znatna potražnja, što je bio osnovni razlog da na aukciji jedan od njih dostigne cenu od 16.500 dolara.

HYPHE MARK III

Engleska firma "Thornton Pickard" napravila je mitraljez fotoaparatus po istovetnom američkom modelu Lewis Gun. Oba su služila za trening i beleženje rezultata pri gađanju iz aviona za vreme Prvog svetskog

rata. Fotoaparatus je bio istog oblika i mase kao pravi mitraljez, ali je umesto ispaljivanja metaka snimao negative formata 4,5x6 na 120 filmu. S objektivom 8/300 mm i centralnim zatvaračem Mark III među kolekcionarima vredni oko 800 evra.

NISU, A DELUJU KAO DA JESU (FOTOAPARATI)

Pogledajmo sada šta je sve pravljeno da bi izgledalo kao fotoaparatus ili neki deo fotografskog pribora. Iako je broj ovakvih "aparatusa" ogroman, njihov individualni značaj za fotografiju nije velik, ukupno posmatrano, takvi proizvodi samo naglašavaju značaj i vrednost fotografije.

Fotografski ALBUMI. Normalno je da postoje, gde bismo inače držali fotografije, ali daleko su lepši ako iz njih viri neki objektiv, pa još i u tubusu.

I različite TAŠNE, manje ili veće, prave se u formi fotoaparatusa, njihova loša osobina jeste što su zanimljivije lopovima od običnih tašni.

KASICE prasice stvorili su ljudi koji verovatno misle da će deca svoju sitninu pre ubacivati u neki fotoaparatus nego u klasični oblik kasice.

Postoje i SVEĆE u obliku fotoaparatusa, jedina mana im je njihov kratak vek trajanja.

SLATKIŠA I GUMA ZA ŽVAKANJE takođe ima u vidu fotoaparatusa. Vlasnici takvih "aparatusa" su u prednosti. Mogu ih pojesti – ako im dosade.

i koja je ponekad bila jako korisna. "Bronica" smeštena na igli za kravatu sasvim lepo izgleda.

I PRIVEZAKA za ključeve ima u obliku različitih fotoaparatusa.

Pojedini privesci su u obliku okrugle ploče i na njima je ugraviran ili izliven neki fotoaparatus. Drugi su napravljeni od plastike, u nekima od njih smeštena je mala baterijska lampa, taman dovoljna da noću osvetli ključaonicu.

Oblik fotoaparatusa dobile su i mnoge klasične BATERIJE za kućnu upotrebu, kao i stoni PRITISKIVAČI za papir. Već je odavno poznata dečja PRSKALICA koja se napuni vodom i ona iz nje, kada se pritisne okidač, nakvasi lice "manekena". Kako se uz vodu skoro uvek podrazumeva i sapun, evo više modela "sapunskih" fotoaparatusa. Kroz okular nekih "fotoaparatusa" vide se različiti SNIMLJENI MOTIVI, uglavnom pejzaži, ali sam naišao i na slike mladih dama – uglavnom su sve štedele na materijalima za oblačenje.

Na kraju, da pomenem DEČJE IGRAČKE, fotoaparatus koji služe samo za "skljocanje", ali ne i za snimanje.

O fotoaparatusima koji ne izgledaju kao pravi, i o onima koji tako izgledaju ali nisu pravi, moglo bi se još dosta pisati. Možda nekom drugom prilikom.

ABSsoft

Gospodara Vučića 21 • Beograd • tel: +381 (11) 38.11.500
www.absoft.rs • office@absoft.rs

Poslovni informacioni sistemi

- savremeni ERP informacioni sistemi
- web aplikacije
- mobilni uređaji
- upravljanje ljudskim resursima
- proverena platforma MS-SQL Server

KOMENTATORSKI PAR IVANA & MILAN

Učestvujte i vi

Pošaljite nam vaše fotografije za rubriku Foto-komentar, napišite šta mislite o komentarima i našem radu, pošaljite nam vaše ideje kako bismo bili što bolji i vama korisniji. Broj fotografija za slanje nije ograničen, a ako imate bilo kakvu zanimljivu priču "iza fotografije", slobodno je priključite uz fotografiju i rado ćemo je objaviti. Ako vi učite od drugih, znači da i drugi mogu da nauče od vas!

RAGO JEDNA... NENAD ILIĆ, MLADENOVAC

Gumaraba na drumu koji preseca veliku ravnicu. Fotografija nam priča o melanholiji i usporenom životu koji se odvija u takvim predelima. Iako se jasno vidi da se konj kreće, čak je i taj pokret veoma usporen i lenj. Autor je to veoma dobro prikazao snimanjem u onom "pravom" trenutku. Najveći problem prilikom fotografisanja u ravnici jeste linija horizonta. Neophodno je tragati za uglom kako bi na najbolji način istakli objekt koji fotografisemo, a jednostavno pravilo jeste da izbegavamo visinu očiju. Kako bismo istakli zapregu, treba taj deo fotografije prosvetliti, a ostatak zatamniti. I malo smanjiti veliku praznu površinu neba.

BEZ NAZIVA IVICA IVANOVIĆ, ZAJEČAR

Ko je video moje fotografije zna da veoma volim drveće i često ga fotografisem, pa ne čudi što sam Milanu "otela" ovu fotografiju za analizu. Ona inicijalno privlači pažnju jer je ekspresivna i dramatična. Korišćen je samo jedan estetski elemenat, a to su linije i to krive i isprekidane, debele i tanke. Moglo bi se reći da ova igra linija kreira neobičan mozaik koji deluje kao velika koščata ruka, spremna da nekoga zgrabi. Ono što nedostaje jeste pročišćeniji kadar bez grada u pozadini i druge krošnje u desnom, donjem uglu. Malo svetlije nebo, tj. jači kontrast takođe bi doprineli još dramatičnijoj atmosferi. Sve ovo može da se uradi naknadno u Photoshopu, ali predlažem autoru da se ponovo prošetava Kalemegdanom kada poseti Beograd i snimi isto drvo. Ja sam se često vraćala jednom te istom drvetu kojem sam čak posvetila i celokupnu izložbu. Sve čemu se u potpunosti posvetite uzvratice vam istom merom.

KUCANJE EMILIJA NIKOLIĆ, NIŠ

Moram priznati da me svaki put oduševi i iznenadi tekstura koju na nebu stvara veliko jato golubova koje obleće mesto gde žive. Na ovoj fotografiji ta tekstura prepliće se s teksturom oblaka i, što je veoma važno, ptice nisu predstavljene kao crne siluete, već je svetlo vrlo lepo. A sada malo o problemima. Snimak daje utisak da, u trenutku kada je jato doletelo, fotograf nije mogao da odluči da li će crkveni toranj biti van fotografije ili će biti prikazan. Položaj i ugao tornja ne prave problem već on nastaje zbog činjenice da je snimljen samo previše mali deo. Uz sve to na njega su "prilepljeni" i golubovi.

BEZ NAZIVA SRĐAN VASILJEVIĆ, OSTRUŽNICA

Iako svojoj fotografiji nije dao naziv mislim da bi sasvim lepo pristajao krstaš na krstu. Dobro uočen motiv, ostrina je baš tamo gde treba da bude, odnosno pada na ravan koja prolazi kroz paukove oči (da li ste znali da ih ima osam – isto koliko i nogu), svetlo je takođe veoma lepo, a ako se zagledamo primetićemo i specifičan način na koji se pauk pridržava, što fotografiji daje određenu dozu životnosti. Oba para zadnjih nogu zakačeni su pozadi, nama levi par nogu drži ravnotežu, a desni je obuhvatio to na čemu stoji. E pa to što ne možemo definisati malo smeta, i daje utisak da pauk nije snimljen u prirodnom okruženju. S obzirom da pauci često dele životni prostor sa ljudima, to i ne mora biti problem, jedino što tada (umesto ionako prevelike crne pozadine) iza pauka mora da se nazire nešto što će definisati mesto fotografisanja.

MORSKI GALEB ELDAR PIRIĆ, TUZLA

Čitalac iz Tuzle poslao nam je nekoliko interesantnih fotografija, od kojih sam izdvojila ovu, pre svega zbog neobičnog kadra, tj. kompozicije koja na veoma dobar način sugerise kretanje – let galeba. Kada snimimo neki motiv koji se kreće veoma kratkom ekspozicijom, dobijamo efekat "zamrznutog" pokreta, što, u stvari, znači da nemamo osećaj kretanja na snimku. Takva situacija je i kada snimamo, na primer, automobile u pokretu ili, kao što je ovde slučaj,

pticu u letu. Međutim, jedno moćno sredstvo doprinelo je da se ptica ipak kreće, a to je dijagonala koju kreira njeno telo. Celo njeno telo usmereno je ka prostoru van granica okvira fotografije. To je još više potencirano neobičnim izrezom koji stvara osećaj da je ptica veoma blizu pored nas, da leti tik iznad naše glave. Dopada mi se što je Eldar ostavio ptici dovoljno praznog prostora s leve strane da može da "leti". Tehnički bi fotografija mogla biti bolja jer ptica nije savršeno oštra.

AUTO-MOTO-CROSS DERBY ERVIN KREBS, SUBOTICA

Ervin Krebs je naš stari znanac. Poslao nam je nekoliko fotografija reli trke koje su, očigledno, bile vrlo uzbudljive. Izabrana fotografija svakako je najdinamičnija i veoma dobro prikazuje tipičnu scenu, što je autoru bio i osnovni cilj. Blato koje leti deluje nestvarno i, iskreno, volim automobile i trke, ali ne bih volela da sam na mestu vozača. Da bi kompletan doživljaj bio još bolji, trebalo je da Ervin malo bolje kadrira, tj. da eliminiše ljude, automobile i traktor u pozadini, koji dosta smetaju. Pažnju odvlači, takođe, i nebo sa stubovima u pozadini, koje je grafički veoma čisto. Kod ovakvih fotografija pažnju gledaoca treba usmeriti na centar dešavanja i učiniti ga što ekspresivnijim. A to znači bolji, pročišćeniji kadar i eventualno pokušati s prebacivanjem fotografije u crno-belo i poigravati se mnoštvom tekstura i detalja blata i automobila.

DARE PRISTOV FERJAN, Bled, Slovenija, "NL"

TANJICA PEROVIĆ, Piro, Makedonija, "Bokeh impresija"

Nagrada: EPSON MFP STYLUS SX115:
VALENTINA BUNIĆ, Veliko Trgovišće, Hrvatska, "Ljeto"

PRAKSA NA DELU

Svet biljaka

ZELJKO FERENČIĆ, Vukovar, Hrvatska, "Kaktusova"

DIANA LUKIĆ, Zagreb, Hrvatska, "Sjena"

ZORAN BULETIĆ, Sarajevo, BiH, "Cvijet I"

HUSEIN ŠLJIVO, Lug, Prozor, BiH, "Ljepota će spasiti svijet"

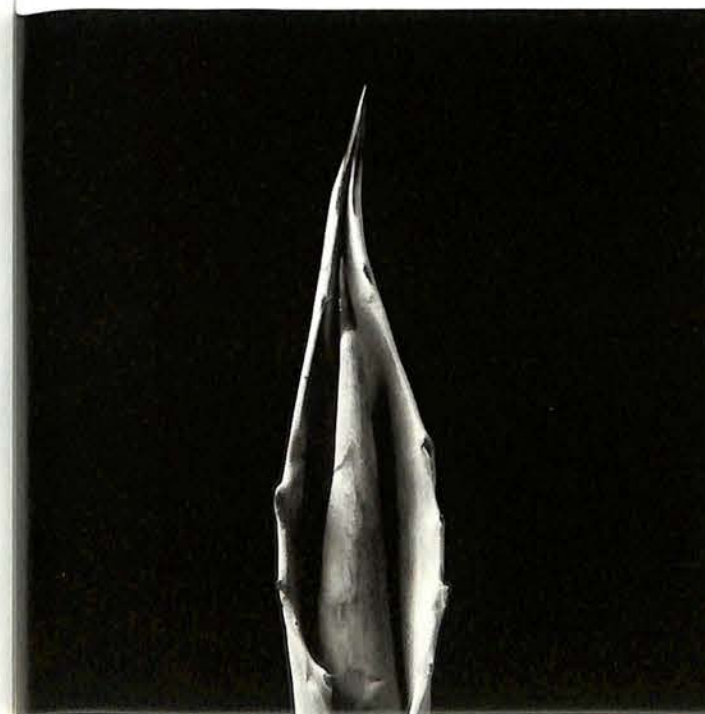
DUŠKO DAMJANOVIĆ, Beograd, "Bez naziva"

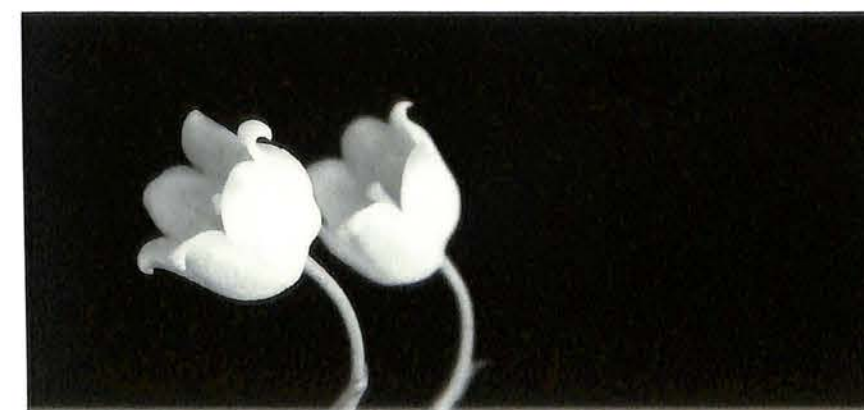
JOVANA STOJANOVIĆ, Leskovac, "Love & Lovely"

ŽUŽANA MAJOROŠ, Temerin, "Toplina"

DARIO FUŽINATO, Novi Sad, "Cvijet1"

IVANA ČUTURA, Zemun, "Harmonija"

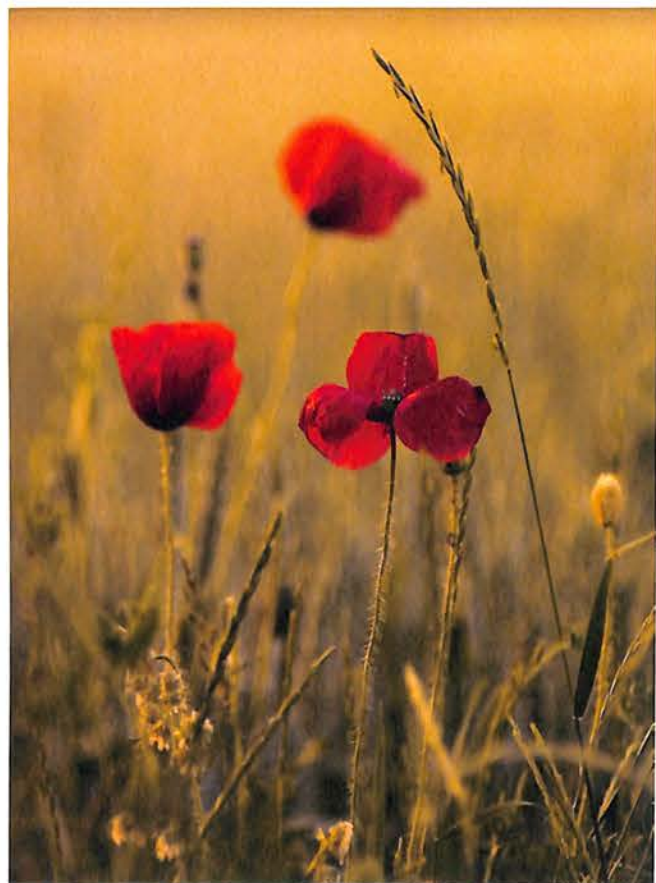
SLAVOLJUB MACIĆ, Beograd, "Bulke"

MITAR MITROVIĆ, Beograd, "Odiseja"

JELENA PETROVIĆ, Doboj, BiH, "No name 6"

ZELJKO PULJAK, Bijeljina, BiH, "Cvetovi maka"

VELIJA HASANBEGOVIĆ, Sarajevo, BiH, "Na livadi"

STOJAN NIKOLIĆ, Niš, "Paukovo cveće"

MAJA VUČKOVIĆ, Beograd, "U susret suncu"

SVETLANA JAKŠA, Subotica, "Lament for a friend"

DRAGAN CERVIĆ, Beograd, "F3-orhideja 2"

23

Konkurs za najbolju fotografiju na temu

PRAKSA NA DELU

UČESTVUJTE U NAGRADNOM FOTO KONKURSU "PRAKSA NA DELU" KOJI ORGANIZUJU EPSON I ČASOPIS REFOTO, UZ PODRŠKU KOMPANIJE BS PROCESOR.

Konkurs će biti otvoren do 10. novembra 2010. godine. Nakon završenog konkursa najbolji radovi će biti nagrađeni od strane Epsona i adekvatno prezentovani javnosti. Više informacija o konkursu i prapozicijama možete pronaći na www.bsprocessor.com/fotokonkurs i www.refoto.co.rs.

KRISTINA OBERLING, Virovitica, Hrvatska, "Spring 2"

MARINA ŽUPANČIĆ, Karlovac, Hrvatska, "End of life"

PROPOZICIJE KONKURSA

Tema: vezana za rubriku *Praksa na delu*
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm za fotografije koje se šalju poštom (za digitalne fajlove 300 dpi). Ukoliko šaljete preko sajta, pročitajte ograničenja na stranici za upload. Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
ROK ZA SLANJE: DO 15. 6. 2010.
Fotografije slati na adresu:
REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd
za konkurs "Praksa na delu"

SPONZORI KONKURSA

BSProcessor
Zajedno možemo mnogo.

EPSON
EXCEED YOUR VISION

MARINA BUGARČIĆ, Beograd, "Trava posle kiše"

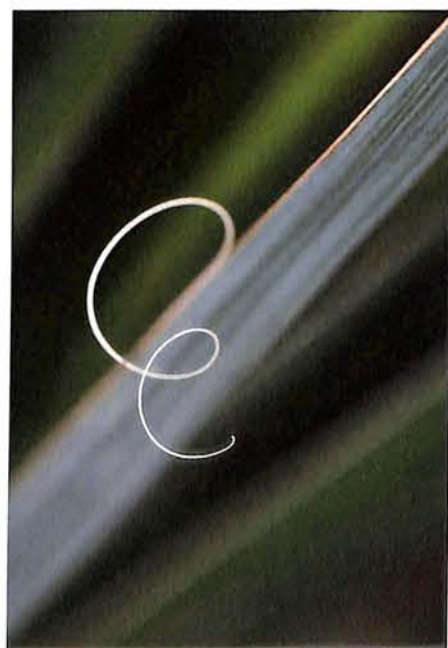
NEVENA UZUROV, Sremska Mitrovica, "Soft touch"

JULIJA BEROŠ, Split, Hrvatska, "Art&Artichoka"

SREČKO BADALIĆ, Zagreb, Hrvatska, "IR proljeće"

PREDRAG PETKOVIĆ, Smederevo, "Loknica 2"

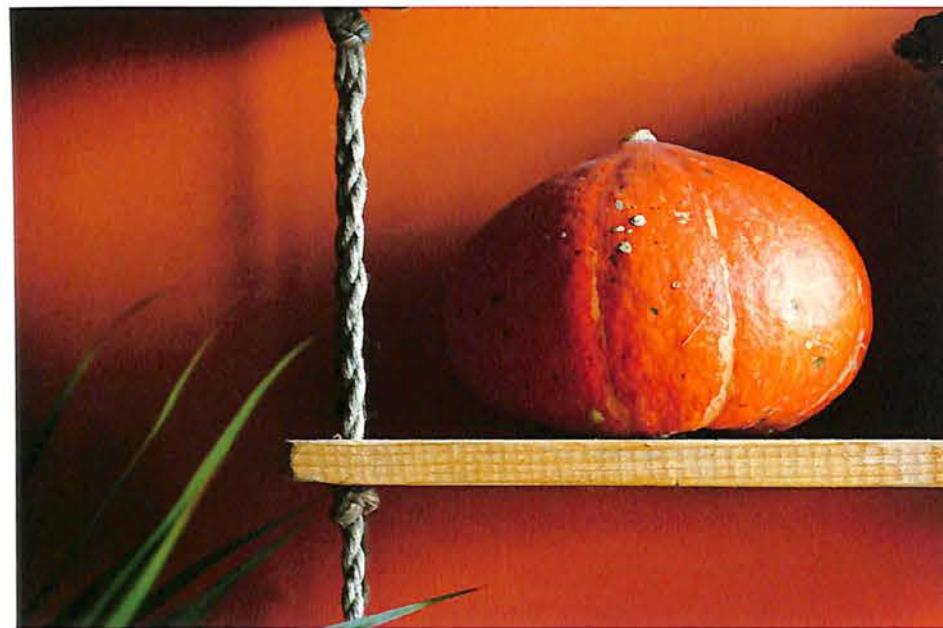

The
Trusted
Original™
Since 1967

Proizvođači visokokvalitetne zaštitne opreme, napravljene za profesionalce.
Ponosni, što smo vodeći svetski brend. Izbor profesionalaca. Pronađite savršenu torbu za sebe.

REFOT B, ekskluzivni uvoznik i distributer, Pčinjska 15a, 11000 Beograd, t. 011 6456 151, f. 011 786 0234, e. info@refot.com, www.refot.com, www.lowepro.com

ALEKSANDAR MLADENOVIĆ, Smederevo, "Orange"

MARIJA KONJIKUŠIĆ, Beograd, "Do neba"

ARIJANA MIKOVIĆ, Subotica, "Princess and heart"

DRAGAN PANIĆ, Beograd, "Devojka na prozoru"

Igra svetlosti

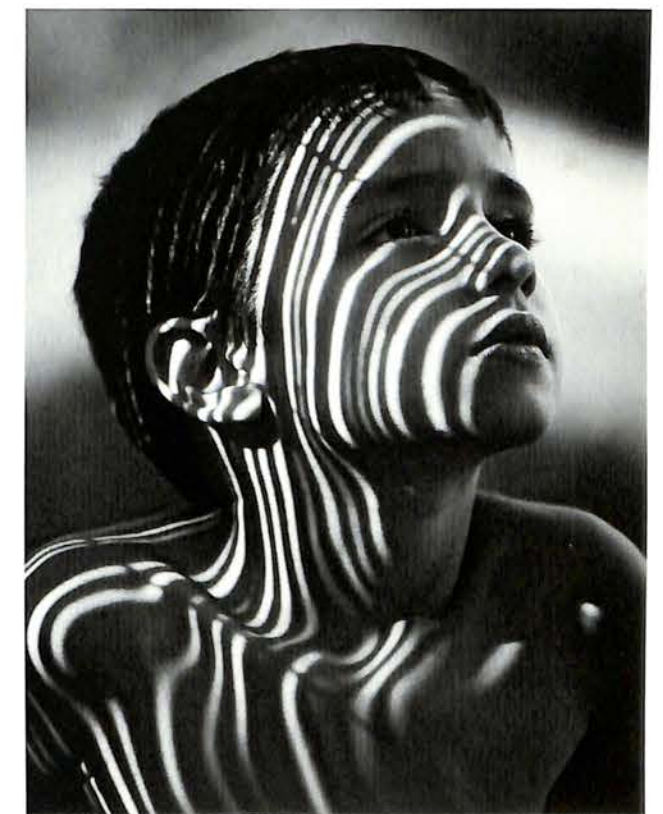
ALEKSANAR BUDEVAC, Kragujevac, "Borba"

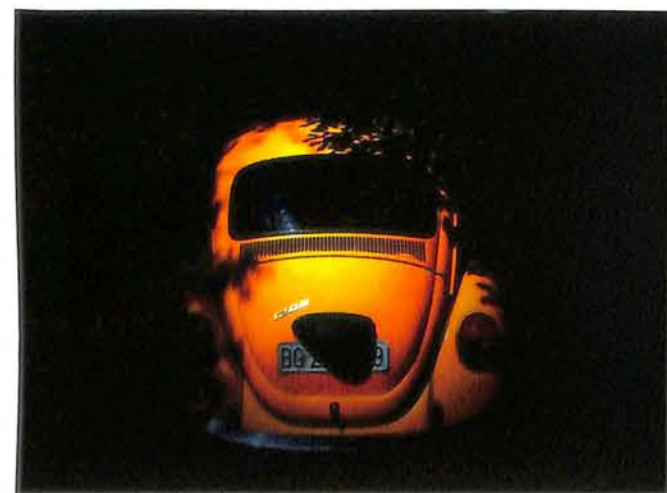
MARINA ŽUPANČIĆ, Karlovac, Hrvatska, "Buđenje"

DRAGAN BELIĆ, Novo Miloševo, "Otac; sin i kera ..."

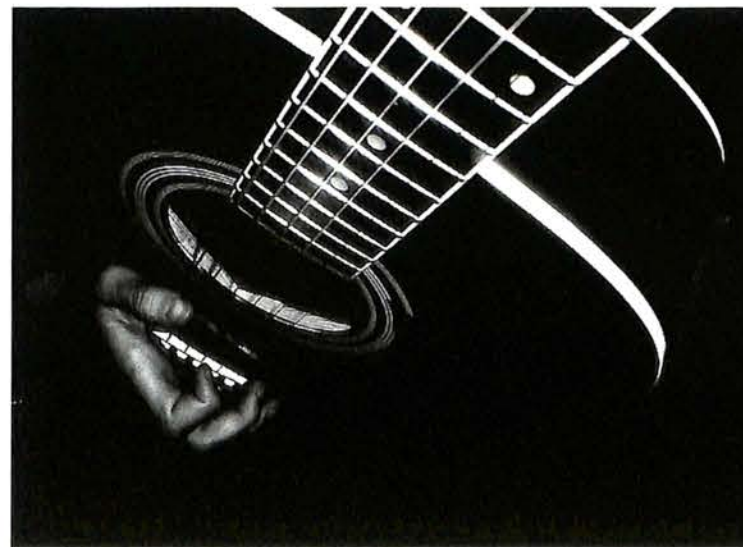
VEDRAN VIDAČ, Imotski, Hrvatska, "Boy"

PERO CREPULJA, Beograd, "Randevu svetlosti i tame"

VLADIMIR ŽIVANČEVIĆ, Beograd, "Požuda (sinCity)"

MINA, Požega, "Odmor"

ŽARKO ALEKSIĆ, Knjaževac, "Bez naziva"

PROPOZICIJE KONKURSA

Tema: Igra svetlosti
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm za fotografije koje se šalju poštom (za digitalne fajlove 300 dpi). Ukoliko šaljete preko sajta, pročitajte ograničenja na stranici za upload. Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File

Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
ROK ZA SLANJE: DO 15. 6. 2010.
Fotografije slati na adresu: REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd za konkurs "Praksa na delu" ili poslati elektronski na adresu: www.refoto.co.rs – link Konkursi UPLOAD

SPONZOR KONKURSA

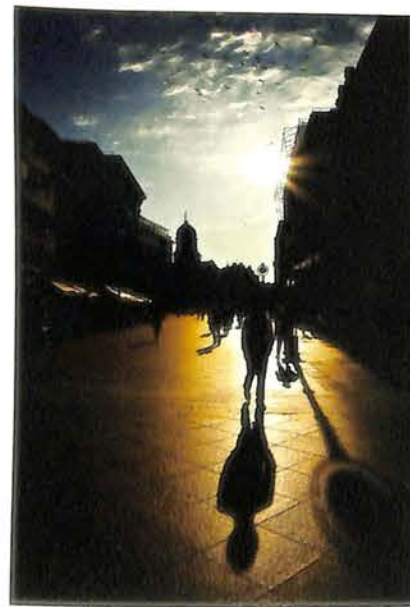
MARINA ŽUPANČIĆ, Karlovac, Hrvatska, "Tenderness"

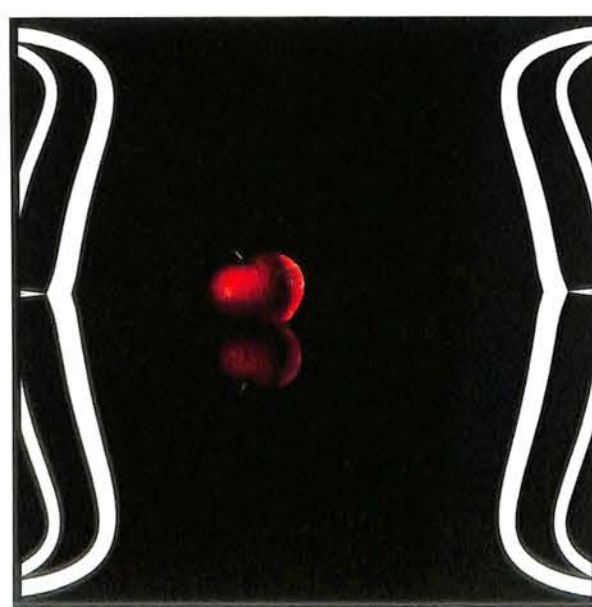
HUSEIN SLJIVO, Lug, Prozor, "Jutarnja tišina"

HENI TADE, Pula, Hrvatska, "Vilinski ples"

ZDENKO VUKELIĆ, Senj, Hrvatska, "Sjena..."

GORAN BORIĆIĆ, Podgorica, Crna Gora, "Na stolu"

ANA MIRANOVIĆ, Bar, Crna Gora, "Autoportet"

www.bmfoto.rs
BM Focus

Cena: 855eur

Canon EOS 550D kit
 Canon EF-S 18-55mm 1/3.5-5.6 IS
 18Mpix, Digic4, FullHD video sa manualnim kontrolama
 NA POKLON DODATNA BATERIJA CANON LP-E8 III

Cena: 1430eur
1700eur

Canon EOS 7D
 Canon EF 18-135mm 1/3.5-5.6 IS USM
 18.0 Megapixel CMOS Sensor,
 8fps Dual DIGIC 4, ISO 100-6400 (expandable to 12,800)

Panasonic Lumix DMC-FP8
Cena: 140eur

Fuji Finepix S1600
Cena: 190eur

Sony TX1 - Cena: 275eur

you can DISCOVER
 No Speak, longer

Jurija Gagarina 149, TC Piramida, TopShop
 Novi Beograd, 011 311 99 88
 Dunavska 12 (u pasažu), Novi Sad tel. 021 522 778
www.bmfoto.rs
 info@bmfoto.rs

sistem 5m Ovlašćeni zastupnik i serviser **XANTE** proizvoda

Stanoja Glavaša 153
 16000 Leskovac
 tel: 016/3453 969, 3452 607
 mob. 063 449 549
www.sistem5m.rs

- * Demo centar
- * Servis i tehnička podrška
- * Prodaja

* Digitalni printer
 * Format maksimalni 325mm x 1200mm
 * Težina papira do 502 gr

XANTE

- * Degrava DP8500
- * Violet CTP
- * Ilumina 502
- * Ilumina DEP
- * Ilumina DPP
- * Symphony Workflow

* Digitalna flexo mašina za štampu iz rolne

www.xantebalkans.com

ŠTAMPA FOTOGRAFIJA VISOKOG KVALITETA NA PENI, SLIKARSKOM PLATNU...

BIG PRINT

Đorđa Stanojevića 4, 11070 Novi Beograd,
 Tel: 011 3016 525, Fax: 011 3016 528;

Prijatelj časopisa ReFoto

studio B

radio na frekvencijama

99,1 MHz
100,8 MHz
105,4 MHz

FOTO STAR
 NOV I SAD - SERBIA
 BULEVAR OSLOBODENJA 49
 WWW.FOTOSTARS.CO.RS
 064/6406331

AKCIJSKE CENE
 DSLR FOTOAPARATA
 FOTO OPREME
 I VIDEO KAMERA

Nikon SONY
Canon SIGMA
Panasonic TAMRON

JEDINSTVENA PONUDA U SRBIJI!
IZABERI KOMBINACIJU I UŠTEDI

UŠTEDITE 1,700 ⁼⁼ K1	UŠTEDITE 1,800 ⁼⁼ K2	UŠTEDITE 1,900 ⁼⁼ K3	UŠTEDITE 2,200 ⁼⁼ K4	UŠTEDITE 4,000 ⁼⁼ K5	UŠTEDITE 5,100 ⁼⁼ K6	UŠTEDITE 6,300 ⁼⁼ K7	UŠTEDITE 7,700 ⁼⁼ K8
UŠTEDITE 1,200 ⁼⁼ K9	UŠTEDITE 1,300 ⁼⁼ K10	UŠTEDITE 1,500 ⁼⁼ K11	UŠTEDITE 3,200 ⁼⁼ K12	UŠTEDITE 2,800 ⁼⁼ K13	UŠTEDITE 2,500 ⁼⁼ K14	UŠTEDITE 2,800 ⁼⁼ K15	UŠTEDITE 2,600 ⁼⁼ K16
UŠTEDITE 3,000 ⁼⁼ K17	UŠTEDITE 2,500 ⁼⁼ K18	UŠTEDITE 2,600 ⁼⁼ K19	UŠTEDITE 4,500 ⁼⁼ K20	UŠTEDITE 4,400 ⁼⁼ K21	UŠTEDITE 4,500 ⁼⁼ K22	UŠTEDITE 7,400 ⁼⁼ K23	UŠTEDITE 8,400 ⁼⁼ K24
UŠTEDITE 3,500 ⁼⁼ K25	UŠTEDITE 3,000 ⁼⁼ K26	UŠTEDITE 3,100 ⁼⁼ K27	UŠTEDITE 6,500 ⁼⁼ K28	UŠTEDITE 6,400 ⁼⁼ K29	UŠTEDITE 6,500 ⁼⁼ K30	UŠTEDITE 10,400 ⁼⁼ K31	UŠTEDITE 11,400 ⁼⁼ K32
UŠTEDITE 3,200 ⁼⁼ K33	UŠTEDITE 3,500 ⁼⁼ K34	UŠTEDITE 3,100 ⁼⁼ K35	UŠTEDITE 7,500 ⁼⁼ K36	UŠTEDITE 7,400 ⁼⁼ K37	UŠTEDITE 7,500 ⁼⁼ K38	UŠTEDITE 11,900 ⁼⁼ K39	UŠTEDITE 12,900 ⁼⁼ K40
UŠTEDITE 3,700 ⁼⁼ K41	UŠTEDITE 3,700 ⁼⁼ K42	UŠTEDITE 3,500 ⁼⁼ K43	UŠTEDITE 8,400 ⁼⁼ K44	UŠTEDITE 8,400 ⁼⁼ K45	UŠTEDITE 8,500 ⁼⁼ K46	UŠTEDITE 13,400 ⁼⁼ K47	UŠTEDITE 14,400 ⁼⁼ K48
UŠTEDITE 3,700 ⁼⁼ K49	UŠTEDITE 3,700 ⁼⁼ K50	UŠTEDITE 3,500 ⁼⁼ K51	UŠTEDITE 8,400 ⁼⁼ K52	UŠTEDITE 8,400 ⁼⁼ K53	UŠTEDITE 8,200 ⁼⁼ K54	UŠTEDITE 13,400 ⁼⁼ K55	UŠTEDITE 14,400 ⁼⁼ K56
UŠTEDITE 4,000 ⁼⁼ K57	UŠTEDITE 3,700 ⁼⁼ K58	UŠTEDITE 4,000 ⁼⁼ K59	UŠTEDITE 8,400 ⁼⁼ K60	UŠTEDITE 8,400 ⁼⁼ K61	UŠTEDITE 8,200 ⁼⁼ K62	UŠTEDITE 14,400 ⁼⁼ K63	UŠTEDITE 15,400 ⁼⁼ K64

SVE ZA FOTOGRAFE I VIDEOSNIMATELJE

FOTOSVET

www.fotosvet.rs
 Moneta, Bulevar kralja Aleksandra 84
 011/344 84 77 • moneta93@gmail.com

Preplatite se na ReFoto

DOBIĆETE GRATIS ČASOPIS + POKLON PO IZBORU

■ ZA SAMO **3.000 DINARA**, koliko iznosi pretplata na 12 brojeva + 1 GRATIS, dobićete vaš omiljeni časopis na kućnu adresu + **poklon Lowepro Peak PX 60** (foto-torbu za kompaktni fotoaparati ili video kameru) ili **poklon šolju s utisnutim ReFoto logom**.

■ UKOLIKO ŽELITE, možete se pretplatiti i na 6 brojeva + 1 GRATIS za samo **1.500 dinara** (bez poklona).

■ Za BiH pretplata na 11 + 1 brojeva iznosi **88 km** (bez poklona)
Poštarina je uključena u cenu.

NAPOMENA: PONUDA S POKLONOM VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE
DOK TRAJU ZALIH!
POKLON ŠALJEMO ODVOJENO OD ČASOPISA!

šolja za kafu ili čaj s utisnutim logom časopisa

lowepro
Peak PX 60
FOTO-TORBA

NARUČITE I STARE BROJEVE ILI NAŠA DRUGA IZDANJA

■ "ELEMENTARNA TEHNIKA FOTOGRAFIJE" prof. Dragoljub Kažić, din. 450 + 140 PTT

■ POVEZAN KOMPLET REFOTO časopisa za 2002, 2003, 2004, 2006 i 2007. godinu - 2.000 din., 2009. godina - 3.490 din., + 160 PTT po kompletu;

■ "TOMISLAV PETERNEK - ŽIVOT S FOTOGRAFIJOM", Foto-monografija, din. 7.000 + 400 PTT

■ "DRAGOLJUB TOŠIĆ - FOTOGRAFIJE", Foto-monografija, din. 1.500 + 180 PTT

Kupite stare brojeve

OD **125** DINARA

UPOTPUNITE SVOJU ARHIVU ČASOPISA REFOTO (BROJEVI OD 1 DO 6, 29, 43 I 45 SU RASPRODATI).
OD BROJA 7 DO 44 CENA PO KOMADU JE 125 DIN.
OD BROJA 45 DO 54 CENA PO KOMADU JE 150 DIN.
OD BROJA 55 ZNOSI 250 DIN PLUS POŠTARINA OD 60 DINARA PO KOMADU

KAKO PLATITI?

ZA SRBIJU:

UPLATNICOM KOJU POŠALJETE NA ADRESU: STUDIO ONE, Pčinjska 15a, 11000 Beograd ili
POZOVITE 011/30-34-373 prodavnica foto-opreme, Vuka Karadžića 7a, Beograd, u kojoj možete kupiti sva ponuđena izdanja ili
FAX NA 011/7860-234 ili
POŠALJITE NAM E-MAIL NA: pretplata@refoto.co.rs

PRETPLATA ZA SRBIJU

ZA 12 + 1 BROJEVA IZNOSI 3.000 DINARA
ILI ZA 6 + 1 BROJEVA IZNOSI 1.500 DINARA (poštarina je uključena u cenu)
Kopiju uplate uz napomenu za koji ste se poklon opredelili pošaljite e-mail na: pretplata@refoto.co.rs.

PRETPLATA ZA BIH

ZA 11 + 1 BROJEVA IZNOSI 88 KM (poštarina je uključena u cijenu)

Kopiju uplate dostaviti na faks: 051/324-445 ili poslati na adresu: REFOT BH Tarasa Ševčenka 1, Banja Luka

PRETPLATA ZA INOSTRANSTVO (BEZ BIH)

ZA 12 BROJEVA IZNOSI 80 EVRA

NAPOMENA: Specijalna ponuda ne važi za inostranstvo.

INSTRUCTION FOR CUSTOMER TRANSFERS IN EUR

56: Intermediary: BCITITMM DBDBRSBG INTESA SANPAOLO SPA MILANO, ITALY
57: Account with institution: BANC A INTESA AD, BEOGRAD MILENTIJA POPOVIĆA 7B BEOGRAD, REPUBLIKA SRBIJA
58: Beneficiary: /RS35160005010023607637 STUDIO ONE DOO BEOGRAD

ZA BIH:

UPLATNICOM KOJU POŠALJETE NA ADRESU: REFOT BH, Tarasa Ševčenka 1, Banja Luka ili
POZOVITE 051/324-440 REFOT BH u kojem možete kupiti sva ponuđena izdanja ili
POŠALJITE NAM E-MAIL NA: pretplata@refoto.co.rs

TEKUĆI RAČUN (dinarske uplate) 160-328850-16 (Samo za područje Srbije)

SVRHA UPLATE: PRETPLATA ZA REFOTO.

ŽIRO RAČUN

5520230002214998 Hypo Alpe Adria Bank, Banja luka SVRHA UPLATE: PRETPLATA ZA REFOTO.

BUDITE I VI KREATOR VAŠEG OMILJENOG ČASOPISA

POZIV ČITAOCIMA

Ako mislite da imate sjajne fotografije koje i ostatak sveta treba da vidi, informišite se za koje rubrike možete poslati fotografije i kako

KONKURSI

– Konkurs časopisa PRAKSA NA DELU;
– Konkurs s temom IGRA SVETLOSTI;

RUBRIKE

– PUTOPIS

Do dvadeset fotografija, kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na putovanju. Fotografije minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

– U FOKUSU

Pošaljite do tri fotografije (po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

– FOTO-KOMENTAR

Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

– DIGITALAN FOTO-KOMENTAR

Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

INT@RNET

– Na našoj internet-prezentaciji odredili smo prostor za veb-galeriju. Do deset fotografija, portret i kratak tekst o vama. Fotografije veličine do 500 piksela (duža strana) u rezoluciji 72 dpi, JPEG, RGB.
– Na ovoj adresi možete poslati vaše fotografije za sve konkurse:
<http://www.refoto.rs/prijava.php>

Kako da pošaljete fotografije

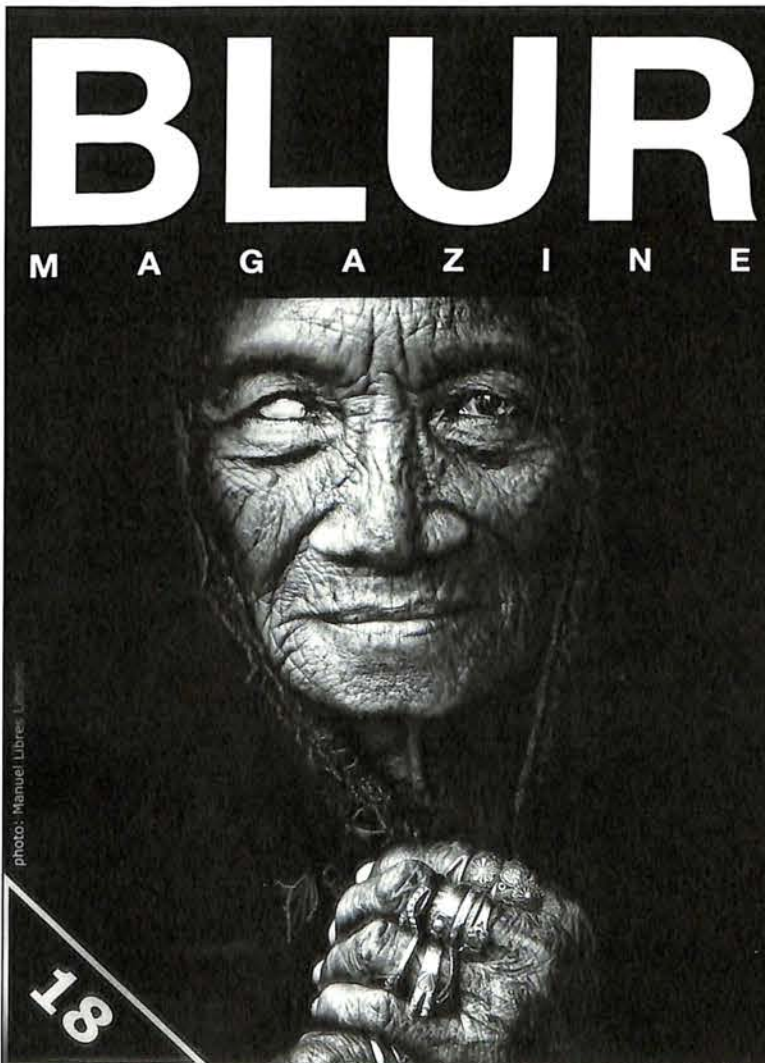
@-POŠTOM

– prikažite samo jednu fotografiju uz vaš mejl i u file info napišite ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji;
– ograničite veličinu fotografije na 1,5 MB;

U FOKUSU, citaoci@refoto.co.rs, subject: U fokusu
FOTO-KOMENTAR, citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-komentar
DIGITALAN FOTO-KOMENTAR, citaoci@refoto.co.rs, subject: Digitalan foto-komentar

POŠTOM

Fotografije odštampane na papiru ili narezane na CD (a možete i jedno i drugo). Ako ih šaljete za više rubrika, nije potrebno da šaljete više kompaktnih diskova, već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. **Obavezno napišite podatke na poleđini fotografije ili u fajl info (ime, prezime, adresa, kontakt, naziv rada, eventualno tehnika rada).** Pažljivo ih upakujte (najbolje u kovertu s vazdušnim jastucima) ili ih dodatno ojačajte kartonom.
Adresa je ZA REFOTO, Studio One, Pčinjska 15a, 11 000 Beograd.

Najveći izbor lowepro torbi

Classified 140 AW (crna, sepia)	11.990 din
Classified 160 AW (crna, sepia)	14.490 din
Classified 200 AW (crna, sepia)	17.490 din
Classified 250 AW (crna, sepia)	18.990 din
Classified Sling 180 AW (crna)	12.690 din
Classified Sling 220 AW (crna)	15.590 din
Rolling Mini Trekker AW	15.990 din
Stealth Reporter D100 AW	6.990 din
Stealth Reporter D200 AW	7.990 din
Stealth Reporter D300 AW	8.690 din
Stealth Reporter D400 AW	8.990 din
Stealth Reporter D550 AW	12.490 din
Teraclime 50 (crna, zelena, ljubičasta)	1.399 din
Teraclime 100 (crna, zelena, ljubičasta)	2.990 din
Dry Zone 200	27.990 din
Mini Trekker AW	9.990 din
Nova 140 AW (crna, braon, crvena, plava)	2.790 din
Nova 160 AW (crna, braon, crvena, plava)	3.890 din
Nova 170 AW (crna, braon, crvena, plava)	4.690 din
Nova 180 AW (crna, braon, crvena, plava)	5.690 din
Nova 190 AW (crna, braon, crvena, plava)	6.390 din
Nova 200 AW (crna, braon, crvena, plava)	9.490 din
FastPack 100 (crna, crvena, plava)	5.490 din
FastPack 200 (crna, crvena, plava)	6.290 din
FastPack 250 (crna, crvena, plava)	6.990 din
FastPack 350 (crna, crvena, plava)	7.990 din
FlipSide 200 (crna, crvena, plava)	5.990 din
FlipSide 300 (crna, crvena, plava)	6.990 din
Sling Shoot 100 AW (crna, braon, crvena)	5.990 din
Sling Shoot 200 AW (crna, braon, crvena)	6.990 din
Sling Shoot 300 AW (crna)	8.990 din
Super Trekker AW (crna)	37.990 din
Commercial AW(crna)	19.990 din
Compu Day Pack (narandžasta, zelena, siva...)	6.590 din
Compu Trekker AW (crna)	11.990 din
Pro Roller 2 AW (crna)	25.990 din
Primus AW	15.990 din
Primus Minimus AW	13.990 din

Cene su sa PDV-om. zadržavamo pravo promene cena bez prethodnog obaveštenja

Vuka Karadžića 7a, 011 30 34 373

OBJAVLJENA FOTOGRAFIJA MARIO RADAKOVIĆ, SISAK

Uljepšali ste mi ne dan nego cijeli tjedan objavljivanjem fotografije u prošlom broju. Hvala. Takve sitnice me stimuliraju za još bolje radove. Idemo dalje. Pozdrav!

Kada malo bolje razmislimo, shvatimo da fotografije žive samo dok ih neko gleda. Nepokazane ili neobjavljene fotografije kao da nisu ni snimljene. Ima mnogo onih koji se nazivaju fotografima, ali svoje fotografije (ako ih uopšte imaju) nisu pokazali godinama, mada bez prekida i zdušno teoretišu. A kako sami kažete, objavljivanje jedne Vaše fotografije ulepšalo je život i Vama, ali i brojnim čitaocima kojima se ona svidela. I šta još dodati osim nečega što podseća na slogan: Budi fotograf – pokaži svoje fotografije!

POHVALE I KRITIKE ELDAR PIRIĆ, TUZLA

Poštovana Redakcijo, čitam vaš i naš časopis već nekih šest mjeseci. Dopada mi se što su vam tekstovi razumljivi i za fotografe amatere, a ne samo za profesionalce. Rubrika "Foto-komentar" je jako zanimljiva i komentari su po mom sudu objektivni, što se i traži od stručnjaka Vašeg kalibra. Naravno, uvijek je tu i neki savjet kako poboljšati neku fotografiju (što uz pomoć fotoaparata, što uz pomoć Photoshopa.) što samom autoru, a i nama, ostalim fotografima amaterima može da bude od velike pomoći.

Jako mi se sviđa i rubrika "U fokusu", a posebne riječi hvala idu za rubrike "Praksa na djelu", "Digitalna foto-škola" i "Foto-škola". Naravno, uvijek se može naći neka mana (samo toliko da se ne uobrazite, pa tako i ja imam nekoliko prijedloga. U mom gradu časopis Refoto se ne može kupiti prije 20-tog u mjesecu (aprilski broj sam kupio 23. aprila 2010. godine), tako da je svaka priča o učešću na nekom od Vaših konkursa deplasirana, a da ne pričam o tome da sam i sâm sebi dojadno stalno dolazeći na kiosk i raspitivati se o novom broju. Jedna od primjedbi jeste da ako možete, promijenite sistem označavanja slika u Vašim tekstovima sa sistema "dole", "gore", "levo" i sl. pređete na neke brojčane oznake koje će biti u uglu fotografije, ali tako da ne naruše njen izgled i kompoziciju i da pored svake fotografije budu napisane vrijednosti otvora blende, vremena ekspozicije i ISO vrijednost. Takođe bih Vam predložio da uvedete u praksu da dodjeljujete majicu sa Vašim logotipom za, recimo, najbolju fotografiju mjeseca ili pismo mjeseca ili slično, po Vašem izboru. Mislim da bi se svi čitaoci složili sa ovim prijedlogom, pa bi sretnici koji je dobiju mogli da se pohvale kako su za svoj rad i trud bili nagrađeni od renomiranog časopisa Refoto i siguran sam da bi je sa ponosom nosili. Izuzetno mi je drago što ste u aprilskom broju imali članak o foto-klubu iz mog grada, o Foto-klubu "Tuzla". Ja nisam član ovog kluba, ali kad god imam priliku, pratim rad članova kluba,

ili na Internetu ili na izložbama, kako se ugrabi vrijeme. Za svaku pohvalu je i činjenica da se u časopisu Refoto mogu pogledati fotografije fotografa iz cijele bivše Jugoslavije i šire. Još jednom, svaka čast na tome. Srdačan pozdrav.

Za početak da se zahvalimo na javljanju i pohvalama. Naša, da je tako nazovemo, misija, jeste obraćanje i pomoć onima koji fotografiju vole i upravo tako i shvatamo suštinu pojma amater. Ta reč ne označava osobu koja se nečim bavi na površan način, već je to osoba koja se nečim, u našem konkretnom slučaju fotografijom, bavi iz ljubavi. Uostalom, na pojedinih konkursima imate podjelu na profesionalce kojima je fotografija osnov prihoda (nezavisno od vrste fotografije kojom se bave) i amatere koji ne žive od fotografije, već upravo suprotno, žive za nju. I često imaju bolje i zanimljivije fotografije od velikog broja profesionalaca. Komentari jesu namenjeni poboljšanju vaših radova, pa kao što je i Mario uživao u tome što mu je fotografija objavljena (prethodno pismo), i nama je zadovoljstvo kada se neko od onih kojima smo komentarisali rad javi i kaže da je poslušao savet i da mu je nakon toga fotografija prošla ne nekom od konkursa.

Što se tiče distribucije, na nju teško možemo da utičemo, ali za učešće na konkursima uvek ima načina. Kao prvo, tema "Igra svetlosti" traje tokom cele godine, pa na nju sigurno nećete zakasnuti jer ako ne stignu za jedan, fotografije će biti tu za drugi broj. Temu konkursa "Praksa na delu" možete saznati na našoj veb-strani jer sadržaj časopisa objavimo u vreme kada se on pojavljuje na kioscima, a to je pre početka meseca.

Kada je obeležavanje fotografija u pitanju, fotografije označavamo onako kako ste naveli samo onda kada ih je malo na strani, pa ne može doći do zabune. A upisivanje podataka o svakoj fotografiji graniči se s naučnom fantastikom jer mi ne možemo da namolimo čitaoce da potpišu svoje fotografije ili bar kompakt-diskove, a upisivanje takve količine informacija niko ne bi uradio. S druge strane, neki "fotografi" šalju skenirane fotografije ili čak namerno brišu metapodatke.

Na kraju, dodajmo da se polako ostvaruje naša ideja o časopisu koji će pokriti region tako da osim prodaje u zemljama nastalim od bivše SFRJ, imamo saradnju i na drugim nivoima i čak dajemo naše tekstove drugim časopisima. Naravno, onda kada su ih članovi Refoto porodice odavno videli. I da ne zaboravim da kažem da do štampanja majica još nismo stigli (pretplatnici dobijaju torbice i šolje), ali da ozbiljno razmišljamo o tome da dajemo diplome časopisa, pa pozivamo čitaoce da nam kažu šta misle o tome.

KRPELJI I OSTALE ZAVRZLAME DRAGI PETKOVIĆ, SMEDEREVO

Poštovana Redakcijo, pre godinu dana sam počeo ozbiljnije da se bavim fotografijom i naravno odabrao sam vaš časopis jer u njemu ima svega pomalo što je potrebno da se vidi, pročita i dosta toga nauči. Već pet brojeva zaredom ste objavili moje fotografije u kritikama i konkursima, pa koristim priliku da vam se zahvalim i naravno, nastavim da vam šaljem fotografije. Nemam šta da vam zamerim na kreiranju časopisa, jedino mogu da vam predložim da uvedete novu temu, ako ima mogućnosti ili ako je to interesantno za vas i nas čitaoce. Tema može da se zove Aktuelna ili nešto slično, gde bismo vam mi slali zanimljive fotografije o nekim nevakadašnjim događajima u našem okruženju i naravno s opisom istog. Povodom ovog mog predloga sam vam poslao dve fotografije koje sam nedavno snimio u mom voćnjaku, na kojima se vide krpelji koji su se zakačili na guštera zelembača, što je mene iznenadilo i pomalo zabrinulo. Neprijatno sam se iznenadio kad sam video toliko krpelja na gušteru i odmah su krenula pitanja – odakle su krpelji, šta će biti s gušterom, hoće li otpasti s njega kad se napiju krvi, da li će ostati krpelji u mom voćnjaku itd. Fotografije guštera sam poslao za konkurs "Igra svetlosti", jer nisam znao kako da vam ih pošaljem.

Sve pohvale za tako brz napredak i zadovoljstvo što smo u tome, makar jednim delom, učestvovali i mi – Refoto ekipa. Pokrenuti konkurs nije preterano teško, a u ovom slučaju nije čak ni potrebno, jer svaku pravu zanimljivost mi objavimo. Ujedno, to je i poziv svim čitaocima da pošalju svoje zanimljive fotografije, a mi ćemo im već pronaći mesto. A što se krpelja tiče, ima puno vrsta koje koriste krv raznih životinja, od insekata, do sisara. U Vašem voćnjaku su živeli pre Vas, a tako će biti i nadalje. Treba pregledati noge i telo nakon povratka kući, jer ne bi smeli da ostanu zakačeni za kožu duže od jednog dana zbog opasnosti prenošenja zaraza koja je rasprostranjena među krpeljima i kod nas, a zove se lajmska bolest. I, na kraju, da napomenemo da gušteri nisu u velikoj opasnosti i da će nakon nekoliko dana krpelji otpasti s njih, ali će verovatno u međuvremenu pokupiti nove.

UŽIVAJTE U IGRI

EPSON EB-S72

- Kompaktan i višenamenski video projektor
- Jačina osvetljenja 2.300 ANSI lumena
- Dugotrajna E-TORL lampa (do 5.000 sati rada)
- Kontrast 2000:1
- USB prikaz i automatska pretraga video izvora
- Garancija 2 godine na uređaj i 1 godina (ili 1000 sati rada) na lampu

39.900,00
+ PDV

Za detaljne informacije o proizvodima i prodajnim mestima na kojima možete kupiti Epson uređaje, kontaktirajte Epson tim BS Procesora na telefon 011 320 77 00.

www.epson.rs

EPSON
EXCEED YOUR VISION

PRODAJA KROZ AUTORIZOVANU DILERSKU MREŽU:

BEOGRAD: BEL COMPUTERS 354 11 25-BIG BANG 22 86 652-COMPUTERLAND 30 99 595-COM TRADE SHOP 344 63 57-DESK 329 21 40-EWE COMP 3165 111-GIGATRON 24 11 479-GRAPPOLO INTERNATIONAL 309 14 21-LIST COMPUTERS 361 91 92-MARKANTEX 712 91 17-MULTICOM 32 25 123-ONLINE COMPUTERS 328 44 55-PAKOM COMPUTERS 0700 107 107-PC PRACTIC 208 36 77-PC4U 218 01 34-SOLUTION JM 30 89 500-WIN WIN 26 88 933 BOR: SIM COMPUTERS 030 459 210 ČUPRIJA: INTERCOM COMPUTERS 035 477 077 GORNJI MILANOVAC: USPON 032 714 552 NOVI SAD: IQ COMPUTERS 021 453 833 -LIM-IT 021 422 447-NOVEL 021 426 100-POSITIVE 021 472 03 88-WIN WIN 021 63 96 950 NIŠ: PAKOM SHOP 018 513 153-COMTEL 018 530 353-WIN WIN 018 517 477 ČAČAK: USPON 032 340 410-WIN WIN 032 303 000 JAGODINA: LINK 035 245 245 KIKINDA: BUS COMPUTERS 0230 32 102 KRAGUJEVAC: LIST COMPUTERS 034 364 012-MINE DOO 034 304 970-MULTICOM 034 36 57 75-WIN WIN 034 365 735 KRALJEVO: USPON 036 235 749-WIN WIN 036 235 875 KRUSEVAC: LINKOM 037 44 33 71 LESKOVAC: IT LESKOVAC 016 23 41 01-KATALOG 016 213 313 NOVA PAZOVA: BETATRON DOO 022 323 636 PARAČIN: GMG COMPUTERS 035 569 444 POŽEGA: SKY COMPUTER CENTER 031 825 125 PANČEVO: DM COMPUTERS 013 355 567-SZTR IMPERA 013 300 375 RASKA: USPON 036 736 050 RUMA: LIM-IT 022 432 552 SENTA: SABOTRONIC 024 815 307 SMEDEREVO: PLANINKA 026 643 021 SREMSKA MITROVICA: LIM-IT 022 615 154 STARA PAZOVA: ALF-COMPUTERS 022 316 419 SUBOTICA: DG COMPUTERS 024 557 689 ŠABAC: PC MARKET 015 310 133 TUTIN: ANSOFT 020 810 180 UŽICE: PETAR PAN 031 511 139-WIN WIN 031 524 981 VALJEVO: URIDIUM TRADE 014 292 222 VRŠAC: AB KANON TEHNOBIRO 013 838 884 ZAJEČAR: GENIUS SHOP 019 42 67 68 ZRENJANIN: FEDRA COMPUTERS 023 589 780-MPA 023 566 414 BRČKO: BSP +387 (49) 230 290

BSProcesor
Zajedno možemo mnogo.